

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

ΒΙΚΤΩΡΟΣ Δ. ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ
(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

Κεφαλή ανδριάντος τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἐκ Μαγνησίας
(Μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Τὰ γράμματα εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα.

Τὰ διασωθέντα ἔργα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν μαρτυροῦν, ὅτι οἱ πρόγονοί μας ἐκαλλιέργησαν ὑπερόχως ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου. Τὰ δημιουργήματα αὐτῶν εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον εἶναι ἀθάνατα μνημεῖα, προκαλοῦντα τὸν θαυμασμόν ὅλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων.

Εἰς τὴν ἐπικὴν ποίησιν λ.χ. δὲν ἔχει ἀναφανῆ μέχρι σήμερον ποιητὴς ἀνώτερος ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ πολὺ ὀλίγοι ἤμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν τὸν ἰδικὸν μας λυρικὸν ποιητὴν Πίνδαρον ἢ τοὺς δραματικούς μας ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλέα, τὸν Εὐριπίδην.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον ἡ δημιουργία τῶν προγόνων μας εἶναι ἀφθαστος. Εἰς τὴν ἱστορίαν ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ξενοφῶν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης εἰς τὴν ῥητορικὴν ὁ Δημοσθένης, καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς τόσοι ἄλλοι, ἄφησαν ἔργα, τὰ ὁποῖα δεικνύουν τὸν βαθμὸν τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Β'. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς ιστοριογραφίας.

Ὁ πεζὸς λόγος διεμορφώθη πολὺ βραδύτερον τῆς ποιήσεως. Τοῦτο ἐξηγεῖται, διότι ἡ ποίησις εἶναι κυρίως προῦν τῆς φαντασίας, τὴν ὁποίαν εἶχε πλουσίαν ὁ ἐλληνικὸς λαός, ἐνῶ ὁ πεζὸς λόγος ἀπαιτεῖ ὀριμότητα σκέψεως καὶ ἀκριβολογίαν ἐκφράσεως. Εἰς τοῦτο ἄλλως τε συνετέλεσε καὶ ἡ σχετικῶς βραδεῖα διάδοσις τῆς γραφῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα (μόλις τὸν ἔβδομον αἰῶνα π. Χ.).

Ἐκ δὲ τῶν εἰδῶν τοῦ πεζοῦ λόγου τὸ πρῶτον χρονολογικῶς ἀναπτυχθὲν εἶναι ἡ ἱστοριογραφία. Τοῦτο, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, εὐχαριστούμενον ἀπὸ παλαιοτάτους χρόνους ν' ἀσχολῆται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως μὲ τὴν ἑνδοξον πάντοτε ἱστορίαν του, αὐ-

τὴν ἐκινήθη πρῶτον νὰ ἐκθέσῃ καὶ διὰ τοῦ πεζοῦ λόγου, ὅταν ἀνδρωθὲν ἡσθάνθη τὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητά.

Ὁ πρῶτος ἀξιὸς τοῦ ὀνόματος ἱστορικός, ὁ ὁποῖος καὶ πατὴρ τῆς ἱστορίας καλεῖται, εἶναι ὁ Ἡ ρ ό δ ο τ ο ς . Οὗτος γεννηθεὶς εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῆς Μ. Ἀσίας τὸ 489 καὶ ἀποθάνων τὸ 410 εἰς Θουρίους τῆς Ἰταλίας, ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῶν Περσικῶν πολέμων.

Ὁ μέγας Ἀθηναῖος ἱστορικός Θ ο υ κ υ δ ί δ η ς] (470 - 397) ἐτελειοποίησε τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ συνέγραψε τὴν ἱστορίαν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 404). Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν συμπληρώσῃ, διότι τὸ ἔργον του λήγει εἰς τὸ 21ον τοῦ πολέμου ἔτος. Ὁ Ἀθηναῖος ἱστορικός Ξ ε ν ο φ ῶ ν (434 - 355) συνέχισε τὴν ἱστορίαν τοῦ πολέμου τούτου καὶ ἐξέθεσε τὰ μετ' αὐτὸν γεγονότα εἰς τὰ « Ἑλληνικά » του. Οὗτος εἶναι ὁ συγγραφεὺς καὶ τῆς γνωστῆς μας « Κύρου Ἀναβάσεως », καθὼς καὶ ἄλλων ἱστορικῶν, φιλοσοφικῶν καὶ πολιτικῶν ἔργων.

Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἱστορικοὺς καὶ ἄλλοι κατὰ καιροὺς ἀνεφάνησαν, ἐκ τῶν ὁποίων γνωστότεροι εἶναι οἱ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀκμάσαντες Π λ ο ύ τ α ρ χ ο ς ἐκ Χαιρωνείας (50 - 127 μ. Χ.) καὶ Ἀ ρ ρ ι α ν ό ς , περὶ τοῦ ὁποῦ ἤδη θ' ἀσχοληθῶμεν ἰδιαιτέρως, διότι μᾶς ἐνδιαφέρει ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Γ' . Ὁ βίος τοῦ Ἀρριανοῦ .

Ὁ Ἀρριανός, γεννηθεὶς τὸ 95 μ. Χ. εἰς τὴν Νικομήδειαν τῆς Μικρασιατικῆς Βιθυνίας, ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν μᾶλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς του. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ Ἑλλὰς εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἡ ὁποία ἐξετείνεται ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Βορείου θαλάσσης μέχρι τῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Ἀρριανός ἦτο σύγχρονος τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων Ἀδριανοῦ (117 - 138 μ. Χ.), Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς (138 - 162 μ. Χ.) καὶ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου (162 - 180 μ. Χ.). Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἔδειξε μεγάλην ἀγάπην πρὸς τὰ γράμματα. Νέος ὢν ἦλθεν εἰς τὴν Νικόπολιν τῆς Ἡπείρου, ὅπου εἶχεν ἰδρύσει φιλοσοφικὴν σχολὴν ὁ ἐπιφανὴς στωικός φιλόσοφος Ἐπίκτητος (50 - 120 μ. Χ.). Ὁ Ἀρριανός, ἔγινε προσφιλέστατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου τούτου καὶ διεκρίθη διὰ τὴν φιλομάθειάν του. Ἀργότερον μετέβη εἰς τὰς

Ἀθήνας καὶ συνεπλήρωσε τὴν μόρφωσίν του εἰς τὰς ἐκεῖ ἀνθούσας τότε ῥητορικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολάς. Εἰς τὰς Ἀθήνας ἐγνωρίσθη μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀδριανὸν καὶ ἐξετιμῆθη πολὺ παρ' αὐτοῦ. Προσκληθεὶς εἰς Ῥώμην, ἀπέκτησε τὰ δικαιώματα τοῦ Ῥωμαίου πολίτου καὶ προσέλαβε τὸ ὄνομα τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας, ἐπωνομασθεὶς Φλάβιος. Κατὰ τὸ 130 μ.Χ. διορίσθη τοπάρχης τῆς Καππαδοκίας. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησεν ἐπὶ ἑπταετίαν. Διεκρίθη δὲ διὰ τὴν διοικητικὴν του ἱκανότητα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἀποκρούσας τὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Σκυθικοῦ λαοῦ τῶν Ἀλανῶν. Τὸ 147 ἐπανέρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας, διορισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐπώνυμος ἄρχων αὐτῶν. Τὸ 171 γίνεται καὶ πρῶτανις τῆς Πανδιονίδος φυλῆς. Εἰς βαθύ γῆρας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του Νικομήδειαν, ὅπου ἀπέθανε περὶ τὸ 180.

Δ'. Ἔργα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Ὁ Ἀρριανὸς ὑπῆρξε πολυγραφώτατος συγγραφεὺς. Εἰς τὸν ὅλον βίον του καὶ εἰς τὴν συγγραφικὴν του δρασὶν εἶχεν ὡς πρότυπον τὸν Ξενοφῶνα. Ὅπως ἐκεῖνος εἶχε περιλημμένον διδάσκαλον τὸν Σωκράτην, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς ἐτίμα καὶ ἡγάπα τὸν φιλόσοφον Ἐπίκτητον. Ἐπίσης ὅπως ὁ Ξενοφῶν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Ἀρριανὸς, ἔγραψε ποικίλα συγγράμματα, ἱστορικά, γεωγραφικά, φιλοσοφικά καὶ στρατιωτικά. Ἔργα του εἶναι :

α) Ἱστορικά : Ἡ « Ἀνάβασις Ἀλεξάνδρου », διηρημένη εἰς 7 βιβλία, κατὰ μίμησιν τῆς « Κύρου Ἀναβάσεως » τοῦ Ξενοφῶντος. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐξιστορεῖ ὅχι μόνον τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τῶν Περσῶν, ἀλλὰ καὶ ὅλον τὸν βίον του.

Πηγαὶ τῆς ἱστορίας του, καθὼς ὁ ἴδιος ἀναφέρει εἰς τὸ προοίμιόν του, εἶναι τὰ παλαιότερα περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου συγγράμματα καὶ ἰδίως τὰ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Ἀριστοβούλου, οἱ ὅποιοι ἦσαν στρατηγοὶ παρακολουθήσαντες τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν.

Ἄλλο ἱστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἀρριανοῦ εἶναι τὸ ἐπιγραφόμενον « Ἰνδική », εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν, τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ πολιτεύματα αὐτῶν. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη εἰς τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡροδότου.

β) Γεωγραφικὰ ἔργα εἶχε γράψει ἀρκετά. Ἐκ τούτων περι-

σώθη μόνον ὁ «Περίπλους Εὐξείνου Πόντου», εἰς τὸν ὁποῖον περιγράφονται τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου ἀπὸ Τραπεζοῦντος μέχρι Βυζαντίου, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος εἶχεν ἐπισκεφθῇ, ὅταν ἦτο το-
πάρχης τῆς Καππαδοκίας.

γ) Στρατιωτικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Τέχνη τακτική», ὅπου πραγματεύεται περὶ τῆς στρατιωτικῆς τακτικῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Μακεδόνων καὶ περὶ τοῦ ἀναδιοργανωθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ ἱππικοῦ τῶν Ῥωμαίων. 2) «Ἐκταξις τῶν Ἀλάνων», ὅπου ἐκθέτει τὴν διάταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ εἰς τὴν κατὰ τῶν Ἀλάνων ἐκστρατείαν.

δ) Φιλοσοφικὰ ἔργα εἶναι : 1) «Ἐπικτήτου διατριβαί», εἰς τὰς ὁποίας ἐκθέτει τὴν διδασκαλίαν τοῦ στωικοῦ φιλοσόφου. 2) «Ἐπικτήτου ἐγχειρίδιον», τὸ ὁποῖον εἶναι περίληψις τῶν «Διατριβῶν».

Πλὴν τῶν ἔργων τούτων ὁ Ἀρριανὸς ἔγραψε καὶ τὸν «Κυνήγετον», ὡς συμπλήρωμα τοῦ ὁμωνύμου ἔργου τοῦ Ξενοφῶντος.

Ε'. Ἡ γλῶσσα τοῦ Ἀρριανοῦ.

Οἱ μέχρι τοῦδε γνωστοί μας συγγραφεῖς, ὁ Ξενοφῶν, ὁ Λυσίας ὁ Ἰσοκράτης, κ.ἄ., ἔγραψαν εἰς τὴν λεγομένην ἄττικὴν διάλεκτον, ἥτοι εἰς τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν χρήσει τότε εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡ διάλεκτος αὕτη βραδύτερον ἐδέχθη τύπους καὶ λέξεις ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐν χρήσει ἑλληνικὰς διαλέκτους, ἥτοι τὴν ἰωνικὴν, τὴν δωρικὴν καὶ τὴν αἰολικὴν. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς συγχωνεύσεως αὐτῶν διεμορφώθη ἡ λεγομένη κοινὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔλαβεν εὐρυτάτην διάδοσιν. Ἡ κοινὴ αὕτη γλῶσσα ὠμιλεῖτο καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐγράφετο κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀρριανοῦ. Πολλοὶ ὅμως συγγραφεῖς τῆς μεταγενεστέρας ταύτης ἐποχῆς ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μιμηθοῦν τὴν ἀρχαίαν ἄττικὴν διάλεκτον, ἔχοντες ὡς ὑπόδειγμα τὴν γλῶσσαν τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Θουκυδίδου. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ὀνομάζονται ἄττικισταί, ἥτοι μιμηταί τῆς ἄττικῆς. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ Ἀρριανός, ὁ ὁποῖος καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν προσεπάθησε νὰ μιμηθῇ τὸν Ἀθηναῖον συγγραφέα τῆς «Κύρου Ἀναβάσεως». Ἡ μίμησίς του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχής, ἂν καὶ ἐνίοτε ἀστοχεῖ εἰς τινὰς τύπους καὶ συντακτικὰς χρήσεις. Πάντως τὸ ὕφος του, ἰδίως εἰς τὴν «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν», ἔχει ζωηρότητα

καὶ φυσικότητα, εἶναι δὲ πρόδηλος ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἀμεροληψία τοῦ ἱστορικοῦ.

ΣΤ'. Ὁ στρατὸς τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

1. Ὁ Μακεδονικὸς πεζικὸς στρατὸς ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὴν φάλαγγα, ἀπὸ τοὺς ὑπασπιστάς καὶ ἀπὸ τοὺς ψιλοὺς.

α) Ἡ φάλαγξ ἀπετέλει τὴν κυρίαν βάσιν τοῦ πεζικοῦ στρατοῦ. Οἱ ἀνήκοντες εἰς αὐτὴν ὠνομάζοντο πεζέταιροι. Ἡ φάλαγξ διηγεῖτο εἰς ἑξ τάξεις, ἥτοι τάγματα· ἐκάστη τάξις εἶχε τρεῖς λόχους καὶ ἕκαστος λόχος 500 περίπου ἄνδρας.

Οἱ φαλαγγῖται ἢ πεζέταιροι ἔφερον πλήρη πανοπλίαν, ἥτοι περικεφαλαίαν, θώρακα, κνημῖδας, κυκλοτερῆ ἀσπίδα καὶ τὴν μακεδονικὴν σάρισαν (μακρὸν δόρυ). Ἐτάσσοντο συνήθως εἰς βάθος 16 ἀνδρῶν. Αἱ δὲ σάρισαι τῶν πέντε πρώτων σειρῶν προεξείχον τῆς ὅλης φάλαγγος καὶ ἐσχημάτιζον ἀδιαπέραστον τεῖχος ἀπὸ αἰχμᾶς.

β) Οἱ ὑπασπισταὶ ἦσαν ἐλαφρότερον ὥπλισμένοι. Ἐφερον ἐλαφρότεραν ἀσπίδα, λινοῦν θώρακα, μακρὸν ξίφος καὶ βραχὺ δόρυ. Ἐπομένως ἦσαν ἐπιτήδειοι διὰ ταχείας καὶ τολμηρὰς κινήσεις εἰς μέρη, εἰς τὰ ὅποια ἡ φάλαγξ δὲν ἠδύνατο νὰ κινήθῃ. Οὗτοι κατ' ἀρχὰς ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ ἀπετέλουν τὴν προσωπικὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως, διὰ τοῦτο καὶ ὠνομάσθησαν «ὑπασπισταί». Βραδύτερον ὁμῶς ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἀπετέλεσαν ἴδιον σῶμα εὐκινήτου πεζικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων πελταστῶν.

γ) Οἱ ψιλοὶ ἦσαν πολὺ ἐλαφρῶς ὥπλισμένοι, ἥτοι ἔφερον ἐν εἶδος ὅπλου, ἀναλόγως τοῦ ὁποίου ὠνομάζοντο πελτασταί, τοξόται, ἀκοντισταὶ ἢ σφενδονῆται.

2. Τὸ ἱππικὸν διεκρίνετο: 1) Εἰς τὸ βαρὺ ἱππικὸν καὶ 2) εἰς τὸ ἐλαφρόν.

α) Τὸ βαρὺ ἱππικὸν συνέκειτο ἐξ εὐγενῶν Μακεδόνων, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο ἐταῖροι. Οὗτοι ἔφερον περικεφαλαίαν, θώρακα, ξίφος καὶ ξυστόν, ἥτοι βραχεῖαν λόγχην. Οἱ ἐταῖροι ἐσχημάτιζον 8 ἴλας· ἐκάστη δὲ ἴλη εἶχε 150-300 ἱππεῖς. Ἡ ἀρίστη τῶν ἰλῶν τούτων ἀπετέλει τὴν βασιλικὴν ἴλην, ἡ ὁποία ἐλέγετο καὶ ἄγῃ ματῶν ἐταίρων, ἥτο δὲ ἔφιππος σωματοφυλακὴ τοῦ βασιλέως. Μετὰ

τῶν Μακεδονικῶν ἱλῶν συνέπραττον καὶ ἱλαὶ Θεσσαλικάι ἐξ εὐγενῶν Θεσσαλῶν ἱππέων.

β) Τὸ ἐλαφρόν ἱππικὸν ἀπετέλουν οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι ἱππεῖς, οἱ ὁποῖοι ἀντὶ ξυστοῦ ἔφερον σάρισαν. Οὗτοι ὠνομάζοντο *πρόδρομοι* καὶ ἐξετέλουν χρέη ἀνιχνευτῶν ὡς πρόσκοποι ἢ ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν διώξιν καὶ σύλληψιν τῶν τρεπομένων εἰς φυγὴν ἀντιπάλων.

3. *Ὁ στόλος* τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατ' ἀρχὰς ἀποτελεῖτο ἐξ 160 πλοίων, μὲ τὰ ὅποια διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσίαν. Βραδύτερον διελύθη, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν κατὰ ξηρὰν ἐκστρατείαν. Ἀλλὰ διαρκούσης τῆς πολιορκίας τῆς Τύρου συνεκροτήθη νέος ἰσχυρὸς στόλος ἐκ Κυπρίων, Φοινικικῶν καὶ Ἑλληνικῶν τριήρων. Καὶ εἰς τὴν Ἰνδικὴν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος κατήρτισεν ἄλλον στόλον, διὰ τοῦ ὁποίου κατέπλευσε τὸν Ἰνδὸν ποταμόν. Μὲ τμημα δὲ τοῦ στόλου τούτου ὁ ἐκ Κρήτης ναύαρχος Νέαρχος ἔπλευσε τὸ 327 ἀπὸ τὸν Ἰνδὸν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τίγρητος καὶ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ.

Ζ'. Ἡ κατάσταση εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς πρὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου χρόνους.

Διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξιστορουμένης ὑπὸ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τῆς καθόλου δράσεώς του, πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν κατὰστασιν τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐνεφανίζετο πρὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τὸν μακρὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον κατέπεσεν ἡ ἡγεμονία τῶν Ἀθηνῶν. Ταύτην ἀνέλαβεν ἡ Σπάρτη, ἡ ὁποία ὅμως διὰ τῆς ἀγερῶχου πολιτικῆς τῆς προὐκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Αὗται συνησπίσθησαν ἐναντίον τῆς, ἡ δὲ Σπάρτη ἐπικαλεῖται τὴν βοήθειαν τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι λαμβάνουν εὐκαιρίαν νὰ ἐπέμβουν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιβάλουν τὰς θελήσεις των διὰ τῆς λεγομένης Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387). Μετ' ὀλίγον αἱ Ἀθῆναι ἀνακύπτουν πρὸς στιγμὴν καὶ ἀναλαμβάνουν ἐκ νέου τὴν κατὰ θάλασσαν ἡγεμονίαν. Ἀλλὰ καὶ αὕτῃ δὲν διατηρεῖται, διότι γρήγορα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκαταλείπονται ἀπὸ τοὺς συμμάχους των. Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ Θῆβαι λαμβάνουν μεγάλην ἰσχύν καὶ διεκδικοῦν τὴν ἡγεμονίαν, λαμπρυνθεῖσαι μὲ τὰς νίκας τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ

Πελοπίδου. Ἀλλὰ καὶ ἡ δύναμις τῶν Θηβῶν καταπίπτει μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς τὴν ἐν Μαντινείᾳ μάχην (362). Ἐκτοτε καμμία ἀπὸ τὰς μεγάλας ἑλληνικὰς πόλεις δὲν εἶχε δύναμιν, ἱκανὴν ν' ἀναλάβῃ πρωτοβουλίαν. Μὲ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς τῶν, μὲ τὴν τυφλὴν πολιτικὴν τῆς ἐπικλήσεως βοήθειας ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς τῶν ἐχθρῶν, τοὺς Πέρσας, μὲ τὴν ἐσωτερικὴν διοικητικὴν καὶ ἡθικὴν ἀναρχίαν περιέπεσαν ὅλοι εἰς πολιτικὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀφάνειαν.

Τότε ἀναφαίνεται μία νέα σφριγῶσα καὶ κραταιὰ ἑλληνικὴ δύναμις, ἡ δύναμις τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φίλιππος Β' συλλαμβάνει τὸ σχῆδον τῆς ἐνώσεως ὅλων τῶν Ἑλλήνων εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν Περσῶν, ὡς μόνων φυσικῶν ἀντιπάλων τῶν, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῆς Κορίνθου (338) ἀνακηρύσσεται ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν. Ἀλλ' ὁ βίαιος θάνατός του δὲν τὸν ἄφησε νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχῆδόν του. Ἦλθεν ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος νὰ πραγματοποιήσῃ τοῦτο μὲ τὴν μεγαλεπήβολον δρᾶσίν του, ἡ ὁποία ἱστορεῖται εἰς τὸ προκείμενον βιβλίον.

καὶ γὰρ ὁ ἀρχιστράτηγος.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

App: α ν ο ς
Παρεμβάσεις
1) Προσέγγιση

(Ηρόδοτος) Όχι

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου ὅσα 1
 μὲν ταῦτά ἄμφοι περὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου ξυνέγραψαν, ταῦτα
 ἐγὼ ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δ' οὐ ταῦτά, τούτων τὰ πιστό-
 τερα ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιωφηγέτοτερα ἐπιλεξάμενος. Ἄλλοι 2
 μὲν δὴ ἄλλα ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου
 πλείονες ἢ ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ Πτολεμαῖός τε καὶ
 Ἀριστόβουλος πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν. ὁ μὲν, ὅτι ξυνε-
 στράτευσε βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, Ἀριστόβουλος· Πτολεμαῖος δὲ πρὸς
 τῷ ξυστρατεῦσαι, ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχυρότερον ἢ τῷ ἄλλῳ
 ψεύσασθαι ἦν· ἄμφοι δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη Ἀλεξάνδρου ξυγ-
 γράφουσιν αὐτοῖς ἢ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς ξυνη-
 νέχθη ξυγγράφει ἀπῆν. Ἔστι δὲ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, 3
 ὅτι καὶ αὐτὰ ἀξιωφήγέα τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ ἀπίστα, ὡς λε-
 γόμενα μόνον ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἀνέγραψα. Ὅστις δὲ θαυμάζεται
 ἀνθ' ὅτου ἐπὶ τοσούτοις ξυγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ οὖν ἧλθεν ἡδε ἡ
 ξυγγραφή, τὰ τε ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς
 ἡμετέροις ἐντυχὼν, οὕτω θαυμάζετω. ✓

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Πελοποννήσῳ ἀναγνωρίζεται
 ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων (336 π. Χ.).

(Κεφ. 1)

✓ 1. Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπ' ἄρχοντος
 Πυθοδήμου Ἀθήνησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέ-
 ξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου, ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν·
 εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέξανδρον. Ἐνταῦθα 2
 ξυναγαγόντα τοὺς Ἑλληνας, ὅσοι ἐντὸς Πελοποννήσου ἦσαν,

αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρα-
 τιᾶς, ἦντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδωσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ'
 ἐκάστων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δ' ἀποκρί-
 νασθαι μὴ εἶναι σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐ-
 3 τοὺς ἄλλων ἐξηγεῖσθαι. Νεωτερίσαι δ' ἄττα καὶ τῶν Ἀθη-
 ναίων τὴν πόλιν. Ἀλλ' Ἀθηναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλε-
 ξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέν-
 των Ἀλεξάνδρῳ ἐς τιμὴν ζυγχωρῆσαι. Ἐπανελθόντα δ' ἐς
 Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.

[Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ
 συνόδου τῶν Ἑλλήνων ἀρχηγῶς τῆς ἐναντίον τῶν Περσῶν στρατιᾶς,
 ἐπιστρέφει εἰς τὴν Μακεδονίαν. Θέλων δὲ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀρχὴν
 του, ποῖν ἐπιχειρήσῃ τὴν μεγάλην ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν,
 στρέφεται πρὸς Β. τὴν ἄνοιξιν τοῦ 335 π. Χ. καὶ ὑποτάσσει τοὺς
 περὶ τῆς Μακεδονίας λαοὺς, Θράκας, Γέτας, Τριβαλλοὺς, Ἰλλυριοὺς
 κλπ. Ἀλλ' ἐνῷ ἐπολέμει εἰσέτι κατ' αὐτῶν, πληροφορεῖται τὴν ἀπο-
 στασίαν τῶν Θηβαίων. Τότε ὡς ἀστρατὴ καταφθάνει εἰς τὴν Ἑλλά-
 δα καὶ στρατοπεδεύει ἔξωθεν τῶν Θηβῶν. Μετὰ σκληρὸν ἀγῶνα κυ-
 ρεῦναι τὴν πόλιν καὶ ἐγκαθιστᾷ εἰς τὴν Καδμεΐαν μακεδονικὴν φρουράν.
 Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει καὶ πάλιν εἰς Μακεδονίαν, ὅπου συμπλη-
 ρώνει τὰς ἐτοιμασίας του, διὰ ν' ἀρχίσῃ τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν πο-
 ρείαν].

Διάβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 11-12)

3 ~~XI~~ XI. Ἀμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόν-
 του, τὰ μὲν κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντι-
 πάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐτὸς δ' ἄγων πεζοὺς μὲν ζὺν φίλοις τε καὶ
 τοξόταις οὐ πολλῶ πλείους τῶν τρισμυρίων, ἰππέας δὲ ὑπὲρ
 τοὺς πεντακισχιλίους. Ἦν δὲ αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην
 τὴν Κερκινίτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν καὶ τοῦ Στρυμόνος ποτα-
 4 μῶ τὰς ἐκβολὰς. Διαβάς δὲ τὸν Στρυμόνα παρήμειβε τὸ

Πάγγαιον ὅρος τὴν ὥς ἐπ' Ἀβδηρα καὶ Μαρώνειαν, πόλεις Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσσῃ ὤκισμέναις. Ἐνθεν δ' ἐπὶ τὸν Ἑβρον ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἑβρον εὐπετῶς. Ἐκεῖθεν δὲ διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλαινα ποταμὸν ἔρχεται. Διαβάς δὲ καὶ τὸν Μέλαινα εἰς Σηστόν ἀφικνεῖται ἐν 5 εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις ἀπὸ τῆς οἴκοθεν ἐξορμήσεως. Ἐλθὼν δ' εἰς Ἐλαιοῦντα θύει Πρωτεσιλάῳ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶτος ἐδόκει ἐκβῆναι εἰς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα Ἀγαμέμνονι εἰς Ἴλιον στρατευσάντων. Καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἱ γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν. √

✕ Παρμενίων μὲν δὴ τῶν τε πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν 6 ἵππον διαβιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ εἰς Ἀβυδὸν καὶ διέβησαν τριήρεσι μὲν ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέξανδρον δ' ἐξ Ἐλαιοῦντος εἰς τὸν Ἀχαιοῶν λιμένα κατᾶραι ὁ πλείων λόγος κατέχει, καὶ αὐτόν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν διαβάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο, σφάζαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηῖσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς φιάλης εἰς τὸν πόντον. χ

✕ Λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεῶς ζῦν τοῖς ὅπλοις ἐκ- 7 βῆναι αὐτόν εἰς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἰδρύσασθαι, ὅθεν τ' ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας, Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. Ἀνελθόντα δ' εἰς Ἴλιον τῇ τε Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὐτοῦ ἀναθεῖναι εἰς τὸν νεῶν καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινα ὅπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σφζόμενα. Καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ εἰς τὰς μάχας. Θῦσαι δ' αὐτόν καὶ Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἐρκειοῦ λόγος κατέχει, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ εἰς αὐτόν καθῆκεν. ✕

X XII. Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενoitίος τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου ἐλθὼν καὶ τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσεν. Ἡφαιστίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα, ὡς λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὀμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην ἔτυχεν. . . X

6 X Εξ Ἰλίου δ' ἐς Ἀρίσβην ἦκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβεβηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περκώτην· τῇ δ' ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ ἐστρατοπέδευσεν, ὅς ῥέων ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλήσποντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. Ἐνθεν δ' ἐς Ἑρμῶν 7 τον ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας X Σκοποὶ δ' αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμῶν ἦν Ἀμύντας ὁ Ἀρραβαίου, ἔχων τῶν τε ἐταίρων τὴν ἱλὴν τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας, ἧς ἱλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλουμένων ἱλας τέσσαρας. Κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖσαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πανηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἐνὶ τῶν ἐταίρων.

8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Πετίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης, ὁ Λυδίας καὶ Ἰωνίας σατράπης, καὶ Ἀρσίτης, ὁ τῆς πρὸς 9 Ἑλλήσποντῳ Φρυγίας ὑπαρχος. Οὗτοι δὲ πρὸς Ζελεῖα πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ ἑπρω τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἑλλήσι τοῖς μισθοφόροις. Δ

9 Βουλευομένοις δ' αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκῶς ἡγγέλλετο, Μένων ὁ Ῥόδιος παρήγει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας τῷ τε πε-

ζῶ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δ' ἀπόντος Δαρείου· προϊόντας δὲ τὸν τε χιλὸν ἀφανίζεις καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμπιπράναι, μὴδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. Οὐ γὰρ μενεῖν ἐν τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορία τῶν ἐπιτηδείων. Ἀρ- 10 σίτην δὲ λέγεται εἶπειν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Πέρσων, ὅτι οὐκ ἂν περιίδοι μίαν οἰκίαν ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑφ' οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας Ἀρσίτῃ προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα τριβάς ἐμποιεῖν ἐκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλείως τιμῆς οὕνεκα.

Ἡ πρώτη μάχη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν (334 π. Χ.)

(Κεφ. 13-16)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 13-14)

XIII. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν ζυνεταγμένῳ τῷ στρατῷ διπλὴν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν τάξας, τοὺς δ' ἱππέας κατὰ τὰ κέρατα ἀγαγών, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἔπεσθαι τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλογος, ἱππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πενταχοσίους. Καὶ Ἀλέξανδρός τ' οὐ πολὺ ἀπέειχε τοῦ πο- 2 ταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ, καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν ζυνέταττεν ὡς μαχομένους.

Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε· «Ἐ- 3 μοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατοπεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ, ὡς ἔχομεν. Τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν ἀνλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἔωθεν εὐπετῶς τῷ

στρατῶ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περὰ-
 4 σαντες, πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. Νῦν δ' οὐκ ἀκιν-
 δύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἷόν τ' ἐν
 μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. Πολλὰ μὲν γὰρ
 αὐτοῦ ὁράται βαθέα, αἱ δ' ὄχθαι αὐταὶ ὁρᾷς ὅτι ὑπερύψηλοι
 5 καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἱ αὐτῶν· ἀτάκτως τ' οὖν καὶ κατὰ
 κέρας, ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φά-
 λαγγα ζυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἵππεῖς· καὶ τὸ πρῶ-
 τον σφάλμα ἐς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παν-
 τὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν ».

6 Ἀλέξανδρος δέ, « ταῦτα μὲν », ἔφη, « ὦ Παρμενίων, γι-
 γνώσκω· αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐ-
 πετῶς, τοῦτο δέ, σμικρὸν ρεῦμα, — οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρα-
 νικὸν ἐκφασίνας, — εἰρζει ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι, ὥς ἔχο-
 7 μεν. Καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς
 τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος ποιοῦμαι· ἀναθαρρή-
 σειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακεδόσιν ὄντας,
 ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον ».

XIV. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον
 κέρας πέμπει ἡγησόμενον, αὐτὸς δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρήγε.
 Προετάχθησαν δ' αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμε-
 νίωνος, ἔχων τοὺς ἐταίρους τοὺς ἱππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ
 τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς. Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀρραβαίου
 τοὺς τε σαρισφόρους ἱππέας ἔχων Φιλώτα ἐπετάχθη καὶ
 2 τοὺς Παίονας καὶ τὴν Ἴλην τὴν Σωκράτους. Ἐχόμενοι δὲ τού-
 των ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νι-
 κάνωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκχου τοῦ Ὀ-
 ρόντου φάλαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ
 ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρο-
 3 μένου· ἐπὶ δὲ ὧν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. Τοῦ δ' εὐώνυ-
 μου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἱππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο

Κάλας ὁ Ἀρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾶκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἢ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγου καὶ ἡ Φιλίππου ἐστὶ ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

Περσῶν δὲ ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ 4 μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων· καὶ γὰρ ὑπερδεξία ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. Ἡ δ' Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθέωρων — δῆλος γὰρ ἦν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ ξὺν ἐκπλήξει θεραπείᾳ — κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἕλας τῶν ἱππέων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφοτέρω τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου 5 τοῦ ποταμοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἔχον, καὶ σιγὴ ἦν πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. Οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας, ὅποτε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὥς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέξανδρος δ' ἀναπηδῆσας 6 ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκεινυόμενος ἔπεσθαι τε καὶ ἀνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, τοὺς μὲν προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀρραβαίου ἔταξε καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν, καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἑλὼν Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄγοντα, ἣ δὴ καὶ ἐτύγγανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δ' ἄγων τὸ 7 δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν αἰὲ παρατείνων τὴν τάξιν, ἣ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὥς ἀνυστὸν τῇ φάλαγγι προσμείξῃ αὐτοῖς.

β') "Εναρξίς καὶ διεξαγωγή τῆς μάχης.

(Κεφ. 15)

XV. Οἱ δὲ Πέρσαι, ἧ πρώτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην πρόσσεχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἀνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς
 2 ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. Καὶ ἦν τῶν τε ἱππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν δ' εἶργειν τὴν ἐκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὰ ἄφεςις, οἱ Μακεδόνες δὲ ζὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. Ἀλλὰ τῷ τε πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι οἱ Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ καὶ αὐτοὶ ἐξ οὐ βεβαίου τε καὶ ἄμα κάτωθεν ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀμυνόμενοι, οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης ἄλλως τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἱ τε Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς ὁ Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε.

3 Καὶ οἱ μὲν πρώτοι τῶν Μακεδόνων ζυμμείζαντες τοῖς Πέρσαις κατεκόπησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον ἦν, ἄμα οἱ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας πρώτος, ἵνα τὸ πᾶν στῆφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν
 4 τεταγμένοι ἦσαν, καὶ περὶ αὐτὸν ζυνεστήκει μάχη καρτερά· καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον οὐ χαλεπῶς ἤδη. Καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχία δὲ μᾶλλον τι ἔφκει· ζυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀνδράσιν ἡγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῴσαι ἐς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἰρξάει τε αὐτῶν τὴν ἐκβασιν,
 5 οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αἰθίς ἀπώσασθαι. Καὶ ἐκ

τούτου ἐπλεονέκτουν ἤδη οἱ ζῦν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τ' ἄλλῃ ῥώ-
μη καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανεῖνοις πρὸς παλτά
ἐμάχοντο.

Ἐνθα δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ζυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ 6
μάχῃ· ὁ δ' Ἀρέτην ἤτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασι-
λικῶν· τῷ δὲ καὶ αὐτῷ πονουμένῳ ζυντετριμμένον τὸ δόρυ
ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλασμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς
ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δείξας Ἀλεξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέ-
λευσεν· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν ἀμφ' αὐτὸν ἐταί-
ρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὐτοῦ δόρυ.

Καὶ ὃς ἀναλαβὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου 7
γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῖππεύοντα καὶ ἐπάγοντα
ἅμα οἱ ὥσπερ ἐμβολον τῶν ἱππέων, ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ
τῶν ἄλλων, καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι καταβάλλει
τὸν Μιθριδάτην. Ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν ἐπελαύνει 8
τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ κο-
πίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δ' ἔσχε
τὸ κράνος. Καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας
τῷ ξυστῷ διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης
δ' ἀνετέτατο μὲν ἤδη ἐπ' Ἀλέξανδρον ὅπισθεν τὴν κοπίδα,
ὑποφθάσας δ' αὐτὸν Κλεῦτος ὁ Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ
ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὦμον τοῦ Σπιθριδάτου ζῦν τῇ κο-
πίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες αἰεὶ τῶν ἱππέων ὅσοις
προὔχῳρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγγοντο τοῖς ἀμφ' Ἀ-
λέξανδρον.

γ') Ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Αἱ ἀπώλειαι Περσῶν καὶ Μακεδόνων. Τὰ μετὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 16)

XVI. Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοι τε πανταχόθεν ἤδη ἐς
τὰ πρόσωπα αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν

- ἰππέων ἐξωθούμενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμειγμένων τοῖς ἰππεῦσι βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτῃ πρῶτον, ἥ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν. Ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδόκει αὐτοῖς, παρερρήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἐκάτερα τῆς
- 2 ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. Τῶν μὲν δὴ ἰππέων τῶν Περσῶν ἀπέθανον ἐς χιλίους. Οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὧν τὸ στίφος, ἥ τὸ πρῶτον ἐτάχθη, ἐκπλήξει μᾶλλον τι τοῦ παραλόγου ἢ λογισμῷ βεβαίῳ ἔμενε· καὶ τοῦτοις τὴν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς ἰππέας πάντῃ προσπεσεῖν κελεύσας, ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδεὶς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς,
- 3 ἐξωγρήθησαν δ' ἄμφι τοὺς δισχιλίους. Ἔπεσον δὲ καὶ ἡγεμόνες τινὲς τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σατράπης, καὶ ὁ τῶν Παππαδοκῶν ὑπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μιθριδάτης ὁ Δαρείου γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης, ὁ Δαρείου τοῦ Ἀρταξέρξου παῖς, καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναικός, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμῶν Ὁμάρης. Ἀρσίτης δ' ἐκ μὲν τῆς μάχης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δ' ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, ὡς λόγος, ὅτι αἷτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.
- 4 Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἐταίρων ἄμφι τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ ἐστᾶσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὥσπερ καὶ Ἀλέξανδρον μόνος προκρίθεις ἐποίει. Τῶν δὲ ἄλλων ἰππέων ὑπὲρ τοὺς ἐξήκοντα, πεζοὶ δ' ἐς τοὺς
- 5 τριάκοντα. Καὶ τούτους τῇ ὑστεραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ζὺν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γονεῦσι δ' αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε καὶ ὕσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστων εἰσφο-

ραί. Καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελ-
θὼν τ' αὐτὸς ἐκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις
ἐτρώθη ἐρόμενος καὶ ὅ τι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύ-
σασθαί οἱ παρασχών.

Ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ 6
καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἑλλήνας, οἳ ζὺν τοῖς πολεμίοις στρα-
τεύοντες ἀπέθανον· ὅσους δ' αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε,
τούτους δῆσας ἐν πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργά-
ζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἑλλήσιν Ἑλλήνες
ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων ἐμάχοντο. Ἀ- 7
ποπέμπει δὲ καὶ ἐς Ἀθήνας τριακοσίας πανοπλίας Περσικὰς
ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾷ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα ἐπιγρα-
φῆναι ἐκέλευσε τόδε· α Ἀλέξανδρος Φιλίππου
καὶ οἱ Ἑλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀναπείσθησαν
ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τῇ Ἀσίαν κατοι-
κούντων ».

[Ἡ πρώτη μεγάλη νίκη παρὰ τὸν Γρανικὸν ποταμὸν κατέστησε
τὸν Ἀλέξανδρον κύριον ὅλης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ Δασκύνειον, ἡ
καθέδρα τοῦ σατράπου τῆς Φρυγίας, αἱ Σάρδεις, ἡ μεγάλη πρωτεύου-
σα τῆς Λυδίας, ἡ Ἐφεσος, ἡ Μαγνησία, αἱ Τράλλεις καὶ ἄλλαι πό-
λεις τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Αἰολίδος παρεδόθησαν προθύμως εἰς αὐτόν.
Ἀφοῦ κατέλυσε τὰ ὀλιγαρχικὰ πολιτεύματα, τὰ ὅποια βιαίως εἶχον
ἐγκαθιδροθῆ, καὶ ἀποκατέστησε τὰς δημοκρατίας εἰς τὰς πόλεις αὐ-
τάς, συνεχίζει τὴν πορείαν του. Κυριεύει κατόπιν πολιτορκίας τὴν Μί-
λητον καὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αἱ ὅποια μόναι εἶχον ἀντισταθῆ εἰς
αὐτόν, καὶ προχωρεῖ. Διασχίζων δὲ τὴν Λυκίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν
Πισιδίαν εἰσέρχεται εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ φθάνει εἰς τὸ Γόρδιον].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸ Γόρδιον λύει
διὰ τοῦ ξίφους τὸν δεσμόν.

(Κεφ. 3)

III. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἄμαξαν ἰδεῖν τὴν Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν.

- 2 Λόγος δὲ περὶ τῆς ἁμάξης ἐκείνης παρὰ τοῖς προσχώ-
ροις πολὺς κατεῖχε Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυγῶν ἄνδρα
πένητα, καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγῃ
βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἁμαξεύειν τὸν Γόρ-
3 διον. Καὶ ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετὸν
καὶ ἐπιμεῖναι ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλα-
γέντα τῇ ὄψει ἵέναι κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θεοῦ παρὰ τοὺς
Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς
τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καὶ σφισιν ἀπὸ γένους δεδόσθαι αὐτοῖς
4 καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν. Προσάγοντα δὲ κόμη
τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὕδρευομένη καὶ πρὸς
ταύτην εἰπεῖν, ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε· τὴν δέ, εἶναι γὰρ
καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεύσαι τῷ Διὶ τῷ
βασίλει· ἐπανελθόντα ἐς τὸν αὐτὸν τόπον. Καί, δεηθῆναι γὰρ
αὐτῆς Γόρδιον τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγή-
σασθαι, θῷσαί τε, ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο, τὸν Γόρδιον καὶ
ζυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ παιδί καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα
5 Μίδαν ὄνομα. Ἦδη τ' ἄνδρα εἶναι τὸν Μίδα καλὸν καὶ
γενναῖον, καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν σφίσιν τοὺς Φρύ-
γας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμόν, ὅτι ἁμαξά ἄξει αὐτοῖς βα-

σιλέα, καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. Ἐπὶ δὲ περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαν ὁμοῦ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἀμάξῃ. Τοὺς δὲ ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκεῖνον γινῶναι ὄντα, ὄντινα ὁ θεὸς αὐτοῖς ἔφραζεν, ὅτι ἄξει ἡ ἀμαξία καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαν, Μίδαν δ' αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἀμαξίαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήριον τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ αἵετος τῇ πομπῇ. Πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τότε περὶ τῆς ἀμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀμάξης τὸν δεσμόν, τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. Ἦν δὲ ὁ δεσμός ἐκ φλοιοῦ κρανείας, καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ 7 δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιδεῖν οὐκ ἤθελε, μὴ τίνα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσῃται, οἱ μὲν λέγουσιν, ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμόν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἑστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπᾶς, ζυνέχων τὸν δεσμόν, ἐξελκύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. Ὅπως μὲν δὴ 8 ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. Ἀπὸ τῆς ἀμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότες. Καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταὶ τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυσεν τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τὰ τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.

[Ἐκ τοῦ Γορδίου τῆς Φρυγίας ὁ Ἀλέξανδρος προελαύνει καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἀγκυραν, ἣ ὁποία ἦτο κέντρον μεγάλων ἐμπορικῶν ὁδῶν. Τρέπεται ἐπειτα πρὸς νότον. Προχωρεῖ ὁμηρικῶς πρὸς τὴν Καππαδοκίαν, διέρχεται τὸν Ἄλιν ποταμὸν καὶ ὑποτάσσει τὴν χώραν ἄνευ ἀντιστάσεως. Ἐπειτα διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Κιλικίας

καὶ φθάνει εἰς τὴν προτείνουσαν αὐτῆς Ταρσόν, τὴν ὁποίαν διαρρέει ὁ Κύνδος ποταμός].

‘Ο Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἰατρός του.

(Κεφ. 4)

7 IV... Ἀλέξανδρος δέ, ὥς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτων ἐνόσησεν· οἱ δὲ ἐς τὸν Κύνδον ποταμὸν λέγουσι
ρίψαντα νήξασθαι, ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἰδρῶντα καὶ
καύματι ἐχόμενον. Ὁ δὲ Κύνδος ρεῖ διὰ μέσου τῆς πόλεως·
οἱ δὲ ἐκ Τχύρου ὕρους τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσὼν καὶ διὰ
χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρὸς τέ ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρὸς·
8] σπασμῷ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ θερμαῖς ἰσχυραῖς
καὶ ἀγρυπνίᾳ ζυγεχεῖ. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰατροὺς οὐκ οἶε-
σθαι εἶναι βιώσιμον. Φίλιππον δὲ Ἀκαρνᾶνα, ἰατρόν, ζυν-
όντα Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὰ τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα
πιστευόμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα,
καθῆραι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν
καθῆραι.

9 Τὸν μὲν δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ
Ἀλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐπιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλά-
ξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρή-
μασιν, ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον. Τὸν δέ,
ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χειρὸς ἔχοντα, αὐτὸν
μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα, ἐν ᾗ ἦν τὸ φάρμακον, τὴν ἐπιστολὴν
10 δὲ τῷ Φιλίππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. Καὶ ὁμοῦ τὸν τε Ἀλέ-
ξανδρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγινώσκειν τὰ παρὰ τοῦ
Παρμενίωνος. Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἐνδηλον γενέσθαι, ὅτι καλῶς
οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπι-
στολὴν, ἀλλὰ τασόνδε μόνον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον καὶ
ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι, ὅσα ἐπαγγέλλοιτο· σωθῆσεσθαι γὰρ
11 πειθόμενον. Καὶ τὸν μὲν καθαρθῆναί τε καὶ ραῖσαι αὐτῷ

τὸ νόσημα· Φιλίππῳ δὲ ἐπιδειῖται, ὅτι πιστὸς ἐστὶν αὐτῷ φίλος, καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ τοῖς ἄμφ' αὐτὸν, ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος ἐς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὧν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐρρωμένοι.

[Μετὰ τὴν ἰασίν του ὁ Ἀλέξανδρος τρέπεται νοτιώτερον ἀκόμη. Καταλαμβάνει τὴν πόλιν Ἀρχιάλον καὶ ὑποτάσσει τὰς ὄρεινὰς φυλάς τῆς Κιλικίας, ἵνα ἔχῃ τὰ νῶτά του πλήρως ἐξησφαλισμένα. Μετὰ τοῦτο ἐπιστρέφει εἰς τὴν Ταοσὸν καὶ ἐκείθεν τὸ μὲν ἵππικόν του ἀποστέλλει ὑπὸ τὸν Φιλώταν εἰς τὸν ποταμὸν Πύραμον, αὐτὸς δὲ ἔρχεται μὲ τὸν ὑπόλοιπον στρατόν του εἰς τὴν πόλιν τῆς Κιλικίας Μαλλόν. Ἐκεῖ πληροφορεῖται ὅτι ὁ Δαρεῖος μὲ πολυάριθμον στρατεύμα ἔχει στρατοπεδεύσει εἰς Σώχους. Οὗτοι ἦσαν πόλις τῆς Ἀσσυρίας, ἀπέχουσα δύο ἡμερῶν ὁδόν ἀπὸ τὰ στενὰ τοῦ Ἀμανοῦ ὄρους καὶ κειμένη εἰς πολὺν ἀναπεπταμένον πεδῖον κατάλληλον διὰ τὰ κινῆται ἐλευθέρως ὁ πολυάριθμος περσικὸς στρατός.

Ὁ Ἀλέξανδρος διαβαίνει τὰ στενὰ καὶ προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἰσσοῦν. Ἀφίκει ἐκεῖ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ διὰ τῆς παραλιακῆς ὁδοῦ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν τῆς Συρίας Μυριάδρον, ὅθεν ἐσκόπευε νὰ εἰσβάλῃ τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ σφοδρὰ καταγίς καὶ ὀρμητικὴ θέελλα τὸν ἠνάγκασαν νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος, παρεξηγήσας τὴν βραδύτητα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐνόμισεν, ὅτι οὗτος ἐφοβεῖτο νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ. Τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἐνίσχυσαν καὶ διάφοροι κόλακες, οἱ ὁποῖοι περιεστοίχιζον τὸν μέγαν βασιλέα. Δι' αὐτὸ οὗτος ἀποφασίζει ν' ἀφήσῃ τοὺς Σώχους καὶ διὰ τῶν πελῶν τοῦ Ἀμανικοῦ ὄρους νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν Ἰσσοῦν].

Ἡ μεγάλη μάχη τῆς Ἰσσοῦ (333 π. Χ.). Ἀλέξανδρος
καὶ Δαρεῖος ἀντιμέτωποι.

(Κεφ. 7 - 12)

α') Ἡ προετοιμασία διὰ τὴν μάχην.

(Κεφ. 7 - 9)

VII. Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὕψος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύ-
λας τὰς Ἀμυνικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσσὸν προῆγε· καὶ
ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθὼν. Τὴν δ' Ἰσσὸν κατα-
σχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακε-
δόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκισάμενος ἀπέκτεινεν.
2 ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προῦχώρει ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πίνα-
ρον. Καὶ Ἀλέξανδρος, ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὀπισθεν αὐτοῦ ὄντα
Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀναβιβά-
σας ἐς τριακόντορον τῶν ἐταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω
ἐπὶ Ἰσσὸν, κατασχεψομένους, εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. Οἱ
δ' ἀναπλεύσαντες τῇ τριακοντόρῳ ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτη
θάλασσα, μᾶλλον τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπε-
δεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν
χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.

3 Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν
ζυμμάχων τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαρρεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη
σφίσι καλῶς κεινδυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ
ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔσται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν
στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρεῖω ἀγαγὼν καθειρῆξαι τὴν
δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα, ἵνα σφίσι μὲν
ζύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δ' ἀχρεῖ-
4 μας παραπλησίοις. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσας καὶ Μήδοις,
ἐκ πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολε-

μικοῖς πάλαι ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις ἐλευθέρους, ἐς χειῖρας ἤξουσιν· ὅσοι τε Ἑλληγες Ἑλλήσιν, οὐχ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ζῶν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας, τοὺς δὲ ζῶν σφίσιν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τ' αὖ Θρᾷκας καὶ Παίονας καὶ Ἴλλυριοὺς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ ἀπονώτατά τε καὶ μαλακώτατα τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξεσθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν Δαρείῳ.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξήκει, τὰ δ' ἄλλα, ὅτι μεγάλη ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου, ἐπεδείκνυνεν. Οὐ γὰρ τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσιν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δις συμυρίους ξένους τοὺς μισθοφόρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὅτι περ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποίκει τὴν Ἀσίαν, καὶ αὐτὸν μέγαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὥς οὐδὲν ὑπολειφθήσεταί σφισιν ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολλοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. Ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τ' ἐς τὸ κοινὸν ζῶν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμύνησκε καὶ εἰ δὴ τῷ ἰδίῳ τι διαπρεπὲς ἐς κάλλος τετολημμένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνακαλῶν. Καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὥς ἀνεπαχθέστατα ἐπεξήκει.

Λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἄμα Ξενοφῶντι συμυρίων ἐς μνήμην ἔλθειν, ὥς οὐδὲν τι οὔτε κατὰ πλῆθος οὔτε κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεοικότες, οὐδὲ ἵππέων αὐτοῖς παρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδόνων ἢ Θρακῶν, οὐδὲ ὅση ἄλλη σφίσιν ἵππος ζυντέτακται, οὐδὲ τοξοτῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ροδίων ὀλίγων, καὶ τούτων ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ

9 Ξενοφώντας αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα τε ζῶν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη, ὅσα κατιόντων ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον καθ' ὁδὸν σφισιν ἐπεγέ-
νετο, νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τ' ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν
κινδύνων ἐς παρὰ κλησὶν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγε-
μόνος παραινέσθαι εἰκός. Οἱ δ' ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοί
τε τὸν βασιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

VIII. Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει·
προπέμπει δὲ ὡς ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ
τῶν τοξοτῶν προκατασκευασμένους τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὰς
πύλας· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν
2 ἦει, ὡς κατασχεῖν αὐθις τὰς πύλας. Ὡς δ' ἀμφὶ μέσας νύ-
κτας ἐκράτησεν αὐθις τῶν παρόδων, ἀνέπνευε τὴν στρατιὰν
τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς
ἀκριβεῖς καταστησάμενος. Ὑπὸ δὲ τὴν ἑω κατῆει ἀπὸ τῶν
πυλῶν κατὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἕως μὲν πάντῃ στενόπυρα ἦν τὰ
χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν, ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσ-
σεν αἰεὶ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα, ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὀπλιτῶν
τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς
3 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ τέως μὲν κατόπιν τῶν
πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δ' ἐς τὴν εὐρυχωρίαν προήεσαν,
ζυνέτασσαν ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώτους μὲν ἐπὶ
τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τὸ τ' ἄγχημα καὶ
τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐχο-
μένην δὲ τούτων τὴν Κοῖνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περ-
δίκου. Οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὀπλιτῶν ἀπὸ τοῦ
4 δεξιοῦ ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. Ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου
πρώτῃ μὲν ἡ Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχο-
μένη δὲ ταύτης ἡ Μελεάγρου. Τοῦ δ' εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς
μὲν Κράτερος ἐπετέταχτο ἄρχεῖν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύ-
μου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγγελτο αὐτῷ μὴ ἀπολεί-

πειν τὴν θάλασσαν, ὥς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν βαρβάρων, ὅτι πάντῃ ὑπερφαλαγγήσιν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἤμελλον.

Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη 5 Ἀλεξάνδρος ὥς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν ψιλῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ' ἡσυχίαν συντάξει. Καὶ πρώτους 6 μὲν τοῦ ὀπλιτικοῦ τοὺς Ἑλλήνας τοὺς μισθοφόρους ἑτάξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἐξακισμυρίους· ὀπλῖται δ' ἦσαν καὶ οὗτοι. Τοσούτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἀπλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον, ἵνα ἐτάσσοντο. Ἐπέταξε 7 δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ τούτων ἔστιν οἱ κατὰ νότου ἐγέγονον τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. Τὸ γὰρ ὄρος, ἵνα ἐπετάχθησαν, πῇ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶδές τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσῃ ἐγίγνετο, ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προῖον τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπορείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. Τὸ δ' ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ 8 ψιλῶν τε καὶ ὀπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὀπισθεν ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμένου βαρβαρικοῦ. Ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ζὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλιστα ἐς ἐξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.

Ἀλέξανδρος δέ, ὥς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διεῖχεν 9 ὀλίγον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τοὺς τε ἑταίρους καλουμένους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. Καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα ἅμα οἱ ἑτάξε, τοὺς δ' ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ ξυμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὥς Παρμενίωνα.

Δαρεῖος δέ, ὥς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, 10

τοὺς ἱππέας οὐστίνας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προετετάχει, ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἢ ἑκταζὶς τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. Καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρατι πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλον τι ἱππασίμα ἦν, μέρος δέ τι αὐτῶν
 11 καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν. Ὡς δ' ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. Αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραπεν.

IX. Ἐν τούτῳ δ' Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τοῦ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἱππέας ταύτῃ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἱππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος
 2 ἀφανῶς διελθεῖν. Προέταξε δὲ τῶν μὲν ἱππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἡγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἤρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δ' Ἀγριᾶνας, ὧν ἤρχεν Ἀτταλος, καὶ τῶν ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νότου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσιν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρειὸν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας, τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νότου σφῶν τεταγμένους. Τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἱ τε Κρήτες τοξόται καὶ οἱ Θοᾶκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλ-

κης, πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. Οἱ δὲ μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν.

Ἐπεὶ δ' οὔτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ 3
ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολὺ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσῃ οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἵλας τῶν ἐταίρων, τήν τε Ἀνθεμουσίαν, ἥς ἰλάρχης ἦν Περούιδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἥς ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς παρελθεῖν. Καὶ τοὺς το- 4
ξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἔστιν οὗς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. Ἐπεὶ γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὅρους τεταγμένοι οὔτε κατήσαν, ἐκδρομῆς τ' ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξο-
τῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου γενομένης ῥαδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄκρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὃν χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἱππέας τριακοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.

β') Ἡ διεξαγωγή τῆς μάχης.

Ἦττα καὶ ἐπαισχυντος φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 10 - 11)

Χ. Οὕτω δὲ τεταγμένους χρόνον μὲν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῷ ἡ πρόσδοδος· τοὺς γὰρ βαρβάρους, ὥπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν. οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνους οὔσαις, ἔστι δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο, οὕτως ἔμενε· καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατό- 2
πεδα, ἐνταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει

ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἱλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ὅσοι κατ' ἀξίωσιν ἢ τινα ἀρετὴν γνωριμώτεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοή ἐγίγνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλ' ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους.

3 Ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ διασπασθῆναί τι ἐν τῇ ξυντονωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος· ὡς δ' ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατὰ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιῷ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπληῖξαι τοὺς Πέρσας καὶ τοῦ θᾶσσον ἐς χειρας ἐλθόντας πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάβεσθαι.

4 Καὶ ξυνέβη, ὅπως εἶκασεν Ἀλέξανδρος. Εὐθύς γάρ ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ ἀριστερῷ κέρα ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμπρῶς ἐνίκη Ἀλέξανδρός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν. Οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ ξὺν Δαρείῳ, ἣ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρα παραρραγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τεταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ ἴσῃ σπουδῇ ἤψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι — ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μακεδόσιν, ἣ μάλιστα διασπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.

6 Καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερόν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν ἀνασώσασθαι, τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τ'

Ἀλεξάνδρου ἤδη φαινομένης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὥς ἀμάχου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβημένης, μὴ ἀφανίσαι. Καὶ τι καὶ τοῖς γένεσι τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς ἀλλήλους. Καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ ἡμελημένων Μακεδόνων.

XI. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιῦ κέρως τάξεις τετραμμένοις ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὀρώντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες ἀπὸ τε τοῦ ποταμοῦ ἀπεώσαντο αὐτούς, καὶ κατὰ τὸ παρερρωγὸς τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβληκότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους.

Καὶ οἱ ἵππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς 2 τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ' ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλον ἐς τὰς ἕλας τῶν Θεσσαλῶν. Καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἵππομαχία καρτερὰ· οὐδὲ πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι, πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγότα ῥῆσθοντο καὶ πρὶν ἀπορραγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους ξυγκοπέντας ὑπὸ τῆς φάλαγγος. Τότε δ' ἤδη λαμπρά 3 καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐρίγνετο· καὶ οἱ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν βαρέως ὀπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἵππεῖς κατὰ στενάς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες οὐ μεῖον ὑπ' ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς τῶν διωκόντων πολεμίων ἐβλάπτοντο. Καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μεῖον ἢ τῶν πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν ἱππέων ἐρίγνετο.

Δαρεῖος δέ, ὥς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφο- 4 βήθη τὸ κέραις τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπορρηγνύμενον κα-

- τεῖδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἄρ-
 5 ματος ζὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε. Καὶ ἔστε μὲν ὁμαλοῖς χω-
 ρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐνετύγχανεν, ἐπὶ τοῦ ἄρματος διεσφάζετο·
 ὡς δὲ φάραγγί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις ἐνέκυρσε, τὸ μὲν
 ἄρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κἀνδυν ἐκδύς·
 ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἄρματος· αὐτὸς δὲ ἵππου
 ἐπιβάς ἔφευγε.
- 6 Καὶ ἡ νύξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο αὐτὸν
 τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἀλῶναι. Ἀλέξανδρος γάρ, ἔστε μὲν
 φάος ἦν, ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ ξυνησκόταζέ τ' ἤδη καὶ
 τὰ πρὸ ποδῶν ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετρέπετο ὡς ἐπὶ
 τὸ στρατόπεδον· τὸ μὲντοι ἄρμα τοῦ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν
 7 ἀσπίδα ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸν κἀνδυν καὶ τὸ τόξον. Καὶ γὰρ καὶ
 ἡ διώξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραρ-
 ρήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ πρόσθεν ἐς τὸ
 διώκειν ἐτρέπετο, πρὶν τοὺς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ
 τὸ τῶν Περσῶν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.
- 8 Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον Ἀρσάμης μὲν καὶ Ῥεομί-
 θρης καὶ Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ ἱππι-
 κοῦ· ἀποθνήσκει δὲ καὶ Σαβάκης, ὁ Αἰγύπτου σατράπης,
 καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περσῶν· τὸ δ' ἄλλο πλῆθος ἐς
 δέκα μάλιστα μυριάδας κατέλειπε τούτοις ἵππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυ-
 9 ρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνηπισπόμενος
 τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς
 ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένετο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν δια-
 9 βῆναι τὴν φάραγγα. Τί τε στρατόπεδον τοῦ Δαρείου εὐθύς
 ἐξ ἐφόδου ἐάλω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνὴ καὶ υἱὸς Δαρείου
 νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἐάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ' αὐτάς
 Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. Οἱ γὰρ ἄλλοι
 Πέρσαι τὰς γυναῖκας σφῶν ζὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δα-
 10 μασκὸν ἔτυχον ἐσταλκότες· ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρη-

μάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα ἄλλα μεγάλην βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίκαιταν καὶ στρατευομένῳ ὁμῶς συνέπεται, πεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἑάλω. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἑάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

γ') Τὰ μετὰ τὴν μάχην. Μεγαλοφυχία τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 12)

XII. Τῇ δὲ ὕστεραία, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ζυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ζὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένα λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον καὶ λόγῳ τ' ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ζυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ ζυμφωνούμενον ἔμαθε, καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἐκάστους ζὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. Καὶ Κιλικίας² μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἓνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν, ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. Καὶ τοῖς Σολεῦσι τὰ τε πεντήκοντα τάλαντα, ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων, ἀνῆκε καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπέδωκεν.

Ὁ δ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς³ ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν. Ἀλλὰ, λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς, ἥ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν, ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξηρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόρρω τῆς σκηνῆς πυ-

- 4 θέσθαι οὖν, αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ' ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρ-
ρασκηνοῦσι καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι αὐτὸ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ
τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξαγγέλθη αὐταῖς,
ὅτι τὸ τόξον τε τοῦ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κίνδυνον τὸν βασι-
λικόν, καὶ ἡ ἀσπίς ὅτι κεκόμεναι ὀπίσω ἡ Δαρείου, ὡς ἐπὶ
5 τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώζουσι». Ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέ-
ξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἓνα τῶν ἐταίρων,
ἐντειλάμενον φράσαι, ὅτι ἤδη Δαρεῖος, τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὸν
κίνδυνον ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἄρματι καὶ ταῦτα ὅτι
μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. Καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν
σκηνὴν τὰ τε Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς
ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον
καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατ' ἔχθραν οἱ γενέ-
σθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς
Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐννόμως. Ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος
καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι.
- 6 Λόγος δ' ἔχει καὶ αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ ἐλθεῖν
εἰσω ζῶν Ἑφαιστίωνι μόνῳ τῶν ἐταίρων καὶ τὴν μητέρα
τὴν Δαρείου ἀμφιγνοήσασαν, ὅστις ὁ βασιλεὺς εἶη αὐταῖν,
ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ Ἑφαιστίωνι
προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων αὐτῇ ἐφάνη ἐκεῖ-
7 νος. Ὡς δὲ ὁ Ἑφαιστίων τ' ὀπίσω ὑπεχώρησε καὶ τις τῶν
ἀμφ' αὐτὴν, τὸν Ἀλέξανδρον δεῖξας, ἐκείνον ἔφη εἶναι Ἀλέ-
ξανδρον, τὴν μὲν καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτία ὑποχωρεῖν,
Ἀλέξανδρον δ' οὐ φάναι αὐτὴν ἁμαρτεῖν καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ-
8 νον εἶναι Ἀλέξανδρον. Καὶ ταῦτα ἐγὼ οὐθ' ὥς ἀληθῆ οὐθ'
ὥς πάντῃ ἄπιστα ἀνέγραψα. Ἀλλ' εἴτε οὕτως ἐπράχθη,
ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον τῆς τ' ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως
καὶ τῆς ἐς τὸν ἐταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ
τοῖς ξυγγράψασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ
εἰπὼν, καὶ ἐπὶ τῷδε ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον.

[Μετὰ τὴν τραγικὴν συμφορὰν τοῦ ὁ Δαρεῖος φεύγει διὰ νυκτός· μαζὶ μὲ τὴν ὀλιγάριθμον ἀκολουθίαν του. Τὴν ἐπομένην συγκεντρούων καθ' ὁδὸν τὰ διεσκορπισμένα λείψανα τοῦ στρατοῦ του προχωρεῖ εἰς τὴν Θάψακον καὶ τὸν Ἐνφράτιν. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἀλέξανδρος προσελαύνει πρὸς τὴν Φωινίκην καὶ πλησιάζει εἰς τὴν μεγάλην καὶ πλουσίαν πόλιν Μάραθον. Καθ' ὁδὸν ὁ υἱὸς τοῦ ἡγεμόνος τῆς χώρας τὸν ἐποδέχεται μὲ τιμὰς. Στεφανώνει μὲ χρυσοῦν στέφανον τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ καὶ παραδίδει εἰς αὐτὸν τὴν πόλιν].

Ἐπιστολαὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 14)

XIV. "Ἐτι δ' ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις, ἐπιστολὴν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρεῖω τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. Ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, ² ὅτι Φίλιππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία καὶ ξυμμαχία ἐγένετο καί, ἐπειδὴ Ἀρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασίλευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα Ἀρσῆν ἤρξεν οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθὼν. Ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναι τε ζῶν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. Τοῦ- ³ του ἔνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρώαν ἀνασώσων. Τὴν μὲν δὴ μάχην, ὡς θεῶν τῷ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι, αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι τῷ Ἀλεξάνδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἡξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ζῶν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμα, τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἤκουσι, τοὺς τὰ πιστὰ ληψομένους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

- 4 Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ζυμπέμπει τοῖς παρὰ Δαρείου ἐλθοῦσι Θέροσιππον, παρὰγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. Ἡ δὲ ἐπιστολὴ ἣ Ἀλεξάνδρου ἔχει ὧδε· « Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες ἐς Μακεδονίαν καὶ ἐς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην ἐς τὴν Ἀσίαν ὑπαρξάντων ὑμῶν.
- 5 Καὶ γὰρ Περινθίοις ἐβοηθήσατε, οἳ τὸν ἐμὸν πατέρα ἡδίκουν, καὶ ἐς Θράκην, ἧς ἡμεῖς ἡρχομεν, δύναμιν ἔπεμψεν Ὁζρος. Τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἀρσὴν ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγῶου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια διαπέμ-
 6 ποντος, ὅπως πρὸς με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονίους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην, ἣν τοῖς Ἕλλησι κατεσκεύασα, διαλύειν ἐπιχειροῦντων, ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας.
- 7 Ἐπεὶ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχων τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ' ἐμὲ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ' ἐμοὶ
 8 εἰσιν, ἀλλὰ αὐτοὶ ἐκόντες ζυστρατεύονται μετ' ἐμοῦ. Ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀσίας ἀπάσης κυρίου ὄντος ἦκε πρὸς ἐμέ. Εἰ δὲ φοβῇ, μὴ ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν

φίλων τὰ πιστὰ ληψομένους. Ἐλθὼν δὲ πρὸς με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναικα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι θέλεις αἶται καὶ λάμβανε. Ὁ τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ, ἔσται σοι. Καὶ τοῦ 9 λοιποῦ, ὅταν πέμπῃς παρ' ἐμέ, ὡς πρὸς βασιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε, εἴ του δέῃ· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλευέσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, υπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορεύσομαι, οὗ ἂν ᾔῃς ».

[Ὁλόκληρος ἡ Φοινίκη ὑποτάσσεται χωρὶς ἀντίστασιν εἰς τὸν προελαύνοντα Ἀλέξανδρον. Μόνον ἡ Τύρος ἀρνεῖται ὑποταγὴν καὶ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ μὴ τὴν προσβάλῃ, μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τηρήσῃ στάσιν οὐδενίαν ἀπέναντι τῶν δύο ἐμπολέμων. Ὁ Ἀλέξανδρος δέχεται τοῦτο, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ νὰ θυσιάσῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν ὑπάρχοντα ἐκεῖ παλαιότατον ναὸν τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. Οἱ Τύριοι ὁμῶς δὲν θέλουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἀγανακτῆσας ἀποφασίζει νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν βιαίως. Εἰς συγκέντρωσιν τῶν στρατηγῶν τὸν ἐξηγεῖ ὅτι ἡ κατάληψις τῆς Τύρου εἶναι ἀπαραίτητος, διότι μετὰ τὴν ἀμφίβολον στάσιν ταύτης δὲν θὰ ᾔσαν ἀσφαλεῖς εἰς τὴν περαιτέρω πορείαν των, ἐφ' ὅσον μάλιστα οἱ Πέρσαι, κατέχοντες τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, θὰ ᾔσαν θαλασσοκράτορες καὶ θὰ ἠδύναντο νὰ προσλάβουν μετὰ τὸ μέρος των τὰς ὑπόπτους ἐλληνικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σκέπτεται ὅτι μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Τύρου θὰ διηκολύνετο ἡ κατάληψις τῆς Κύπρου καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ θὰ ἐξησφαλίζετο ἡ θαλασσοκρατία τῶν Μακεδόνων. Αἱ σκέψεις αὗται ἐπεδοκίμασθησαν ἀπὸ τοὺς στρατηγούς του καὶ ἤρτισεν ἡ πολιορκία τῆς Τύρου. Ἡ πόλις ἦτο ὀχυρὰ καὶ ἡ ἀντίστασις πεισματώδης, διαρκέσασα ἐπὶ ἑπτὰ μῆνας. Ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν ἐνίκησε. Τὰ τέως ἀκλόνητα ὀχυρὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ θεωρούμενα ἀπόροητα τεῖχη της ἔπεσαν πρὸ τῆς ὀρμητικῆς καὶ πείσμονος δυνάμεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ Μακεδόνες εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν θριαμβευταί (Ἀῤῥουστος 332)].

‘Ο Δαρείος ζητεῖ εἰρήνην. Ἀπάντησις τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Κεφ. 25)

XXV. Ἔτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ζυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτὸν ἀπαγγέλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρὸς τε καὶ τῆς γυναῖκος καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρείον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔσσε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· ἀγαγόμενον δὲ γυναῖκα τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ζύμυχον.

- 2 Καὶ τούτων ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελομένων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν, ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὢν ἐπὶ τούτοις ἡγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν· Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίῳ ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι.
- 3 Δαρείῳ, ἅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. Ἐφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· ἀγαγέσθαι τε γυναῖκα εἰ ἐθέλοι τὴν Δαρείου παῖδα, ἀγαγέσθαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἔχειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλόφρονον παρ’ αὐτοῦ.

Ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ζυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὖθις ἦν.

[Μετὰ τὴν θριαμβευτικὴν κατάληξιν τῆς Τύρου ὁ Ἀλέξανδρος στρέφεται πρὸς Ν. μετὰ τὴν ἀπόφασιν γὰρ καταλάβῃ τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τούτου βαδίζει κατὰ τῆς Γάζης, μεγάλης πόλεως τῆς Παλαιστίνης, μετὰ δίμηνον δὲ πολιορκίαν τὴν νικεῖ καὶ τὴν χρησιμοποιοεῖ ὡς ὁμηγερίων (Νοέμβριος 332). Ἀπὸ τῆς Γάζης προχωρεῖ τόρῳ ἀνεμ-πόδιτος πρὸς τὴν Αἴγυπτον].

BIBAIION TRITON

‘Ο Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Ἡ κτίσις τῆς Ἀλεξανδρείας.

(Κεφ. 1)

I. Ἀλέξανδρος δ’ ἐπ’ Αἰγύπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον
 ὠρμήθη, ἐστέλλετο, καὶ ἐβδόμη ἡμέρα ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύ-
 νων ἦκεν ἐς Πηλούσιον τῆς Αἰγύπτου. Ὁ δὲ ναυτικός στρα-
 τὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς ἐπ’ Αἴγυπτον· καὶ κα-
 ταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὁρμούσας. Μαζάκης δὲ 2
 ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου καθεστη-
 κώς, τὴν τ’ ἐν Ἰσσοῦ μάχην ὅπως ξυνέβη πεπυσμένος καὶ
 Δαρεῖον ὅτι αἰσχροῦ φυγῇ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συ-
 ρίαν καὶ τῆς Ἀραβίας τὰ πολλὰ ὑπ’ Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα,
 αὐτῷ τ’ οὐκ οὔσης δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς τε
 πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον.

Ὁ δ’ ἐς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν ἐσήγαγε, τοὺς δ’ ἐπὶ 3
 τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστ’ ἐπὶ
 Μέμφιν πόλιν αὐτὸς ἐφ’ Ἡλιουπόλεως ἦει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν
 ποταμὸν τὸν Νεῖλον καὶ ὅσα καθ’ ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων
 τῶν ἐνοικούντων κατασχών, διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς
 Ἡλιούπολιν. Ἐκεῖθεν δὲ διαβὰς τὸν πόρον ἦκεν ἐς Μέμφιν 4
 καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς τ’ ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἀπιδι καὶ ἀγῶνα
 ἐποίησε γυμνικὸν τε καὶ μουσικόν· ἦκον δ’ αὐτῷ οἱ ἀμφὶ
 ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. Ἐκ δὲ
 Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τοὺς
 τε ὑπασπιστάς λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας
 καὶ τῶν ἵππέων τὴν βασιλικὴν ἔλκον τὴν τῶν ἐταίρων.

Ἐλθὼν δ’ ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν 5
 περιπλεύσας ἀποβαίνει, ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾠκι-

σται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος. Καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χάρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέσθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. Πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔργου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τ' ἀγορὰν ἐν αὐτῇ δεῖμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὄντινων, τῶν μὲν Ἑλληνικῶν, Ἰσίδος δ' Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ἧ περιβεβλήσθαι. Καὶ ἐπὶ τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.

[Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος κατελήφθη ἀπὸ τὸν πόθον γὰ ἐπισκεφθῇ τὸ περίφημον μαντεῖον τοῦ θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνος, τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο εἰς μίαν ὁσιν τῆς λιβυκῆς ἐρήμου. Πράγματι μετέβη ἐκεῖ καὶ ἔλαβεν εὐχάριστον χρησμόν. Ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐδέχθη ἐπικουρίας ἀποσταλείσας ἐκ Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἀποῦ δὲ ἐτακτοποιήσε μὲ σύνεσιν τὰ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας, τὴν ἄνοιξιν τοῦ 331 ἐπανῆλθεν εἰς Φοινίκην καὶ ἐκείθεν ὀλίγον ἀργότερον κατηνύθη εἰς Θάψακον].

Ἐπιστροφή εἰς Φοινίκην. Διάβασις τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος.

(Κεφ. 7)

VII. Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μὲν ἑκατομβαιῶνος ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησι Ἀριστοφάνους καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γεφύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον. Καὶ γὰρ Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυλακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἱππέας μὲν ἔχων περὶ τρισχιλίους, πεζοὺς δ' ἑξακισχιλίους καὶ τούτων Ἕλληνας μισθοφόρους διςχιλίους, τέως² μὲν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσαν, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχῆς ἡ γέφυρα ἐξευγμένη ἦν ἔστ' ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαίνουσι, μὴ ἐπίθωιντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μαζαῖος δέ, ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ὤχετο φεύγων ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. Καὶ εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος, ἐπεβλήθησαν αἱ γέφυραι τῇ

ὄχθη τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ' αὐτῶν ζὺν τῇ στρατιᾷ Ἀλέξανδρος.

Ἐνθεν δ' ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην³ ποταμὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης χώρας. Οὐκ εὐθεῖαν δ' ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ Εὐφράτου ὁρμηθεῖς, ὅτι τὴν ἑτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ στρατῷ ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὥσαύτως ἐπιφλέγον. Ἀλόντες δέ τινες κατὰ τὴν ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ⁴ Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκεδασμένων ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθεται ἐγνωκῶς εἶργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνει· καὶ εἶναι αὐτῷ στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ζὺν ἢ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἤει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα.⁵ Ὡς δ' ἀφίκετο, οὔτε αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακὴν, ἦντινα ἀπολελοίπει Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ, οὐδενός δ' εἵργοντος.

Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατὸν καὶ τῆς σελήνης τὸ⁶ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθουε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ γῇ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. Καὶ ἐδόκει Ἀριστάνδρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην σημαίνεισθαι Ἀλεξάνδρῳ. Ἄρας δ' ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ἤει διὰ τῆς Ἀσσυρίας⁷ χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυηνῶν ὄρη, ἐν δεξιᾷ δ' αὐτὸν τὸν Τίγρητα. Τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρόδρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν, ὅτι ἱππεῖς πολέμιοι ἀνὰ τὸ πεδίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. Εὐντάξας οὖν τὴν στρατιὰν προῦχώρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσελάσαντες ἀκριβέστερον οὗτοι κατιδόντες ἔφρασκον δοκεῖν εἶναί σφισιν οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἱππέας.

[Ὁ Ἀλέξανδρος τότε παραλαβὸν τὴν βασιλικὴν ἵλην καὶ μίαν τῶν ἐταίρων, καθὼς καὶ ἀρκετοὺς ἀνιχνευτάς, ἔτρεχεν ἐσπευσμένως, ἐνῷ τὸν ἄλλον στρατὸν τοῦ διέταξε ν' ἀκολουθῇ μὲ κανονικὸν βῆμα. Οἱ ἱππεῖς τῶν Περσῶν, ὅταν εἶδαν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ὁρμητικῶς ἐναντίον τῶν, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς καταδιώκει ἀκάθεκτος, τοὺς διασκορπίζει καὶ φονεῖ ἀρκετοὺς ἐξ αὐτῶν. Μερικοὶ συλλαμβάνονται αἰχμάλωτοι καὶ δίδουν τὴν πληροφορίαν ὅτι ὁ Δαρεῖος ἦτο πλησίον μὲ πολυάριθμον στρατεύμα. Προῶντι ὁ Δαρεῖος εἶχε συγκροτήσῃ τεραστίαν δυνάμειν ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπερῶντος χρόνου τοῦ καὶ ἤρχετο μὲ τὴν ἀπόφασιν ν' ἀποπλύνῃ τὴν ἥτταν, τὴν ὅποیان εἶχεν ὑποστῇ εἰς Ἰσὸν. Ἐλέγετο ὅτι τὸ στρατεύμα τοῦ Δαρείου ἀνῆρχετο εἰς 1.000.000 πεζοὺς, 40.000 ἱππεῖς καὶ 200 ὄρεπαιφῶρα ἄρματα. Εἶχε μαζὶ τοῦ καὶ μερικοὺς ἐλέφαντας, τοὺς ὁποίους ἔφερον οἱ Ἰνδοὶ οἱ κατοικοῦντες ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Μὲ αὐτὴν τὴν δυνάμιν ἦτο στρατοπεδευμένος ὁ Δαρεῖος εἰς τὰ Γαυγάμηλα πλησίον τοῦ Βορμήλου ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 600 περσίον σταδίων ἀπὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀρβήλων, εἰς τόπον τελείως ὁμίλον. Ἐναντι τῆς δυνάμεως αὐτῆς ὁ Ἀλέξανδρος διέθετε 40.000 πεζοὺς καὶ 7.000 ἱππεῖς. Δὲν ἔχασεν ὅμως τὸ θάρρος τοῦ καὶ μὲ τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ συνέλαβε τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου ἀγῶνος. Ἐν πρώτοις παρέμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας, διὰ τὰ ἀναπαυθῇ ὁ καταπεπνημένος στρατός τοῦ. Περιέφραξε τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ χαράκιμα καὶ ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτοῦ τὰ μεταγωγικά καὶ τοὺς ἀνιχνευτάς πρὸς μάχην. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν μάχιμον δυνάμιν τοῦ, ἐν καιρῷ νυκτὸς ἐκινήθη μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν κατὰ τὰ ἐξημερώματα. Ἐξ ἄλλου ὁ Δαρεῖος ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἤρχετο ἐναντίον τοῦ καὶ παρέταξε τὸν στρατὸν τοῦ πρὸς μάχην.

Οἱ δύο στρατοὶ ἀπεῖχον μόνον τριάκοντα στάδια (περίπου 6 χιλιόμετρα). Ὁ Ἀλέξανδρος κατέβαινε μὲ τὸν στρατὸν τοῦ κάτω ἀπὸ τοὺς λόφους πρὸς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα. Ἐκεῖ, ὅταν εἶδε τοὺς βαρβάρους, ἐσταμάτησε τὴν φάλαγγά τοῦ. Παραλαβὸν δὲ τοὺς ἐλαφροὺς ὀπλισμένους στρατιώτας καὶ τοὺς ἐταῖρους ἐκ τῶν ἱππέων, περιήρχετο ἐξετάζων ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ τὴν μάχην. Ὅταν ἐπέστρεψε, συνεκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατεύματος καὶ τοὺς προέτρεψε νὰ ἐμψυχώσουν τοὺς στρατιώτας διὰ τὸν μεγάλον ἀγῶνα. « Κατὰ τὴν μάχην αὐτὴν — ἔλεγε — δὲν θ' ἀγωνισθῶμεν περὶ

τῆς Κοίλης Συρίας ἢ τῆς Φωνίκης, οὐδὲ χάριν τῆς Αἰγύπτου, ὅπως προηγουμένως, ἀλλ' ἀπὸ αὐτῆν θὰ κριθῇ τελικῶς ἡ τύχη ὅλης τῆς Ἀσίας καὶ θὰ αποφασισθῇ ποῖοι θὰ λάβουν τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ». Ἀφοῦ ἀπῆλθονε τὰς προτροπὰς αὐτὰς εἰς τοὺς ἀρχηγούς, διέταξε νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατός καὶ ν' ἀναπαυθῇ. Λέγουσι ὅτι ὁ Παρμενίων τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Περσῶν ἐν καιρῷ νυκτός, ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦτο καλὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ κλέψῃ τὴν νύκτα, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ νικήσῃ φανερά καὶ χωρὶς πανουργίας.

Οἱ δύο στρατοὶ λοιπὸν παρατεταγμένοι μὲ ὅλας τὰς ἀπαιτουμένας διὰ τὴν μάχην προετοιμασίας μέχρι τῆς τελευταίας λεπτομερείας ἀνέμενον ἕως τὰ ἐξημερόματα, ὅτε ἤρχισαν κινούμενοι].

Ἡ κρίσιμος μάχη εἰς τὰ Γαυγάμηλα (331 π.Χ.).

Νέα φυγὴ τοῦ Δαρείου.

(Κεφ. 13 - 15)

XIII. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίνετο, ὥφθη Δαρεῖός τε καὶ οἱ ἄμφ' αὐτόν, οἳ τε μελοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται, κατ' αὐτόν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν. Ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μάλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγγοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. Ἦδη τε οἱ τῶν Σχυθῶν ἵππεῖς 2 παριππεύοντες ἤπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τάξεως, καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὅμως ἤγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ ἐξαλλάσσειν τὸν ὠδοποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χώρον. Ἐνθα δὲ δείσας Δαρεῖος, μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὀμαλὰ τῶν Μακεδόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἄρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου περιππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ἥ Ἀλέξανδρος ἤγε, τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας.

Τούτου δὲ γενομένου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς 3 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἵππεας, ὧν Μενίδας ἡγεῖτο. Ἀν-

τειδραμόντες δ' ἐπ' αὐτοὺς οἳ τε Σκύθαι ἱππεῖς καὶ τῶν Βακτριῶν οἱ ζυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέπουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῶ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ Ἀρίστον τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πελάσχοντες τοῖς Παίοσι τε καὶ ξένοις τοὺς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀνέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἱππομαχίαν ζυστῆναι ἐποίησαν. Καὶ ἔπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοὶ τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέστερον ἐς ἀλλήν πεφραγμένοι ἦσαν. Ἀλλὰ καὶ ὥς τάς τε προσβολὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ' Ἰλας προσπίπτοντες ἐξεώθουν ἐκ τῆς τάξεως.

5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἄρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκον οἱ βάρβαροι κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράζοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα. Καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐψεύσθησαν. Τὰ μὲν γὰρ εὐθύς, ὡς προσεφέρετο, κατηκόντισαν οἳ τ' Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκῳ ἀκοντισταὶ οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἐταίρων· τὰ δὲ τῶν ρυτήρων ἀντιλαμβανόμενοι τοὺς
6 τ' ἀναβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιστάμενοι ἔκοπτον. Ἔστι δὲ ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων· διέσχον γάρ, ὥσπερ παρήγγελλτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἄρματα· καὶ ταύτῃ μάλιστα ξυνέβη αὐτὰ τε σῶα καὶ οἷς ἐπηγάθη ἀβλαβῶς διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἳ τε ἱπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.

XIV. Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα παῖσαν, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιμπεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλω-
2 σιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἤγεν, τῶν δ' ἐκβοηθησάντων ἱππέων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ

δεξιὸν παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρ-
 βάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιή-
 σας τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτης
 τεταγμένης ἤγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὥς ἐπ' αὐτὸν Δα-
 ρεῖον. Καὶ χρόνον μὲν τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο·³
 ὥς δὲ οἱ τε ἱππεῖς οἱ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξαν-
 δρος εὐρώστως ἐνέκειντο ὀθισμοῖς τε χρώμενοι καὶ τοῖς
 ζυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἦτε φάλαγξ
 ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσαις πεφρικυῖα ἐμβε-
 βλήκει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη
 φοβερῶ ὄντι Δαρεῖῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευ-
 γεν· ἐφοβήθησαν δὲ καὶ οἱ περιιπεύοντες τῶν Περσῶν τὸ
 κέρας ἐμβαλόντων ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν ἀμφ' Ἀρέτην.

Ταύτη μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ⁴
 Μακεδόνες ἐφεπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. Οἱ δ'
 ἀμφὶ Σιμμίαν καὶ ἡ τούτου τάξις οὐκέτι ζυνεξορμῆσαι Ἀλε-
 ξάνδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς τὴν δίωξιν, ἀλλ' ἐπιστήσαντες
 τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι τὸ εὐώνυμον τῶν Μα-
 κεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. Καὶ ταύτη παραρραγείσης⁵
 αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τ' Ἰνδῶν
 τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὥς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μα-
 κεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερόν ἐγίγνετο. Οἱ τε γὰρ
 Πέρσαι θρασέως προσέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ
 προσδοκήσασιν ἐπὶ σφᾶς διεκπεσεῖσθαι τινας διακόψαντας
 διπλὴν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλόν-
 των τῶν Περσῶν ζυνεπέθεντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσιν
 ἐν τῷ ἔργῳ. Τῶν δ' ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ⁶
 ἡγεμόνες ὀξέως μαθόντες τὸ γιγνόμενον μεταβαλόντες, ἥπερ
 παρήγγελτο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νότου τοῖς
 Πέρσαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφό-
 ροις ζυνεχομένους ἀπέκτειναν, οἱ δ' αὐτῶν ἐγκλίναντες ἔφευ-

γον. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν οὐπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ἤσθημένοι περιππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν Παρμενίωνα ἐνέβαλλον.

XV. Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γενομένων τῶν Μακεδόνων πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέξανδρον σπουδῇ ἀγγελοῦντα, ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοήθειν δεῖ. Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ ξὺν τῇ ἵππῳ τῶν ἐταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἦγε δρόμῳ. Καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἵππευσιν, τοῖς τε Παρθυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ 2 κρατίστοις ἐμβάλλει. Καὶ ἵππομαχίᾳ αὕτη καρτερωτάτῃ τοῦ παντός ἔργου ξυνέστη. Ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρεφον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ζυμπεσόντες οὗτ' ἀκοντισμῷ ἔτι οὗτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἥπερ ἵππομαχίας δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὐτόν, ὡς μόνην ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὖσαν, ἐπειγόμενοι ἔκοπτον τε καὶ ἐκόπτοντο ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. Καὶ ἐνταῦθα πίπτουσι μὲν ἀμφὶ ἐξήκοντα τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τ' αὐτὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλὰ ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.

3 Καὶ τούτων μὲν, ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δ' ἐγγὺς ἦν προσμεῖ-
ξαι ἤδη τῷ δεξιῷ κέραι τῶν πολεμίων. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἵππεῖς λαμπρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἔφευγον γάρ ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὅπότε Ἀλέξανδρος αὐτοῖς ξυνέμει-
ξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς τὸ διώκειν αὖθις 4 Δαρεῖον ἐξώρμησεν. Καὶ ἐδίωξεν, ἔστε φάος ἦν· καὶ οἱ ἀμφὶ

Παρμενίωνα τὸ καθ' αὐτοὺς διώκοντες εἶποντο. Ἀλλ' Ἀλέξανδρος μὲν διαβάς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσεν αὐτοῦ, ὥς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τοὺς τ' ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμενίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἵλε καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.

Ἀλέξανδρος δ' ἀναπαύσας τοὺς ἄμφ' αὐτὸν ἱππέας ἔστ' 5 ἐπὶ μέσας νύκτας προὔχῳρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἀρβηλα, ὥς Δαρεῖον τε αἰρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Καὶ ἀφίκετο ἐς Ἀρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ διώξας τοὺς πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίου μαλιστα ἐς ἑξακοσίους. Καὶ Δαρεῖον μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδέν τι ἐλινύσας Δαρεῖος· τὰ χρήματα δ' ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου αὖθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπίς αὖθις καὶ τὰ τόξα ἑάλω.

Ἀπέθκνον δὲ τῶν ἄμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκα- 6 τὸν μάλιστα, ἵπποι δ' ἐκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἐταιρικῆς ἵππου σχεδὸν τι οἱ ἡμίσεις. Τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριάκοντα μυριάδας, ἑάλωσαν δὲ πολὺ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἁρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.

Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος 7 Ἀθηναίοις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιδῶνος καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνί, ἐν ᾧ τῷ ἡ σελήνῃ ἐκλήπης ἐφάνη, τὴν τε μάχην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὰ Σοῦσα.

(Κεφ. 16)

XVI. Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη Ἀρμενίων ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἱ τε Βά-

- κτριοι ἵππεῖς, ὥς τότε ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἳ τε συγγενεῖς οἱ βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων
- 2 καλουμένων οὐ πολλοί. Προσεγένοντο δ' αὐτῷ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους, οὓς Πάτρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἤγον. Ταύτῃ δ' αὐτῷ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγένετο, ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ Βαβυλῶνος ἥξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τ' ἐκείνῃ πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πολέμου τὸ ἄθλον ἡ Βαβυλὼν καὶ τὰ Σοῦσα ἐφάνετο· ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὐπορος.
- 3 Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὁρμηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προὔχῳρει. Ἦδη τ' οὐ πόρρω Βαβυλῶνος ἦν καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὥς ἐς μάχην ἤγε, καὶ οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπῆντων αὐτῷ ξὺν ἱερεῦσί τε καὶ ἄρχουσι, δῶρά τε ὥς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα.
- 4 Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν ἐς τὴν Βαβυλῶνα τὰ ἱερά, ἃ Ξέρξης καθεῖλεν, ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυλωνίους, τὰ τ' ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τιμῶσι
- 5 Βαβυλώνιοι. . . Ἐνθα δὲ καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχε, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερά τὰ ἐν Βαβυλῶνι, ἔπραξε, τὰ τ' ἄλλα καὶ τῷ Βήλῳ, καθ' ἃ ἐκεῖνοι ἐξηγοῦντο, ἔθυσεν.
- 6 Αὐτὸς δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν ὁ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλκει Ἀλέξανδρος. Τῇ δ' ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο, ὅτι τὴν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασιν καὶ τὰ χρήματα πάντα σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ.
- 7 Ἀφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βαβυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν τὰ τε χρήματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμῦρια, καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐτοῦ, ὅσα Ξερξῆς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἤλθε, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χάλκαϊ εἰκόνες. Καὶ ταύτας Ἀθηναίοις ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος, 8 καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ αἱ εἰκόνες, ἧ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρώου.

[Συνεχίζων ἀδιακόπως τὴν πορείαν του ὁ Ἀλ. διέρχεται διὰ τῆς ὀρεινῆς χώρας τῶν Οὐξίων (Β.Α. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τύγρητος), διαβαίνει τὰ στενὰ τῆς Περσίδος καὶ φθάνει εἰς τὴν πρωτεύουσάν αὐτῆς Περσέπολιν. Ἐκεῖθεν προχωρεῖ πρὸς Μηδίαν, διότι εἶχε πληροφορηθῇ ὅτι ὁ Δαρεῖος εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ἀλλ' ὁ Δαρεῖος εἶχε προλάβει νὰ φύγῃ. Ὁ Ἀλ. προχωρεῖ εἰς τὰ Ἐκβάτανα καὶ ἀκολουθῶν τὰ ἔγγρα τοῦ φεύγοντος Δαρείου διαβαίνει τὰς Κασπίας πύλας. Ἐκεῖ μαθαίνει ὅτι ὁ σατραπὴς τῆς Βακτριανῆς Βῆσσος κρατεῖ αἰχμάλωτον τὸν Δαρεῖον. Σπεύδει τότε ὁ Ἀλ. εἰς καταδίωξιν τοῦ Βήσσου. Ἀλλ' οὗτος φεύγων πληγώρει καθ' ὁδὸν θανάσιμῳ τὸν Δαρεῖον, τὸν ὅποιον ἐθεώρει πρόσκομμα εἰς τὴν πορείαν του. Ὁ Ἀλ. εὐρίσκει τὸν Δαρεῖον νεκρόν. Κατόπιν προχωρεῖ. Ὑποτάσσει τοὺς Μάρδους, Ὑρκανίους καὶ Παρθναίους, εἰσελαύνει εἰς τὴν Ἀρείαν (τὸ σημερινὸν Ἀφγανιστάν), διέρχεται τὴν Ἀραχωσίαν καὶ τὸν Ἰνδικὸν Καύκασον καὶ εἰσβάλλει εἰς τὴν Βακτριανήν, τὴν ὁποίαν κυριεῖ ἀνευ ἀντιστάσεως. Διαβαίνει ἔπειτα τὸν Ὠξὸν ποταμὸν καὶ εἰσέρχεται εἰς Σογδιανήν. Ἐκεῖ συλλαμβάνει τὸν Βῆσσον, τὸν ὅποιον τιμωρεῖ σκληρῶς δι' ἀκρωτηριασμοῦ. Πορεύεται κατόπιν πρὸς τὸν Ἰαξάρτην ποταμὸν, τὸν ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον καὶ Τανάιν, καὶ ὁ ὁποῖος χωρίζει τὴν Ἀσίαν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Ἐκεῖ κτίζει πόλιν, ἣ ὁποία ὠνομάσθη Ἀ λ ε ξ ἄ ν δ ρ ε ι α ἡ ἔ σ χ ἄ τ η (ἡ Ἀλεξάνδρεια ἡ παρὰ τῷ Τανάϊδι). Ἀπ' ἐκεῖ ἐπιστρέφει εἰς Σογδιανήν, ὑποτάσσει τὴν χώραν τῶν Παρατακηνῶν, διαβαίνει τὸ ὄρος Παραπάμισον καὶ κατέρχεται διὰ Νικαίας εἰς τὸν Κοφῆνα ποταμὸν. Φθάνει τέλος εἰς τὴν πόλιν Τάξιλα, μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου. Ὑποτάσσει αὐτὴν καὶ ἐπέρχεται κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ βασιλέως Πῶρου. Τὸ βασίλειον τούτου ἔκειτο πέραν τοῦ Ὑδάσπου καὶ ἐξετεινέτο μέχρι τοῦ Ὑδραῶτου. Ὁ Πῶρος προβάλλει σθεναρὰν ἀντίστασιν καὶ μάχεται γενναίως μὲ 30 χιλ. Ἰνδοὺς πεζοὺς, 4 χιλ. ἵππεις, 30 ἄρματα καὶ 200 πυροφόρους ἐλέφαντας. Ἡ ἀντίστασις του ὅμως συνετρίβη].

Ἀλέξανδρος καὶ Πῶρος.

(Κεφ. 18 - 19)

XVIII. Καὶ ἐν αὐτῷ Κράτερός τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολειμμένοι ἡγεμόνες ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς κατεΐδον Ἀλέξανδρον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ τὸν ποταμόν. Καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμηῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπιγενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισφυρίων, ἵππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἄρματα ξύμπαντα κατεκόπη· καὶ Πόρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἄρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ ἱππάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πόρου ξύμπαντες. Ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.

3 Τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἐξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἵππεῖς δὲ τῶν μὲν ἱπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἤψαντο, δέκα· τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων ὡς διακόσιοι.

4 Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρατηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἱππέων τὸν φόνον κατεΐδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυπρούς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἥπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς ἐξάρχων τοῖς ἀμφ'

αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέμενέ τι τῶν 5
 Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος,
 τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὦμον, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων
 ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος
 ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ, περιττός ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν
 καὶ τὴν ἁρμονίαν, ὡς ὕστερον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν),
 τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα. Καὶ 6
 Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ
 μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. Πέμπει δὴ παρ' αὐτὸν πρῶτα μὲν
 Ταξιλήν τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξιλής προσιππεύσας, ἐφ' ὅσον οἱ
 ἀσφαλὲς ἐφαίνετο, τῷ ἐλέφαντι, ὃς ἔφερε τὸν Πῶρον, ἐπι-
 στήσαι τε ἡξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναι οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ
 ἀκούσαι τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου λόγων. Ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα 7
 ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν Ταξιλήν ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς
 ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κατέκτανε τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας
 ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πῶρου πρόσω τὸν ἵππον. Ἀλέ-
 ξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πῶρῳ χαλεπὸς ἐγένετο, ἀλλ'
 ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰνδόν,
 ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πῶρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε.
 Πῶρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μέρου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δί- 8
 ψους ἅμα ἐκρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη
 ἀπ' αὐτοῦ· ὡς δὲ ἐπὶ τε καὶ ἀνέψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῇ
 ἐκέλευσε παρ' Ἀλέξανδρον.

XIX. Καὶ ὁ μὲν ἦγετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα
 ἐπίθετο, προσιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ζὺν ὀλίγοις τῶν
 ἐταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πῶρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε
 μέγεθος θαυμάζεν, ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ζυμβαῖνον,
 καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ ὅτι οὐ δεδουλωμένος τῇ
 γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ
 προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὐτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον
 καλῶς ἡγωνισμένος. Ἐνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσει- 2

- πὼν αὐτὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅτι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνασθαι λόγος, ὅτι « βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε ». Καὶ Ἀλέξανδρος ἤσθεις τῷ λόγῳ « τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε », ἔφη, « ἐμοῦ ἔνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἔνεκα ὅτι σοὶ φίλον ἀξίου ». Ὁ δὲ πάντα ἔφη ἐν τούτῳ ἐνεῖναι.
- 3 Καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἤσθεις τὴν τε ἀρχὴν τῷ Πῶρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὕσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Πῶρον τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰνδοῦς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο.

[Ἀπὸ τὸν Ὑδάσπην ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται πρὸς Α. καὶ διαβάς τοὺς ποταμούς Ἀκεσίην καὶ Ὑδραώτην φθάνει ἕως τὸν Ὑφασιν ποταμόν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶταί του ἀγροῦνται νὰ βαδίσουν περαιτέρω, ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀφ' οὗ ἀνῆγειρεν ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὁχθῆς τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ δώδεκα πυργοειδεῖς βωμοὺς πρὸς τιμὴν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν καὶ ὡς τὸ ἔσχατον ὄριον τῶν κατακτησέων του πρὸς ἀνατολάς, ἐπιστρέφει εἰς Νίκαιαν. Ἐκεῖ ἐπιβιβάζεται μὲ τὸν στρατὸν του εἰς δύο χιλιάδας πλοῖα, τὰ ὅποια ἐν τῷ μεταξὺ ἐναυπηγήθησαν. Δι' αὐτῶν καταπλέει τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ὑποτάσσει τοὺς παραποταμίους λαοὺς καὶ κτίζει νέας πόλεις. Μεταξὺ τῶν κατακτηθέντων λαῶν εἶναι καὶ οἱ Μαλλοί, πολεμικώτατον ἔθνος τῆς Ἰνδικῆς. Ἐξακολουθεῖ τὸν πλοῦν καὶ φθάνει εἰς τὴν πόλιν Πάταλα, ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἰνδὸς σχίζεται εἰς δύο βραχίονας καὶ σχηματίζει τὸ Δέλτα. Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος τὸν μὲν Νέασχον, τὸν ὅποιον διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ στόλου, διέταξε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στόλον διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, αὐτὸς δὲ ἀποφασίζει νὰ ἐπιστρέψῃ διὰ τῆς ἀμμώδους καὶ ἀνύδρου Γαδρωσίας. Πράγματι, κατ' Αὔγουστον τοῦ 325 ἀναχωρεῖ ἐκ Πατάλων καὶ φθάνει εἰς τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν. Ἐκεῖ κτίζει τὴν ἐν Ὠρείταις Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ὁποίαν καθιστᾷ πρωτεύουσαν τῆς χώρας ἐκείνης].

Πορεία διὰ τῆς Γαδρωσίας ἐρήμου.

(Κεφ. 23 - 26)

XXIII. Ἐνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ἦει ὁδὸν χαλε-
 πὴν καὶ ἄπορον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τ' ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλα-
 χοῦ τῇ στρατιᾷ οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο τὴν πολλὴν
 πορεύεσθαι καὶ προσωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γ' ἐν
 σπουδῇ ἦν ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ
 λιμένας τ' ἰδεῖν τοὺς ὄντας καί, ὅσα γ' ἐν παρόδῳ δυνατὰ
 γένοιτο, τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἣ φρέατα ὀρύξαντας ἢ
 ἀγορᾶς που ἢ ὅρμου ἐπιμεληθέντας. Ἄλλ' ἦν γὰρ ἔρημα
 παντάπασι τὰ πρὸς τῇ θαλάσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ δὲ 2
 Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν
 ὀλίγοις ἱππεῦσι, κατασκεψόμενον, εἴ ποῦ τις ὅρμος ὦν τυγ-
 χάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ οὐ πόρρω ἀπὸ θαλάσσης ἢ τι ἄλλο
 τῶν ἐπιτηδείων. Καὶ οὗτος ἐπανελθὼν ἀπήγγειλεν ἀλιέας 3
 τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν καλύβαις πνιγηραῖς·
 πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυνθέντας τὰς κόγχας· στέγην
 δ' εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους τοὺς
 ἀλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι, χαλεπῶς διαμωμένους τὸν
 κάχληκα, καὶ οὐδὲ τούτῳ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.

Ὡς δ' ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χώρον τινα τῆς Γαδρω- 4
 σίας, ἵνα ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια
 τὸν καταληφθέντα καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφρα-
 γίδι κατακομίζεσθαι κελεύει ὥς ἐπὶ θάλασσαν. Ἐν ᾧ δ' ἦει
 ὥς ἐπὶ τὸν σταθμόν, ἐνθεν περ ἐγγυτάτῳ ἦν ἡ θάλασσα, ἐν
 τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς σφραγίδος

αὐτοὶ τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο, καὶ ὅσοι μάλιστα
 5 λιμῷ ἐπιέζοντο, καὶ τούτοις μετέδωκαν. Ἐς τοσόνδε γὰρ
 πρὸς τοῦ κακοῦ ἐνικῶντο, ὥς τὸν πρόδῃλον καὶ παρόντα
 ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἐτι ὄντος ἐκ τοῦ
 βασιλείως κινδύνου ζῆν λογισμῷ ἔδοξέ σφισιν ἐμπροσθεν
 ποιήσασθαι. Καὶ Ἀλέξανδρος καταμαθὼν τὴν ἀνάγκην ζυ-
 νῆναι τοῖς πράττειν. Αὐτὸς δέ, ὅσα ἐκ τῆς χώρας ἐπι-
 δραμῶν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη ἐς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ
 περιπλεούσῃ ζῆν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρη-
 6 θέα τὸν Καλλαιτιανόν. Καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ
 τῶν ἥνω τόπων σῖτόν τε, ὅσον δυνατοὶ ἦσαν, κατακομίσαι
 ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρό-
 βατα ἐς ἀγοράν τῷ στρατῷ. Καὶ ἐς ἄλλον αὖ τόπον Τή-
 λεφον κατέπεμψε τῶν ἐταίρων ζῆν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀλλήλε-
 σμένῳ.

XXIV. Αὐτὸς δὲ προὐχώρει ὥς ἐς τὰ βασίλεια τῶν Γαδρω-
 σῶν, ὃ δὲ χῶρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵνα περ ἀφίκετο ἐξ Ὠρων
 ὁρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἐξήκοντα. Καὶ λέγουσιν οἱ
 πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ζῦμ-
 παντα, ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἢ στρατιᾷ,
 2 ζυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῇδε πονηθεῖσι πόνοις. Οὐ μὲν
 ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα ταύτη ἐλ-
 θεῖν, ἀλλὰ ἀκούσαντα, ὅτι οὐπω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτη
 ζῆν στρατιᾷ ἀπεσώθη, ὅτι μὴ Σεμίραμις, ὅτε ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε.
 Καὶ ταύτην δ' ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ζῆν εἴκοσι μόνοις τῆς στρα-
 3 τιᾶς ἀποσωθῆναι, Κῦρον δὲ τὸν Καμβύσου ζῆν ἑπτὰ μόνοις καὶ
 τοῦτον. Ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὥς
 ἐσβηλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε
 καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς
 στρατιᾶς. Καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν
 πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. Τούτων τ' οὖν ἕνεκα καὶ ἄμα ὥς

τῷ ναυτικῷ ἐγγρύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρ-
χος ταύτην τραπήναι Ἀλεξάνδρον.

Τὸ τ' οὖν καὶ ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν 4
πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύ-
για· ταῦτα μὲν πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς
θερμοῦς, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυ-
σθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου
βαθείας οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πε- 5
λὸν ἢ ἐτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας. Καὶ ἄρα 5
ἐν ταῖς προσβάσεσιν τε καὶ καταβαίνοντας τοὺς τε ἵππους
καὶ τοὺς ἡμιόνους ἐτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς
ὁδοῦ καὶ ἄρα οὐ βεβαίῳ. Τῶν τε σταθμῶν τὰ μῆκη πιέ-
σαι οὐκ ἤκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ζυμ-
μέτρους μᾶλλον τι ἦγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι.
Ὅποτε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδόν, ἦντινα ἀνύ- 6
σαι ἐχρῆν, ἔωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντῃ ἐταλαιπω-
ροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μῆκους τῆς ὁδοῦ, εἰ
ὁδοιποροῦντες ἐτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν
πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἄρα δίψει ἀπαύστῳ ζυνεχόμενοι.

XXV. Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολλὸς ὁ φθόρος καὶ ἐκού-
σιος τῇ στρατιᾷ ἐρίγνετο· ζυγιόντες γάρ, ὅποτε ἐπιλείποι
σφᾶς τὰ σιτία, καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες
καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο καὶ ἔλεγον δίψει ἀπο-
θανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάρτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέ-
κειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπὸ τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν,
καὶ ὅτι ζῦμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. Καὶ Ἀλεξάνδρον
μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασι δὲ τῶν παρόντων ἑώρα
τὴν τῆς ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλον τι ἢ τὴν ὡς γινωσκο-
μένων ἐπιχώρησιν.

Οὐχ οὐδὲ τοὺς νόσφ' κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ 2
τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἐτι

- ἦν εὐμαρῶς ἀπορία τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἀμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὖσας αὐτοῖς ὑπὸ βάρους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν,
- 3 ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. Καὶ οὕτως οἱ μὲν νόσω κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ καθ' ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἡμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὑπὸν κάποχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιοῦμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν, κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλυντο.
- 4 Ξυνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥκιστα ἐπίσεν αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. Ὑέται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵνα περ προσφέρονται τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσιν τῶν ὀρέων τὰς
- 5 κορυφάς. Ὡς δ' ἠυλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χειμάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἔνεκα τοῦ ὕδατος, ἀμφὶ δευτέρῃ φυλακὴν τῆς νυκτὸς, ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάρρους ὁ ταύτῃ ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων τοσούτῳ ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὥς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἐπομένων τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων, ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὅπλοις καὶ οὐδὲ τούτοις πᾶσιν ἀποσωθῆναι.
- 6 Οἱ πολλοὶ δὲ καὶ πίνοντες, ὅποτε ἐκ καύματός τε καὶ δι-

φους ὕδατι ἀθρώφῃ ἐπιτύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλλυντο. Καὶ τούτων ἕνεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς ταῖς ὕδασιν αὐτοῖς τὸ πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὥς μὴ ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ τὰ κτήνη ἀπόλλυσθαι καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς ἢ τὰ ρεύματα διαφθεῖρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

XXVI. Ἐνθα δὲ ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι, ἣ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἣ ἐτι ἔμπροσθεν ἐν Παραπαμισάδαῖς, ὥς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. Ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δ' ἦν πρόσθεν τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτὸν τ' Ἀλέξανδρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμῳς ἡγεῖσθαι· ὥστε καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοιῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινὰς κατὰ² ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὑρεῖν ὕδωρ ξυλλελεγμένον ἐν τινὶ χαράδρᾳ οὐ βαθεῖα ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο οὖν χαλεπῶς ξυλλέξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὥς μέγα δὴ τι ἀγαθὸν φέροντας· ὥς δ' ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντας ἐς κρᾶνος τὸ ὕδωρ προσε-νεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. Τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς³ κομίσαντας, λαβόντα δ' ἐν ὄψει πάντων ἐκχεῖν· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ ἐς τασόνδε ἐπιρρωσθῆναι τὴν στρατιὰν ζύμπασαν, ὥστε εἰκάσαι ἂν τινὰ πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκχυθέν. Τοῦτο ἐγώ, εἶπερ τι ἄλλο, τὸ ἔργον ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου.

Εὐνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκεῖ-⁴

νη. Οἱ γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνη-
σθαι ἔφασκον τὴν ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐ-
τῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπιπνεύσαντος· καὶ οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ
ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ πάντα νενημένη, ὅτῳ τεκμη-
ριώσονται τὴν ὁδόν, οὐτ' οὖν δένδρα ξυνήθη παρ' αὐτὴν πε-
φυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα· οὐδὲ πρὸς
τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελε-
τῆσθαι σφισι τὰς πορείας καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν
ἄρκτων τὴν μὲν Φοίνιξ, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις
5 ἀνθρώποις, τὴν μείζονα. Ἐνθα δὲ Ἀλέξανδρον ξυνέντα,
ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλί-
γους ἅμα οἱ ἱππέας προχωρῆσαι· ὥς δὲ καὶ τούτων οἱ ἱπ-
ποὶ ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ τούτων
τούς πολλούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι
καὶ εὑρεῖν τὴν θάλασσαν, διαμησάμενόν τ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ
αἰγιαλοῦ τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ
καὶ οὕτω μετελθεῖν τὴν στρατιάν πᾶσαν· καὶ ἐς ἑπτὰ ἡμέρας
ἵεναι παρὰ τὴν θάλασσαν ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἡϊόνος. Ἐνθεν
δέ, ἥδη γὰρ γινώσκειν τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς
μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.

[Ὁ Ἀλέξανδρος ἔπειτα φθάνει εἰς Καρμανίαν μὲ πολλὰς ἀπο-
λείας. Ἐκεῖ συναντᾷ μὲ τὸν Κράτερον, ὁ ὁποῖος εἶχε διέλθει ἐπι-
τυχῶς διὰ τῆς Ἀραχωσίας καὶ τῆς Δραγγιανῆς. Ἐπίσης καὶ ὁ Νέαρ-
χος μὲ τὸν στόλον καταφθάνει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Καρμανίας. Καὶ τὸν
μὲν Νέαρχον ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ συνεχίσῃ τὸν πλοῦν, τὸν δὲ
Ἡφαιστίωνα μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατεύματος ἀπέστείλῃ
εἰς τὴν Περσίδα διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ. Αὐτὸς δὲ πορεύεται εἰς
Πασαργάδας, ὅπου ἐπισκέπτεται τὸν τάφον Κύρου τοῦ μεγάλου.]

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον Κύρου τοῦ Μεγάλου.

(Κεφ. 29)

4 XXIX. Ἐλύπησε δ' Ἀλέξανδρον ἡ παρανομία ἡ ἐς τὸν Κύ-

ρου τοῦ Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλη-
 μένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβου-
 λος. Εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ
 Κύρου ἐκεῖνου τάφον καὶ περὶ αὐτὸν ἄλλος πεφυτεῦσθαι δέν-
 δρων παντοίων καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον καὶ πῶαν βαθεῖαν
 πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι.

Αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ μὲν κάτω λίθου τετραπέδου ἐς ⁵
 τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι, ἄνωθεν δὲ οἶκημα ἐπεῖναι
 λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἴσω στενὴν, ὡς
 μόλις ἂν εἶναι ἐνὶ ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι
 παρελθεῖν. Ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσῇν κεῖσθαι, ἵνα
 τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην ὑπὸ τῇ πυέλῳ·
 πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους καὶ τάπητα
 ἐπίβλημα τῶν Βαβυλωνίων καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑπο-
 στρώματα. Ἐπεῖναι δὲ καὶ κἀνδύς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς ⁶
 Βαβυλωνίου ἐργασίας. Καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ
 ὑακινθινοβαφεῖς λέγει, ὅτι ἔκειντο, αἱ μὲν πορφύρας, αἱ δὲ
 ἄλλης καὶ ἄλλης χροῆας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐν-
 ώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. Ἐν
 μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύ-
 ρου ἔχουσα.

Εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ ⁷
 τὸν τάφον φερούσῃ οἶκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιη-
 μένον, οἱ δὲ ἐφύλασσον τὸν Κύρου τάφον ἔτι ἀπὸ Καμβύ-
 σου τοῦ Κύρου, παῖς πατρὸς ἐκδεχόμενος τὴν φυλα-
 κήν. Καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδίδοτο ἐκ βασι-
 λέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος κατὰ ⁸
 μῆνα ἐς θυσίαν. Ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς γράμ-
 μασι· καὶ ἐδήλου περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ
 Κῦρός εἰμι ὁ Καμβύσου, ὁ τὴν ἀρχὴν
 Πέρσας καταστήσας καὶ τῆς Ἀ-

σίας βασιλεύσας· μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνημάτος.

- 9 Ἀλέξανδρος δὲ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὅποτε ἔλοι Πέρσας, παριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφορημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐλωβήσαντο ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου καὶ τὸν νεκρὸν ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὐογκὸν σφισι ποιήσασθαι καὶ ταύτῃ εὐφορον τὰ μὲν παρακώπτοντες, τὰ δὲ ξυθλῶντες αὐτῆς. Ὡς δὲ οὐ προὔχῳρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν πύελον ἀπῆλθον.
- 10 Καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλέξανδρου κοσμηῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον. Καὶ τοῦ μὲν σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν, καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα ἐπιθεῖναι, ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς, κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐντεῖναι ταινίαις καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο, κατὰ ἀριθμὸν τε καὶ τοῖς πάλοι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐτῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα, καὶ ἐπιβαλεῖν
- 11 τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὥς κατεῖπεν τοὺς δρᾶσαντας, οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου κατεῖπον στρεβλούμενοι, οὐδὲ ἄλλη πη ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

[Ἀπὸ τὰς Πασαργάδας ὁ Ἀλέξανδρος πορεύεται εἰς Περσέπολιν καὶ τέλος εἰς τὰ Σοῦσα (Φεβρ. 324). Μετ' ὀλίγον καταπλεῖ ἐκεῖ καὶ ὁ Νέαρχος μετὰ τὸν στόλον του. Εἰς τὰ Σοῦσα ὁ Ἀλέξανδρος ἡσυχολίβη εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς ἐνώσεως τῶν ἐλληνικῶν καὶ ἀσιατικῶν στοιχείων, διὰ τὰ καταστήσῃ ὁμοιογενέστερον τὸ ἀπέραντον κράτος του. Αἰδῶν πρῶτος τὸ παράδειγμα τῆς ἐνώσεως ταύτης νυμφεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Στάτειραν, πείθει δὲ καὶ ὀγδοῖζοντα ἐπιγα-

νεῖς στρατηγούς καὶ φίλους του νὰ νυμφευθῶν Περσίδας εὐγενῶν οἰκογενειῶν. Οἱ γάμοι οὗτοι ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης δέχεται 30.000 Πέρσας ὀπλίτας εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατὸν, τοὺς ὁποίους ὥπλισεν ἐλληνικῶς καὶ ὠνόμασεν Ἐπιγόρους. Ἀπὸ τὰ Σοῦσα καταπλέει διὰ τοῦ Ἐδλαίου ποταμοῦ εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ Τύργητος θάναει εἰς τὴν πόλιν Ὡπιν. Ἐκεῖ ὁ Ἀλέξανδρος δοκιμάζει μεγάλην πικρίαν, διότι οἱ στρατιῶταί του στασιάζουν, παροπαλούμενοι διὰ τὴν εὐνοίαν, τὴν ὁποίαν δεικνύει πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκφωνεῖ δομὴν λόγον ὑπερθυμίζον ὅσα ὁ πατὴρ του καὶ αὐτὸς ἔπραξαν ὑπὲρ τῶν Μακεδόνων καὶ ἐν τέλει μὲ τὴν σθεναρὰν στάσιν του ἀναγκάζει τοὺς Μακεδόνας νὰ ζητήσουν δακρύοντες συγγνώμην. Ὁ βασιλεὺς μεγαλοφύχως φερόμενος συγχωρεῖ ὅλους. Τέλος δὲ μὲ θυσίαν καὶ κοινὴν ἐστίαν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐορτάζεται ἡ συμφιλίωσις. Μετὰ τοῦτο 10 χιλ. Μακεδόνες, ἀνίστανται διὰ πόλεμον, δέχονται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀποστέλλει δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πιστοῦ εἰς αὐτὸν στρατηγοῦ Κρατέρου, ἀφοῦ τοὺς ἔδωκε μισθὸν μέχρι τῆς ἀφίξέως των καὶ ἀνὰ ἓν τάλαντον ὥς δῶρον.

Ἐπειτα ὁ Ἀλέξανδρος συνεχίζει τὴν πορείαν του καὶ θάναει εἰς τὰ Ἐκβάτανα τῆς Μηδίας, ὅπου ἐτέλεσε μεγαλοπρεπεῖς ἀγῶνας καὶ ἐορτάς. Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἀποθνήσκει ὁ στρατηγὸς Ἡφαιστίων, ἐπιστῆθιος καὶ ἀγαπητότατος φίλος του. Ὁ θάνατος τούτου κατέθλιψε βαθύτατα τὸν βασιλέα. Ὁ νεκρὸς μετεκομίσθη εἰς Βαβυλῶνα καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ μεγαλοπρέπειαν. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν εἰς Βαβυλῶνα καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅπου ἐδέχθη προσβείας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν διὰ τὰ κατορθώματά του. Εἶχε πλέον φθάσει εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον δόξης καὶ δυνάμεως. Ἐπεδόθη εἰς τὴν διαοργῆμιν τοῦ ἀχαροῦς καὶ ἀνέμενος τοῦ καὶ ἐσχεδιάζε νὰ περιπλεύσῃ τὴν Ἀραβίαν καὶ νὰ ὀλοκληρώσῃ τὴν θαλασσίαν ὁδόν, ἣ ὁποία στενεύοντι τὸν Ἰνδὸν μὲ τὸν Εὐφράτην. Ἀλλ' ἐνῷ ἤρχισε τὰς μεγάλας παρασκευὰς διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ἦλθεν ἡ μοιραία ὥρα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἡσθένησε βαρέως καὶ τὴν ὁγδόην ἡμέραν τῆς ἀσθενείας του ἀπέθανε (323)].

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

Χαρακτηρισμὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

(Ἐπίλογος τοῦ συγγραφέως. Κεφ. 28 - 30)

XXVIII. Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι ἐφ' Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας, τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτατος τὴν γνώμην γενόμενος καὶ ἀνδρείοτατος καὶ φιλοτιμώτατος καὶ φιλοκινδυνώτατος καὶ τοῦ θεοῦ ² ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγκρατέστατος τῶν δὲ τῆς γνώμης ἀπληστότατος· ξυνιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὄν δεινóτατος, καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἶκος ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιάν καὶ ὀπλίσαι τε καὶ κοσμήσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρατιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς κινδύνοις τῷ ἄδεϊ τῷ αὐτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναϊóτατος.

³ Καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει ἔπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖσαι τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινóτατος· καὶ τὰ μὲν ξυντεθέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατώντων μὴ ἁλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων τ' ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὐτοῦ φειδωλότατος, ἐς δ' εὐποιάν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

XXIX. Εἰ δὲ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μεγάλᾳ τίθεμαι ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυμηθεῖη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ τοῦς

πρὸς ἡδονήν, οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ, τοῖς βασιλεῦσι ζυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσόμενους· ἀλλὰ μεταγινῶναι γε, ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησε, μόνῳ οἶδα τῶν πάλαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. Οἱ δὲ πολλοί, εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἶονται τὴν ἁμαρτίαν, κακῶς γινώσκοντες. Μόνῃ γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴσσις ἁμαρτίας ὁμολογεῖν τε ἁμαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγινώσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι οὐ πάντῃ χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ ὁ δρᾶσας αὐτὰ ξυγχωροίη, ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τιτι ἐς τὸ μέλλον ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μὴ ποτε ἂν παραπλήσιόν τι ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.

Ὅτι δ' ἐς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὐτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ τοῦτο ἐμοὶ δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα· οὐκ οὐκ δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνως γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθυος· οἷς δὲ ἐς Δία ἀνενεχθεῖσα ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται· οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἰωνος τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ εἶναι πρὸς τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντῃ ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφὴν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς δεξιότητος τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὲ καὶ ἐγκαταμεῖξαί μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγῆμασι τοὺς ὁμοτίμους. Καὶ οἱ πότοι δέ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἔνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο (οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον), ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς ἐς τοὺς ἐταίρους.

XXX. Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον, ὅσα ἄξια κακίζεσθαι ἐστίν, προφερόμενος κακιζέτω, ἀλλὰ ζύμπαντα τὰ

Ἀλεξάνδρου ἐς ἐν χωρίον ξυναγαγὼν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω, ὅστις τ' ὢν αὐτὸς καὶ ὁποῖα τύχη κεχρημένος, ὅντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας ἀνθρωπίνης ἐλθόντα, βασιλέα τ' ἀμφοῖν τοῖν ἡπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι, κακίζει, σμικρότερός τ' ὢν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος.

- 2 Ὡς ἔγωγε δοκῶ, ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἷς ἄνθρωπος, ἐς ὃν οὐ πεφοιτῇται τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα. Οὐκ οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἐοικώς. Καὶ ταῦτα χρησμοὶ τ' ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἀλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλα ἄλλοις καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμὴ τ' αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ
- 3 τιμῇ αὐτοῦ τῷ ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. Ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων, ἀλλὰ αὐτὸν γ' Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δ' ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὠρμήθην οὐδ' αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφήν.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Προοίμιον τοῦ συγγραφέως.

1 - 3. Πτολεμαῖος, υἱὸς τοῦ Λάχου ἐξ Ἑορδαίας τῆς Μακεδονίας, στρατηγὸς καὶ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Συνεξεστράτευσεν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς μεγάλης κληρονομίας τὴν Αἴγυπτον, τῆς ὁποίας ἐβασίλευσεν. Ἀνεδείχθη μέγας προστάτης τῶν γραμμάτων καὶ συνέγραψεν ἀπομνημονεύματα τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, τὰ ὅποια ὁ Ἀρριανὸς θεωρεῖ ὡς πηγὴν λίαν ἀξιόπιστον. Ἐκ τούτων διεσώθησαν μόνον ἀποσπάσματα. — **Ἀριστόβουλος**, υἱὸς τοῦ Ἀριστοβούλου ἐκ Κασσάνδρας τῆς Χαλκιδικῆς, συνεξεστράτευσεν καὶ οὗτος μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, συνέγραψε δὲ ἱστορίαν τῶν πολέμων αὐτοῦ, τῆς ὁποίας ἐπίσης μόνον ἀποσπάσματα διεσώθησαν. — **ταῦτά**, δηλ. συμφωνοῦντες μεταξὺ των. — **ἀναγράφω** ἐκθέτω, ἀναφέρω εἰς τὸ παρὸν ἔργον μου. — **ἐπιλεξάμενος** (ἐκλέξας), ἔνν. ἀναγράφω. — **ὑπὲρ** = **περί**. — **οὐδὲ** = **καὶ οὐ· οὐδ'** ἔστι (τις) **ὑπὲρ ὅτου** (= **περί οὗτινος**), ἔνν. ἀνέγραψαν καὶ δὲν ὑπάρχει κανεῖς (ἄλλος) **περί** τοῦ ὁποίου συνέγραψαν (καὶ **περί οὐδενὸς ἄλλου** συνέγραψαν). — **ὅτι**, αἰτιολ. — **Ἀριστόβουλος**, ἐπεξήγησις τοῦ ὁ μὲν. — **πρὸς τὸ ξυστρατεῦσαι**, ὅτι διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ ἴδιος μετέσχε τῆς ἐκστρατείας. — **αἰσχρότερον**· αἰτ. αἶσχιον. — **τις ἄλλω** = **ἄλλω τινί**. — **ἄμφω δέ**, ἔνν. πιστότεροι ἔδοξαν. — **ὅτι** **ξυγγράφουσι** (μτχ.) **αὐτοῖς**... **ἀπὴν** διότι εἰς αὐτούς, ὅτε συνέγραφον, δὲν ὑπῆρχεν. — **ἀνάγκη φόβος**. — **μισθὸς ἐλπίς ἀμοιβῆς**. — **τοῦ ἄλλως τι ξυγγράφαι** ὥστε νὰ συγγράψουν κάτι κατ' ἄλλον τρόπον. — **ἢ ὡς ξυνηνέχθη** (= **συνέβη**) ἢ ὅπως πράγματι συνέβη. — **ἔστι δὲ ἃ** = **τινὰ δέ**, ἔνν. **ἀνέγραψα**. — **πρὸς μὲ γεν.** = **ὑπὸ** (ποιητ. αἰτ.) — **ὡς λεγόμενα ὡς φήμας**. — **ἀνθ'** ὅτου διὰ ποῖον λόγον. — **ἐπὶ τοσούτοις συγγραφεῦσι** μετὰ τοσούτους συγγραφεῖς. — **ἀναλέγω ἀναγινώσκω**. — **ἐντυγχάνω τινί** συναντῶ, συναναστρέφομαι κάποιον· ἐπὶ βιβλίων (ὅπως ἐδῶ) = **ἀναγινώσκω**, μελετῶ. — **οὕτω** = **τότε**.

Κεφάλαιον 1.

1 - 3. Λέγεται, ἐδῶ ἐν προσωπ. συντάξει. — **ἐπ'** ἄρχοντος Πυ-

θοδήμου, ἦτοι τὸ 336 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα ἐχρονολογοῦντο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηναίων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο ἐπώνυμος). — παραλαβόντα... Ἀλέξανδρον... παρελθεῖν· τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγεται (ἐδῶ ἡ σύνταξις τρέπεται εἰς ἀπρόσωπον, ὅλα δὲ τὰ ἀπαρέμφ. μέχρι τέλους τῆς § 3 ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ λέγεται· κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ν' ἀποδοθεῖν διὰ ῥημάτων ἀορ. ἢ παρατ.). — ἐς Πελοπόννησον, δηλ. εἰς Κόρινθον. — παρέρχομαι πορεύομαι — Φιλίππῳ ἔδωσαν (= εἶχον δώσει), τὸ 337 π.Χ. κατὰ τὴν τότε κοινὴν σύνοδον τῶν Ἑλλήνων ἐν Κορίνθῳ. — παρ' ἐκάστων παρ' ἑνὸς ἐκάστου, παρὰ πάντων (τῶν ἐκπροσώπων τῶν πόλεων). — πλὴν Λακεδαιμονίων, οὗτοι καὶ εἰς τὸν Φίλιππον ἐπίσης εἶχον ἀρνηθῆ τὴν ἡγεμονίαν. — ἐξηγοῦμαι τινας προηγοῦμαι, εἶμαι ἡγεμῶν τινος. — νωτερίζω στασιάζω, δεικνύω στασιαστικὴν διάθεσιν. — ἄττα = τινὰ (= νεωτερίσαι ἄττα ὅτι ἔδειξε κάποιαν στασιαστικὴν διάθεσιν, ἐφάνη κάπως ἐχθρική). — ἔφοδος ἐμφάνισις. — ἐκπλήττομαι φοβοῦμαι. — ἐς τιμὴν ξυγχωρῶ τινί τι παρὰχωρῶ τιμητικῶς εἰς κάποιον κάτι. Οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀπονείμει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν Φίλιππον (ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ πολέμου, ἀνήγειραν ἀνδριάντα αὐτοῦ « ὡς εὐεργέτου τῆς πόλεως » καὶ ἄλλα)· ἤδη ψηφίζουν ὑπὲρ τοῦ Ἀλεξάνδρου δύο χρυσοὺς στεφάνους καὶ ἀπονέμουν εἰς αὐτὸν θείας τιμὰς. — στόλος ἐκστρατεία.

Κεφάλαιον 11.

3 - 5. ἐξελαύνω ἐκκινῶ, ἐξορμῶ. — ἐπιτρέπω τινί τι ἀναθέτω εἰς κάποιον κάτι. — Ἀντίπατρος, υἱὸς τοῦ Ἰόλα, ἐπιφανὲς στρατηγὸς καὶ ἔμπιστος τοῦ Φιλίππου· οὗτος ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. — πεζοὺς μὲν ξὺν φιλοῖς τε καὶ τοξόταις· βλ. εἰς εἰσαχ. σελ. 11 — ὁ στόλος ἡ πορεία. — Κερκινίτις, λίμνη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Στρυμόνος (ἔχουσα μῆκος 35 χιλιομ. καὶ βάθος 1 - 3 μ.). — ὡς ἐπὶ = πρὸς. — Ἀμφίπολις, πόλις τῆς Μακεδονίας παρὰ τὸν Στρυμόνα, ὅχι μακρὰν τῆς παραλίας, ἀποικία τῶν Ἀθηναίων· ὁ Στρυμὼν ποταμὸς διαρρέει ὅλην τὴν Μακεδονίαν καὶ μετὰ ῥοὴν 430 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμόνυμον κόλπον. — παρήμειβε τὸ Πάγγαιον ὄρος τὴν (ὁδὸν) ὡς ἐπ' Ἀβδηρα παρακάμψας τὸ Πάγγαιον ὄρος ἐβάδιζε τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Ἀβδηρα. — Πάγγαιον, ὄρος τῆς Ἀνατ. Μακεδονίας μεταξὺ Στρυμό-

νας καὶ Νέστου. **Ἀβδηρα**, πόλις τῆς Θράκης παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Νέστου (οἱ κάτοικοι αὐτῆς **Ἀβδηρίται** εἶχον φήμην ἀνθρώπων ἀνοήτων). **Μαρώνεια**, πόλις πλησίον τῶν Ἀβδήρων. — **ἐπὶ θαλάσση ὠκισμένας** παραθαλασσίους. — **ἐνθεν** = **ἐντεῦθεν**. — **Ἐβρος**, ὁ μεγαλύτερος ποταμὸς τῆς Ἑλλήν. Χερσονήσου, πηγάζει ἐκ τοῦ ὄρους Ῥίλου (ἀρχ. Σκόμιον), διαρρέει τὴν Ἀνατολ. Ῥωμυλίαν καὶ Θράκην καὶ μετὰ ῥοῦν 490 χιλιομ. ἐκβάλλει εἰς τὸ Θρακικὸν πέλαγος. — **εὐπετῶς** εὐκόλως. — **Παιτική**, χώρα τῆς Β. Θράκης, μεταξὺ Ἐβρου καὶ **Μέλανος** ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (νῦν Σάρον). — **Σηστός**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου ἔναντι τῆς Ἀβύδου, ἀποικία τῶν Μυτιληναίων (παρ' αὐτὴν ὁ Ξέρξης ἔξευξε τὸ 480 π.Χ. τὸν Ἑλλησπόντον διὰ τὴν εἰς Εὐρώπην διαπεραίωσιν τῶν στρατευμάτων του). — **Ἑλαιοὺς**, πόλις τῆς Θρακ. Χερσονήσου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου. — **Πρωτεσίλαος**, ἥρωας τοῦ Τρωικοῦ πολέμου· οὗτος πρῶτος ἐξεπήδησε κατὰ τὴν ἀπόβασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἀσιατικὴν ἀκτὴν καὶ ἐφρονέυθη παρευθὺς ὑπὸ τοῦ Ἑκτόρου. — **τῶν Ἑλλήνων**, ἡ γεν. ἐκ τοῦ **πρῶτος**. — **τῶν ἄμ' Ἀγαμέμνονι** τῶν μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος (ὅστις ἦτο ἀρχηγὸς τῆς εἰς Τροίαν ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων). — **Ἴλιον**, ἡ Τροία, πρωτεύουσα τῆς Τρωάδος (ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Ἴλου). — **ὁ νοὺς ὁ σκοπός**. — **οἱ** = **ἐαυτῶ** (τῷ Ἀλεξάνδρῳ).

6. Παρμενίων, διακεκριμένος Μακεδὼν στρατηγὸς τοῦ Φιλίππου Β' καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου· οὗτος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ. — **ἡ ἵππος** τὸ ἵππικόν. — **Ἀβυδος**, πόλις τῆς Τρωάδος ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἔναντι τῆς Σηστοῦ. — **τριήρεσι**, ἡ τριήρης ἦτο τὸ κυριώτερον πολεμικὸν πλοῖον τῶν ἀρχαίων, φέρον εἰς ἐκάστην πλευρὰν τρεῖς ἐπαλλήλους σειρὰς κωπῶν (ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα). — **πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς** στρογγύλοις πρὸς τούτοις δὲ (= ἄλλοις) καὶ μὲ πολλὰ φορτηγὰ πλοῖα (τὰ ὁποῖα εἶχον στρογγύλον σχῆμα). — **ἐς τῶν Ἀχαιῶν λιμένα**· οὗτος ἦτο κολπίσκος ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Τρωάδος, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου, ὠνομάσθη δὲ οὕτως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. — **κατᾶραι**, τοῦ ῥ. **καταίρω** καταπλέω, προσορμίζομαι. — **ὁ πλείων λόγος κατέχει** ἡ κοινὴ παράδοσις ἀναφέρει (κοινῶς λέγεται). — **αὐτὸν αὐτοπροσώπως**, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός. — **διαβάλλω** διαβαίνω, διαπεραιούμαι — **ἡ στρατηγὶς ναὺς ἡ ναυαρχίς**. — **τῷ Ποσειδῶνι καὶ**

Νηρηΐσι, ἵνα ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης Ποσειδῶν καὶ αἱ Νηρηίδες (θαλάσσιαι νύμφαι) προστατεύσουν αὐτὸν κατὰ τὴν διάβασιν. — **σπένδω** κάμνω σπονδὴν (διὰ χύσεως οἴνου). — **φιάλη**, ἦτο πλατὺ καὶ ἀβαθεὲς δοχεῖον μὲ δύο λαβὰς. — **πόντος** θάλασσα.

7. βωμός, θυσιαστήριον (ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐτελοῦντο αἱ θυσίαι). — **στέλλομαι** ἐκπλέω. — **ἐκ τῆς Εὐρώπης**, δηλ. ἐν Σηστῶ. — **τῆς Ἀσίας**, δηλ. ἐν Ἀβύδῳ. — **ἀποβατήριος** καλεῖται ὁ Ζεὺς ὡς προστάτης τῆς ἀποβάσεως. — **τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἰλιάδι**, ἡ Ἀθηνᾶ ὀνομάζεται Ἰλιάς (Ἰλιακή), διότι ἐτιμᾶτο εἰς τὸ Ἴλιον. — **θῦσαι** ἐκ τοῦ λέγουσι (ὡς καὶ τὰ κατωτέρω ἀπαρ. ἀναθεῖναι, καθελεῖν). — **καθαίρω** καταβιάζω καὶ λαμβάνω. — **ὕπασπισται**, ἐδῶ: οἱ ἀσπίδοφόροι. — **θῦσαι δ' αὐτόν**, ἐκ τοῦ κατωτέρω λόγος κατέχει. — **Πρίαμος**, ὁ ἐπὶ Τρωικοῦ πολέμου βασιλεὺς τῆς Τροίας. — **τοῦ Ἑρκείου**: ὁ Ζεὺς καλεῖται Ἑρκεῖος, διότι εἰς τὸ προκύλιον τῶν οἰκιῶν (= ἔρκος) ὑπῆρχε βωμὸς αὐτοῦ ὡς προστάτου τῆς οἰκίας. — **παραιτοῦμαι** ζητῶ ν' ἀποτρέψω (παραιτούμενον, διότι ἐζήτει νὰ ἐξιλεώσῃ). — **ἡ μῆνις** (γεν. **μῆνιος**) ἡ ὀργή. — **μῆνιν Πριάμου... Νεοπτ. γένει**: ὁ Νεοπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως, εἶχε φονεύσει τὸν γηραιὸν Πρίαμον πλησίον τοῦ βωμοῦ τοῦ Ἑρκείου Διός· διὰ τοῦτο τώρα ὁ Ἀλέξανδρος ἤθελε νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργήν, τὴν ὁποίαν ἡσθάνετο ἡ ψυχὴ τοῦ Πριάμου ἐναντίον τοῦ γένους τοῦ Νεοπτολέμου. — **καθῆκε**, τοῦ **καθήμι** κατέρχομαι· ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν εἰς τὸ ὁποῖον (γένος), ὡς γνωστόν, ἀνῆκεν αὐτός· (ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς πατὴρς μὲν ἀνῆγε τὸ γένος εἰς τὸν Ἡρακλέα, πρὸς μητρός δὲ κατήγετο ἐκ τοῦ γένους τῶν Αἰακιδῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνῆκον καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Νεοπτόλεμος).

Κεφάλαιον 12.

1. ἀνιόντα (μτχ. χρον.), τοῦ **ἀνέρχομαι**. — **ἐπὶ τούτῳ** μετὰ τοῦτον. — **ἐκ Σιγείου**, τὸ Σίγειον ἦτο πόλις τῆς Τρωάδας, παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου, ὅπου καὶ τὸ ὁμώνυμον ἀκρωτήριον. — **ἄρα** κατόπιν. — **Ἡφαιστίων**, ἐπιστήθιος φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου μετασχὼν πασῶν τῶν ἐκστρατειῶν αὐτοῦ καὶ ἀποθανὼν τὸ 324 π.Χ. — **Πάτροκλος**, ὁ πιστὸς φίλος τοῦ Ἀχιλλέως. (Ποῖον νόημα ἐνεῖχεν ἡ πράξις τοῦ Ἡφαιστίωνος;) — **εὐδαιμονίζω** μακαρίζω — **κῆρυκος**, κτηρ. —

ἐς τὴν ἔπειτα μνήμην διὰ τὰ ἐνθυμοῦνται οἱ μεταγενέστεροι, διὰ τὰ δοξάζεται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

6 - 7. Ἀρίσβη, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τῆς Ἀβύδου. — οὐ, ὅπου. — Περκώτῃ, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τὸν Ἑλλησπόντον μεταξὺ Ἀβύδου καὶ Λαμψάκου· ἡ Λάμψακος, πόλις παραλλήλῃσπόντιος καὶ αὐτὴ (ἐναντι τῆς Καλλιπόλεως), ἐξ ἧς ὁρμώμενος τὸ 405 π. Χ. ὁ Σπαρτιάτης Λύσανδρος κατέστρεψεν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς τὸν στόλον τῶν Ἀθηναίων. — παραμείβω παρακάμπτω, προσπερνῶ. — πρὸς, μετὰ. = πλησίον. — Πράκτιος, μικρὸς ποταμὸς ἐν Τρωάδι. — ἐκ τῶν ὄρων τῶν Ἰδαίων ἐκ τοῦ ὄρους Ἰδης. — ἐκδιδοῖ (= ἐκδίδωσι) ἐκβάλλει. — ἐς θάλασσαν, δηλ. εἰς τὴν Προποντίδα. — Ἑρμωτος, κόμη μεταξὺ Λαμψάκου καὶ Κολωνῶν· αἱ Κολωναί, πόλις τῆς Μυσίας ἄνωθεν τῆς Λαμψάκου. † σκοποί, στρατιῶται προπορευόμενοι πρὸς κατόπτευσιν, ἀνιχνευταί. — αὐτῷ ὑπ' αὐτοῦ. — τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσαγωγήν. — ἐξ Ἀπολλωνίας, αὕτη ἦτο πόλις τῆς Μυγδονίας, χώρας τῆς Μακεδονίας, παρὰ τὴν Βόλβην λίμνην. — πρόδρομοι οἱ ἐλαφρῶς ὥπλισμένοι ἵππεες, πρόσκοποι (βλ. εἰσαγ.). — πάροδος δίοδος, διέλευσις. — Πρίαπος, πόλις παρὰ τὴν Προποντίδα, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ, ἀποικία τῶν Μιλησίων. — ἐνδίδομαι παραδίδομαι.

8. τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας, δηλ. τῆς λεγομένης Μικρᾶς Φρυγίας (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν, ἡ ὁποία ἔκειτο εἰς τὸ ἐσωτερικόν). — Ὑπαρχος ὑποσάτραπης. — Ζέλεια, πόλις τῆς Μυσίας παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἰδης. — τοῖς Ἑλλησι τοῖς μισθοφόροις, εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν ὑπηρετοῦν Ἕλληνες μισθοφόροι ἀπαρτίζοντες ἴδιον σῶμα.

9 - 10. ὑπὲρ (= περὶ) τῶν παρόντων (δηλ. πραγμάτων) περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων. — Μένων ὁ Ῥόδιος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς ὑπηρετῶν εἰς τὸν περσικὸν στρατὸν. — διὰ κινδύνου ἔρχομαι πρὸς τινα διακινδυνεύω μαχόμενος ἐναντίον κάποιου. — περιόντας (αἰτιολ. μτχ.), τοῦ περιέειμι ὑπερέχω. — προϊόντας (αἰτιολ.) τοῦ προέρχομαι βαδίζω ὑποχωρῶν, ὑποχωρῶ. — χιλὸς ὁ χόρτος (τὸ χορτάρι). — ἀφανίζω καταστρέφω. — ἐμπίπρημι καίω (τὰ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀνωτέρω παρήνει). — τῶν πόλεων αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν πόλεων. — μενεῖν, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγε. — Ἀρσίτην δὲ τοῦ-

ναντίον ὁ Ἀρσίτης (ὁ τῆς πρὸς Ἑλλήσποντον Φρυγίας ὑπαρχος). — ὅτι οὐκ ἂν περιίδει = ὅτι οὐ περιόφεται· περιορῶ ἀδιαφορῶ, ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω. — τῶν ὑφ' οἷ (= τῶν ὑφ' ἑαυτῶ) τεταγμένων ἀνθρώπων, τῶν ὑπάρχον του. — Ἀρσίτη = τῇ Ἀρσίτου γνώμη. — προσθέσθαι (ἐκ τοῦ λέγεται)· προστίθεμαι τινι συμφωνῶ μὲ κάποιον. — ὅτι καὶ καὶ διότι (δηλ. πλὴν τῶν ἄλλων λόγων). — ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν τὸν Μένονα ὑπόπτευσεν κάπως ὅτι ὁ Μένων. — τριβάς ἐμποῖω τινι ἀναβάλλω κάτι. — ἐκόντα ἐπείτηδες. — τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς οὕνεκα ἵνα διατηρῇ τὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ ὑπόληψίν του.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. Γρανικός, μικρὸς ποταμὸς τῆς ΒΔ. Μικρᾶς Ἀσίας, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Μυσίᾳ· πηγάζει ἀπὸ τὰς κλιτύς τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Προποντίδα. — διπλῆν, διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν εἰς μίαν φάλαγγα. — ἐπιτάσσω διατάσσω. — σκευοφόρα τὰ φορητὰ ζῶα, τὰ μεταγωγικά. — τοὺς προκατασκευομένους ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐμελλον ν' ἀνιχνεύσουν. — τὰ τῶν πολεμίων τὰς ἐχθρिकास θέσεις. — αὐτῷ, δοτ. ἡθικῇ (εἰς τὴν ἐρμην. δύναται νὰ παραλειφθῇ). — σαρισφόροι οἱ φέροντες σάρισαν, δηλ. τὸ μακεδονικὸν μακρὸν δόρυ (βλ. εἰσαγ.). — οἱ ἀπὸ (= ὑπὸ) τῶν σκοπῶν, δηλ. προπεμφθέντες οἱ προηγηθέντες ἐκ τῶν προσκόπων. — ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἑχθρῆς τοῦ Γρανικοῦ. — ἐφρεστάναι (ἐκ τοῦ ἀπήγγελλον) ὅτι οἱ Πέρσαι εἶχον σταθῇ. — ὡς μαχομένους (ἀντὶ ὡς μαχομένην, κατὰ τὸ νοούμενον), μτχ. τελικῇ.

3 - 5. ὡς ἔχομεν, δηλ. ἔνοπλοι. — αὐλισθῆναι, ἐκ τοῦ τολμῆσαι· αὐλίζομαι στρατοπεδεύω. — ταύτη (ἐπὶρ.) = οὕτω, ἕνεκα τοῦτου. — παρέξειν, τοῦ ἀπροσ. παρέχει εἶναι δυνατόν (τὸ παρέξειν ἐκ τοῦ δοκῶ). — ἔωθεν τὸ πρῶτ (πρῶτ-πρῶτ). — τῷ στρατῷ, ἐκ τοῦ παρέξειν (ὅθ' εἶναι δυνατόν εἰς τὸν στρατόν). — διαβάλλω διαβαίνω. — πόρος τὸ πέρασμα, ὁ ποταμός. — εὐπετῶς εὐκόλως, χωρὶς κόπον. — ὑποφθάνω (μὲ μτχ.) = προφθάνω νά... — ἐς τάξιν καθίσταμαι παρατάσσομαι πρὸς μάχην. — ἐπιχειρῶ τῷ ἔργῳ ἀρχίζω τὴν μάχην. — ἐν μετώπῳ (= φάλαγγι) εἰς ἐκτεταμένην (εὐρείαν) γραμμὴν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον μεγαλύτερον τοῦ βάρους). Ἀντιθέτως : κατὰ κέρας ἢ ἐπὶ κέρως (πρβλ. κατωτέρω § 5) = εἰς μακρὰν (βυθεῖαν)

σειράν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχῃ μέτωπον 2-4 ἀνδρῶν καὶ βάθος πολλῶν). — πολλὰ (μέρη) αὐτοῦ, δηλ. τοῦ ποταμοῦ. — εἰσὶν αἱ = τινές. — ἀτάκτως καὶ κατὰ κέρας ἐκβαίνουσι (μτχ. ὑποθ.), ἐνν. ἡμῖν ἐὰν ἐκβαίνωμεν ἀτάκτως καὶ εἰς μακρὰν σειράν. — ἐπικείσονται, τοῦ ἐπιτίθεμαι. — ἥπερ ἀσθενέστατον, ἐνν. ἐστὶ ἐκεῖ ὅπου θὰ εἶναι τὸ ἀσθενέστερον σημεῖον τῆς παρατάξεώς μας. — σφάλμα ἀτυχία. — χαλεπὸν ἐπιζήμιον. — ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ ὅλου ἀγῶνος. — σφαλερὸν ἐπικίνδυνον.

6-7. οὕτω τῷ ὀνόματι διὰ τοιαύτης ἐκφράσεως. — ἐκφραυλίζω τινὰ ὁμιλῶ περιφρονητικῶς διὰ κάποιον. — εἶργω τινὰ τοῦ οὐ μὴ ποιεῖν τι = κωλύω τινὰ ποιεῖν τι. — πρὸς Μακεδόνων τῆς δόξης ἀρμόζον εἰς τὴν δόξαν τῶν Μακεδόνων. — οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς... ὀξύτητος οὔτε ἀρμόζον εἰς τὴν ἰδικήν μου ἀποφασιστικότητα. — ποιοῦμαι = ἡγοῦμαι. — ὅτι, αἰτιολ. — ἄξιον τοῦ σφῶν δέους τὸ ὅποιον νὰ δικαιολογῇ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον των. — ἐν τῷ παραυτίκα ἀμέσως. — ἔπαθον, ὑποκ. οἱ Πέρσαι.

Κεφάλαιον 14.

1-3. ἡγησόμενον (μτχ. τελ.) ἐνν. αὐτοῦ τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος. ἡγοῦμαι, ἐδῶ = ἀναλαμβάνω τὴν διοίκησιν. — παράγω (ἀμεταβ.) παρέρυμαι, προχωρῶ. — προετάχθησαν τοῦ δεξιοῦ ἐτάχθησαν πρῶτοι εἰς τὸ δεξιόν, ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας. — αὐτῶ = ὑπ' αὐτοῦ. — τοὺς ἐταίρους τοὺς ἱππέας τὸ βαρὺ ἱππικὸν (πρβλ. κεφ. 12, § 7.). — τοὺς Ἀγριαῖνας, λαὸς πολεμικώτατος οἰκῶν παρὰ τὴν Ῥοδόπην καὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος· οὗτοι εἶχον ὑποταχθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὅποιον ἠκολούθησαν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. — σαρισόφορος, βλ. κεφ. 13, § 1, — Φιλῶτα ἐπετάχθη ἐτάχθη πλησίον τοῦ Φιλῶτα. — τοὺς Παίονας, οὗτοι ἦσαν ἀρχαῖος λαὸς ἐν Παιονίᾳ, χώρα τῆς βορείου Μακεδονίας μεταξὺ Ἀξιοῦ καὶ Στρυμόνος. — τὴν ἴλην τοῦ Σωκράτους, τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας (βλ. κεφ. 12 § 7). — ἐχόμενοι δὲ τούτων πλησίον δὲ τούτων. — οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἐταίρων, σῶμα ἐλαφροῦ πεζικοῦ (βλ. εἰσαγ. σελ. 12). — ἐπὶ τούτοις (ἐνν. ἐτάχθη) πλησίον τούτων. — ἡ φάλαγξ, ἐδῶ = ἡ τάξις, τὸ τάγμα (ὁμοίως κατωτέρω). — ἐπὶ δὲ (μὲ ἐπιρ. σημ.) = πλησίον δέ. — ἐπὶ δὲ ὦν = ἐπὶ δὲ (τούτοις ἐτάχθησαν οὗτοι), ὦν. — ἡ Κρατέρου φάλαγξ, ὁ Κρά-

τερος ἦτο εἷς ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων στρατηγῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἀρχηγίαν σύμπαντος τοῦ περσικοῦ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν τῇ παρούσῃ μάχῃ (ὡς καὶ ἐν Ἰσῶφ καὶ ἐν Ἀρβήλοις). — ἔστ (ε) ἐπὶ τὸ μέσον μέχρι τοῦ μέσου (τῆς ὅλης παρατάξεως) ἡ φάλαγγς τῶν Μακεδόνων διηρεῖτο συνήθως εἰς 60 τάξεις· ἐδῶ ὅμως διακρίνεται εἰς 8. X

4. ὀλίγον ἀποδέοντες ὀλίγον ὑπολειπόμενοι τῶν..., σχεδόν. — ἡ ἵππος τὸ ἵππικόν. — παρατείνω ἐκτείνω. — τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. — ὑπερδέξιος ὑπερύψηλος. — τὰ χωρία τὰ μέρη, τὸ ἔδαφος. — ἦ... ταύτη ὅπου... ἐκεῖ. — καὶ τῶν ἄμφ' αὐτὸν τῇ ξυν ἐκπλήξει θεραπείᾳ καὶ ἐκ τῆς μετ' ἀπείρου σεβασμοῦ προθυμίας τῶν περὶ αὐτόν. — ἐπέχοντα, ἐκ τοῦ αἰσθήσεως σημαντικοῦ καθεώρων· ἐπέχω = ἔχω θέσιν. — κατὰ τὸ εὐώ-
νυμον σφῶν ἀπέναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος αὐτῶν.

5 - 7. χρόνον ἐπὶ τινι χρόνον. — τὰ στρατεύματα (= οἱ στρατοὶ) ἐφεστῶτες ἱστάμενοι (σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον). — ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν (= ἐνεκα τοῦ ὀκνεῖν τὸ μέλλον) ἐπειδὴ ἐροβοῦν τὸ τὸ ἄδηλον μέλλον τοῦ ἀγῶνος. — ὡς ἐπικεισόμενοι (μετ. τελική), τοῦ ἐπιτίθεμαι. — (αὐτοῖς) ἐκβαίνουσιν, μετ. χρονική. — ἀγαθὸς γενναῖος. — καὶ μὴν καὶ μάλιστα. — προεμβάλλω ῥίπταμαι πρῶτος. — ἔταξε διέταξε· ἡ σειρά: Ἀλέξανδρος... ἔταξεν Ἀμύνταν τὸν Ἀρρ. ἔχοντα τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας καὶ μίαν τάξιν τῶν πεζῶν προεμβαλεῖν ἐς τὸν ποταμόν, καὶ Πτολεμαῖον τὸν Φιλ. ἄγοντα πρὸ τούτων (= ἔμπροσθεν τούτων) τὴν Σωκράτους ἵλην (ἐνν. ἔταξε προεμβαλεῖν). — τὴν ἡγεμονίαν τὴν πρώτην θέσιν (τὴν ὁποίαν διαδοχικῶς ἐλάμβανον καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὰ διάφορα σώματα). — ὑπὸ σαλπίγγων ὑπὸ τὸν ἦχον τῶν σαλπίγγων. — καὶ... ἀλαλάζοντας (κατὰ τὸ νοούμενον ἀντί: ἀλαλάζον τὸ δεξιὸν κέρας) καὶ μετ' ἐπὶ πολεμικῆς κραυγᾶς. — τῷ Ἐνυαλίῳ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐνυαλίου (θεοῦ τοῦ πολέμου)· καὶ εἰς τὴν «Κύρου Ἀνάβασιν» Ξενοφ. εἶδομεν: «τῷ Ἐνυαλίῳ ἐλελίζουσι» (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 8, § 17). — παρατείνω ἐκτείνω. — λοξὴν πλαγίαν. — ἡ παρεῖλκε τὸ ρεῦμα ἐκεῖ ὅπου παρέσυρε τὸ ρεῦμα, δηλ. κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος. — κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων. — ὡς ἀνυστὸν ὅσον ἦτο δυνατόν (ἐκ τοῦ ἀνύω καὶ ἀνύτω ἐκτελῶ, κατορθώ-

νω). — τῇ φάλαγγι ἐν μετώπῳ, εἰς ἐκτεταμένην γραμμὴν. — προσμεί-
γνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἦ... ταύτῃ, βλ. κεφ. 14, § 4 — προσέχω τινὶ πλησιάζω κάποιον (ἢ κάτι). — βάλλω ῥίπτω ἀκόντια. — ἐξ ὑπερδεξίου ἐξ ὕψηλων θέσεων. — χθαμαλὸς χαμηλός. — ἔστ' ἐπὶ τὸ ὕδωρ μέχρι τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ. — καὶ ἦν ὠθισμὸς τῶν ἱππέων (γεν. ὑποκ.) = καὶ ἐω-
θοῦντο οἱ ἱππεῖς. — τῶν μὲν ἐκβαίνειν... τῶν δ' εἴργειν, ἐνν. πειρωμένων (αἰτιολ. μτχ.). — πολλῶν παλτῶν ἄφρεσις, ἐνν. ἦν = πολλὰ παλτὰ ἀφίετο· παλτὸν ἀκόντιον. — ἐλαττούμενοι ἐπειδὴ ἦσαν ὀλιγώτεροι. — ἐξ οὐ βεβαίου ἐξ ἐδάφους ἐπισφαλούς (διότι ἐκεῖ ἦτο λασπῶδες καὶ ὀλισθηρόν). — οἱ δὲ Πέρσαι... = οἱ δὲ Πέρσαι οὐκ ἐκακοπάθουν μαχόμενοι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης (ἐξ ὕψη-
λων θέσεων ὑπεράνω τῆς ὄχθης). — ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς ταῦτοις ἀκόμῃ. — ταύτῃ εἰς τὴν θέσιν ταύτην. — κινδυνεύω μάχομαι.

3 - 5. ξυμμείγνυμί τινι συμπλέκομαι πρὸς κάποιον. — πρὸς αὐ-
τῶν, ποιητ. αἷτιον. — γενόμενος, μτχ. ἐναντιωμ. — ὅσοι γε μὴ ἐξαιρέ-
σει βεβαίως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι. — ἀποκλίνω καταφεύγω. — ἅμα οἱ =
σὺν ἑαυτῷ. — ἵνα ὅπου. — τὸ πᾶν στίφος τὸ πυκνότετον πλῆθος. —
ξυνειστήκει εἶχε συναρθῇ. — ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἢ μία κατόπιν τῆς
ἄλλης. — τοῖς Μακεδόσι = τῶν Μακεδόνων] — ἐώκει, τοῦ ἔοικα
ὁμοιάζω. — ξυνέχομαι συνωθοῦμαι. — οἱ μὲν... οἱ δέ, ἐνν. πειρώ-
μενοι. — ἐξῶσαι, τοῦ ἐξωθῶ. — ἐς ἅπαν παντελῶς. — βιάζομαί τινα
ἐξωθῶ κάποιον βιαίως. — οἱ Μακεδόνες, ἐπεξήγησις τοῦ οἱ μὲν. — ξυ-
στοῖς διὰ δοράτων (τὰ ὅποια μετεχειρίζοντο οἱ ἱππεῖς ὡς δόρυ ἢ
ἀκόντιον). — κραινένος κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου κρανεῖας (διὰ τὸ ἀν-
τέχειν ὡς στερεόν).

6. ἔνθα δὴ τότε ἀκριβῶς. — ἥτει (τοῦ αἰτῶ), μὲ διπλὴν αἰτ. —
ἀναβολέα, παρὰ. εἰς τὸ Ἀρέτην, ὁ ὅποιος ἦτο ἀναβολεύς, ἱπο-
κόμος, εἰδικὸς εἰς τὸ νὰ ὑποβοηθῇ τὸν ἱππεύοντα, ἵνα ἀναβῇ εἰς τὸν
ἵππον. — τῶν βασιλικῶν (ἀναβολέων), γεν. διακρ. — πονοῦμαι
μετὰ κόπον ἀγωνίζομαι. — κεκλασμένου, τοῦ κλάσμαι - ὦμαι θραύ-
σεται. — οὐκ ἀφανῶς λαμπρῶς, γενναίως.

7 - 8. καὶ ὅς καὶ οὗτος (ὁ Ἀλέξ.) — ἐπάγω ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἵππέων ὁδηγῶ τοὺς ἵππους εἰς σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν. — ἅμα οἱ, βλ. § 3. — ἐξελαύνω ἐξορμῶ. — παίω κτυπῶ. — καταβάλλει ῥίπτει κάτω (νεκρὸν). — ἐν τούτῳ αὐτὴν τὴν στιγμὴν. — Ῥοισάκης, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Μιθριδάτου. — ἐπελαύνω ἐπέρχομαι (ἐπιπτος). — κοπῖς, ξίφος (καμπύλον). — τὴν πληγὴν ἔσχε ἐσταμάτησε, ἐμπαύωσε τὸ κτύπημα. — Σπιθριδάτης, βλ. κεφ. 12, § 8. — ἀνετέτατο, τοῦ ἀνατείνομαι ὑψώνω. — ὑποφθάνω προφθάνω. — τὸν ὦμον, ἐδῶ = τὸν βραχίονα. — ἐπικβαίνω ἐξέρχομαι κατόπιν. — προχωρεῖ (ἐδῶ ἀπρὸς.) = εἶναι δυνατόν. — προσγίγνομαι τινι συνενώνομαι μὲ κάποιον.

Κεφάλαιον 16.

1 - 3. αὐτοὶ τε καὶ ἵπποι καὶ οἱ ἵππεῖς καὶ οἱ ἵπποι. — πολλά, ὅσοι. ἀντικ. τοῦ βλαπτόμενοι. — ἐγκλίνω τρέπομαι εἰς φυγὴν. — προκινδυνεύω μάχομαι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν. — ἐνδίδωμι ὑποχωρῶ. — τὸ μέσον... αὐτοῖς τὸ κέντρον αὐτῶν. — παραρρήγνυμαι ἀποσπῶμαι (ἀπὸ τῆς γραμμῆς τῆς παρατάξεως). — τὰ ἐφ' ἑκάτερα ἀμρότεραι αἱ πτέρυγες τῆς παρατάξεως. — καρτερὰ γενική. — ἐκτρέπομαι στρέφομαι. — ὦν = τούτων δέ. — ἥ ἐκεῖ ὅπου. — ἐκπλήξει τοῦ παραλόγου ἐξ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἀπροσδόκητον (τόλμημα τῶν Μακεδόνων). — βέβαιος λογισμὸς σταθερὰ ἀπόφασις. — ἐπάγω τινὶ τὴν φάλαγγα ὁδηγῶ τὴν φάλαγγα ἐναντίον κάποιου. — πάντη ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη. — ἐν μέσῳ (συλληφθέντες) εἰς τὸ μέσον. — δι' ὀλίγου, ἐν. χρόνου. — ὅτι μή... τις ἐκτὸς ἐὰν κανεῖς. — ζωγρῶ συλλαμβάνω ζωντανόν, αἰχμαλωτίζω. — διαλανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχήν. — πταῖσμα ἀποτυχία, ἤττα.

4 - 5. εἰκὼν ἀνδριάς. — ἐν Δίῳ· τὸ Δῖον ἦτο πόλις τῆς Ν. Μακεδονίας (Πιερίας) παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ὀλύμπου ἔχουσα ὀνομαστὸν ναὸν τοῦ Διὸς καὶ ἀνδριάντας τῶν Μακεδόνων βασιλέων· ἐκεῖ ἰδρύθησαν καὶ 25 ἀνδριάντες τῶν ἐν Γραμικῷ πεσόντων ἐταίρων. Οἱ ἀνδριάντες οὗτοι ἀπῆχθησαν ἀργότερον ὑπὸ τοῦ Μετέλλου εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἄλωσην τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων τὸ 164 π.Χ. — Λύσιππος, περίφημος γλύπτης ἐκ Σικυῶνος, ἀχμάσας τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος. — Ἀλέξανδρον ἐποίει

κατεσκευάζεν ἀνδριάντας τοῦ Ἀλεξάνδρου. — προκρίνομαι προτιμῶ-
μι. — καὶ ἄλλω κόσμῳ καὶ μὲ ἄλλας στρατιωτικὰς τιμὰς. — ἀτέλεια
τῶν κατὰ τὴν χώραν (δηλ. γιγνομένων) ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου
τῶν γεωργικῶν προϊόντων. — τῷ σώματι λειτουργίαι σωματικαὶ
ὑπηρεσίαι (ἀγγαρεῖαι). — κατὰ τὰς κτήσεις ἐκάστου εἰσφοραὶ συν-
εισφοραὶ ἀνάλογοι πρὸς τὴν περιουσίαν ἐκάστου. — ἐπέρχομαι ἐπι-
σκέπτομαι. — ἐρόμενος, τοῦ ἐρωτῶ. — ὅπως τις ἐτρώθη καὶ ὃ τι
πράττων (ἐτρώθη), ἐκ τοῦ ἐρόμενος. — παρασχών οἱ ἐπιτρέψας
εἰς αὐτὸν (δηλ. εἰς ἕκαστον τῶν τετρωμένων). — εἰπεῖν τε καὶ ἀλα-
ζονεύσασθαι, ἐκ τοῦ παρασχών. — ἀλαζονεύομαι ὑπερηφανεύομαι
διὰ κάποιον κατόρθωμα.

[Πῶς τιμᾷ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς πεσόντας ; Ποία ἡ διαγωγὴ του
πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας ; Πῶς δυνάμεθα
να χαρακτηρίσωμεν τὸν Ἀλέξανδρον ἐκ τῶν πράξεων τούτων ;]

6 - 7. ἔθαψε διέταξε νὰ θάψουν. — δήσας, τοῦ δέω - δῶ δένω. —
ἐν πέδαις μὲ χειροπέδας. — ἐργάζεσθαι (καθαρῶς τελ. ἀπαρέμφ.)
ἐνν. τὴν γῆν. — παρὰ τὰ κοινῇ δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν παρὰ τὴν
κοινὴν ἀπόφασιν τῶν Ἑλλήνων (τὴν ληφθεῖσαν ἐν Κορίνθῳ· δηλα-
δῆ ;). — ἀνάθημα (κτγρμ.) ἀφιέρωμα.

[Ποία ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐναντι τῶν νεκρῶν ἀντι-
πάλων του ; Πῶς συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς νεκροὺς Ἕλληνας μισθο-
φόρους καὶ πῶς πρὸς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἐξ αὐτῶν ; Διὰ τί ; Ποῖον
τὸ νόημα τῆς ἐπιγραφῆς ;]

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Κεφάλαιον 3.

1. ἐς Γόρδιον· τὸ Γόρδιον ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Φρυγίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Σαγγαρίου. — **παρέρχομαι** εἰσέρχομαι. — **ἄκρα** ἀκρόπολις. — **ὁ Γόρδιος**, ὁ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Μεγ. Φρυγίας καὶ ἰδρυτὴς τῆς πόλεως Γορδίου. — **καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου**, ὁ υἱὸς τοῦ Γορδίου Μίδας εἶναι ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, περίφημος διὰ τὰ πλούτη του· τὸ ὄνομά του συνεδέθη με διαφόρους παραδόσεις καὶ διὰ τοῦτο ὁ Μίδας μετέπεσε κατόπιν εἰς μυθικὸν πρόσωπον. — **καὶ τοῦ ζυγοῦ**· ζυγὸς τῆς ἀμάξης εἶναι τὸ ξύλον, τὸ ὅποιον δένεται σταυροειδῶς ἐπὶ τοῦ ῥυμοῦ (δηλ. τοῦ μακροῦ ξύλου, ἐκαστέρωθεν τοῦ ὁποίου ζευγνύονται τὰ ζῶα).

2 - 6. **λόγος** πολὺς **κατεῖχεν** ὑπῆρχε παράδοσις πολὺ διαδεδομένη. — **πρόσχωρος** πλησιόχωρος, γείτων. — **τῷ μὲν... τῷ δέ**, δοτ. ὄργ. — **ἀροτριᾶν** κτλ., τὰ ἀπαρέμφατα μέχρι τῆς παρεκγράφου 6 ἐκ τοῦ **λόγος... κατεῖχεν** (εἰς τὴν ἐρμηνείαν δύνανται ν' ἀποδοθῶν με ῥήματι ἴστωρ. χρόνου). — **ἀμαξεύω** σύρω ἀμάξαν. — **ἀροῦντος** (χρόν. μτχ.), τοῦ ἀρόω - ὦ ἀροτριῶ. — **ὁ βουλευτὴς** (ἐνν. καιρὸς) ἡ ὥρα τῆς ἀποξεύξεως τῶν βοῶν : ἡ ἐσπέρα. — **ὄψις** θέαμα. — **κοινῶν** - ὦ ἀνακοινῶν. — **ὕπὲρ τοῦ θεοῦ** περὶ τοῦ θεοῦ τούτου σημείου. — **παρὰ τοὺς Τελμισσέας**· Τελμισσεῖς ἦσαν οἱ κάτοικοι τῆς Τελμισσοῦ, πόλεως τῆς Καρίας, φημιζόμενοι διὰ τὴν μαντικὴν των ἱκανότητα. — **σοφρὸς ἐξηγεῖσθαι** ἱκανὸς εἰς τὸ νὰ ἐξηγῇ. — **ἀπὸ γένους** ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληρονομικῶς. — **μαντεία** μαντικὴ τέχνη. — **προσάγω** τινὶ πλησιάζω κάποιον. — **ἐντυχάνω** τινὶ συναντῶ κάποιον. — **ὅπως οἱ ἔσχε** πῶς συνέβη εἰς αὐτόν. — **θύειν**, ἐκ τοῦ κελεῦσαι. — **δεηθῆναι** γὰρ κλπ., ἡ σειρά : **δεηθῆναι** γὰρ (= ἐπεὶ) **Γόρδιον** αὐτῆς **ξυνοπισπομένην** οἱ τὴν θυσίαν ἐξηγήσασθαι ἐπειδὴ (ἐλέγετο ὅτι) ὁ Γόρδιος παρεκάλεσεν αὐτὴν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ καὶ νὰ τοῦ ὑποδείξῃ τὸν τρόπον τῆς θυσίας. — **ὑποτίθεμαι** ὑποδεικνύω. — **συγγίγνομαι** ἐπὶ γάμφῳ τινὶ νυμφεύομαι. — **ἐν τούτῳ**, δηλ. τῷ χρόνῳ. — **στάσει** πιέζεσθαι σφίσι = στασιάζειν ἀλλήλοις. — **καὶ ἐπιστῆναι** τῇ ἐκ-

κλησίᾳ καὶ (ὅτι) παρουσιάσθη κατὰ τὴν συνέλευσιν. — αὐτῇ ἀμάξῃ μετὰ τῆς ἀμάξης του. — ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον ἐπειδὴ συνεδύσαν τον χρησμὸν (μετὴν ἐμφάνισιν τῆς ἀμάξης). — φράζω λέγω, ὑποδεικνύω. — ἐν τῇ ἄκρᾳ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. — χαριστήριον (κτηρμ.) ὡς εὐχαριστήριον δῶρον. — ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀετοῦ (δηλ. διότι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀποστείλει εἰς τὸν πατέρα τοῦ Μίδου τὸν ἀετὸν). — μυθεύεται ὑπάρχει παράδοσις. — χρῆναι (τοῦ χρῆ) ὅτι πρέπει, ὅτι εἶναι πεπρωμένον.

7 - 8. ἀπόρως ἔχω ἀπορῶ, δὲν δύναμαι. — περιορῶ ἀφῆνω. — μή τινα ... κίνησιν ἐργάσῃται (φοβούμενος) μήπως προκαλέσῃ κακίην ἐντύπωσιν. — Ἀριστόβουλος, περὶ τοῦ ὁποίου βλ. Βιβλ. Α', προίμιον § § 1 - 3, σελ. 79. — ἐξελόντα, τοῦ ἐξαιρῶ ἀφαιρῶ. — ὁ ἔστωρ ὁ πασσαλίσκος (ὁ συνδέων τὸν ζυγὸν πρὸς τὸν ῥυμόν, βλ. § 1). — τύλος ξύλινον καρφίον. — διαβάλλομαι διαπερῶμαι. — διαμπὰξ πέρα - πέρα. — ξυνέχω συγκρατῶ. — ἐξελκύσαι, ἐκ τοῦ λέγει· ἐξελκύω ἀποσύρω, ἀποσπῶ. — ἰσχυρίζομαι λέγω μετὰ βεβαιότητος. — δ' οὖν πάντως ὅμως (ἀπόδοσις τοῦ προηγθέντος ὅπως μὲν). — ἀπαλλάττομαι ἀπὸ τινος ἀπομακρύνομαι ἀπὸ κάποιου. — ὡς τοῦ λογίου ξυμβεβηκότος μετὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ χρησμός εἶχεν ἐκπληρωθῇ. — καὶ γὰρ καὶ διότι καί... — σέλας ἀστραπῇ. — ἐπισημαίνω ἐπιβεβαιώνω. — ἐπὶ τούτοις ἕνεκα τούτων. — τοῖς φήνασι τοῦ ῥ. φραίνω φανερώνω.

Κεφάλαιον 4.

7 - 8. Ἀριστοβούλῳ, ποιητ. αἷτ. (βλ. Βιβλ. Α', προίμιον, § § 1 - 3, σελ. 79). — οἱ δὲ (= ἄλλοι δὲ) λέγουσιν, ἐνν. νοσῆσαι τὸν Ἀλέξανδρον. — ῥίψαντα, ἐνν. ἑαυτὸν (μτχ. αἰτιολ.). — νήχομαι κολυμβῶ. — καύματι ἔχομαι κατέχομαι ὑπὸ ζέστης, ὑποφέρω ἀπὸ τῆς ζέστης. — οἶα (= ἄτε), με αἰτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματική : οἶα ἀνισχουσῶν τῶν πηγῶν οἱ ἐπειδὴ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ ἄρχονται, ἐπειδὴ οὗτος πηγάζει. — ἔχεσθαι ὅτι κατείχετο (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ λέγουσι). — ξυνόντα φίλον, ἀκόλουθον. — τὰ ἀμφὶ ἱατρικὴν ὡς πρὸς τὰ ἱατρικὰ ζητήματα. — ἐς τὰ μάλιστα πιστεύομαι ἀπολαύω μεγίστης ἐμπιστοσύνης. — ἀδόκιμος ἀσήμαντος, ἄνευ ὑπολήψεως. — καθῆραι, ἐκ τοῦ ἐθέλειν (τὸ ὅποιον ἐκ τοῦ λέγουσι)· καθαίρω τινὰ

φαρμάκῳ παρέχω εἰς κάποιον καθαρτικὸν φάρμακον. — καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι καὶ (λέγουσιν ὅτι) παρεκάλει (ὁ Ἀλέξ.) τοῦτον (τὸν ἱατρὸν Φίλ.) νὰ τοῦ δώσῃ καθαρτικὸν φάρμακον.

9 - 11. ἡ κύλιξ τὸ ποτήριον. — παρασκευάζειν, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσι καὶ συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 11. — ὁμοῦ συγχρόνως. — ἐνδηλος γίγνομαι φαίνομαι, φανερόνομαι. — ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν εἶχεν ὡς πρὸς τὸ φάρμακον. — ἀκούω, με ἀπαρ. = ἔχω πληροφορίας (ὅτι...). — καὶ ἐς τὰ ἄλλα καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα φάρμακα. — ἐπαγγέλλομαι ὑπόσχομαι ὅσα ἐπαγγέλλοιτο ὅσα (φάρμακα) ἤθελεν ὑποσχεθῆ (ὅτι θὰ τοῦ δώσῃ). — ραῖζω καλυτερεύω. — ὅτι βέβαιος ἐς τὸ ἀνύπτου τυγχάνει ὧν ὅτι εἶχεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν εὐλοκρίνειαν (αὐτῶν). — ἐρρωμένος θαρραλέος.

[Ἐκ τῶν ἀπαρεφμ. τῶν §§ 9 - 11 ποῖα ἐξαγρῶνται ἐκ τοῦ προηγμένου λέγουσι τῆς § 7 ; Ποῖα ἡ συντακτικὴ θέσις ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπαρ. ; Πῶς δύναιται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν ἱατρὸν του ; Ποῖα ἡ προκληθεῖσα εἰς τοὺς φίλους του ἐντύπωσις ;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. ὑπερβάλλω διαβαίνω. — τὸ ὄρος τὸ Ἀμυνὸν ὄρος τῆς Μ. Ἀσίας ἐκτείνεται μεταξὺ Καππαδοκίας, Κιλικίας καὶ Συρίας βορείως μὲν ἐνώνεται μετὰ τὴν σειρὰν τοῦ Ταύρου, ἐκεῖθεν δὲ καμπύμενον πρὸς νότον φθάνει μέχρι τοῦ Ἰσσικοῦ κόλπου καὶ σχηματίζει πολλὰς στενοπορίας, τὰς καλουμένας Ἀμανικὰς πύλας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μεταξὺ Κιλικίας καὶ βορείου Συρίας διόδον. — προάγω προχωρῶ. — ἐγένετο κατόπιν Ἀλεξάνδρου λαθῶν (= ἔλαθε γενόμενος κατόπιν Ἀλεξάνδρου) χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸς κατέλαβε τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου (εὐρισχυμένου ἐν Μυριάδρῳ). — χαλεπῶς αἰκίζομαι τινα σκληρῶς βασανίζω κάποιον. — Πίναρος, μικρὸς ποταμὸς τῆς Κιλικίας πηγάζων ἐκ τοῦ Ἀμυνοῦ ὄρους καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰσσικὸν κόλπον (βλ. γεωγρ. χάρτην). — τριακόντορος (ἐνν. ναῦς) τριακοντάκωπος (πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸς ἑκατέραν τῶν πλευρῶν 15 κώπας με ἰσαριθμούς κωπηλάτας εἰς μίαν μόνον σειρὰν). — τῶν ἐταί-

ρων (βλ. εἰς. σ. 11). — κατασκευομένους (τοῦ κατασκευοῦμαι) ἵνα μάθουν διὰ κατασκοπεύσεως. — εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται ἐὰν ὅσα ἐξαγγέλλονται εἶναι ἀληθῆ. — μᾶλλον τι εὐπετῶς κάπως εὐκολα.

3 - 5. παρακαλῶ προτρέπω. — ἐκ τῶν ἤδη σφίσι (ποιητ. αἵτ.) καλῶς κεκινδυνευμένων ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀγώνων, οἱ ὅποιοι ἐνδόξως εἶχον διεξαχθῆ ὑπ' αὐτῶν. — στρατηγῷ διευθύνω τὸν ἀγῶνα. — ἐπὶ νοῦν τινι ἄγω ἐμβάλλω εἰς τὸν νοῦν κάποιου τὴν ἰδέαν. — καθείργνυμι ἐγκλείω. — ἐκ τῆς εὐρυχωρίας, δηλ. ἐκ τῆς εὐρυτάτης πεδιάδος τῶν Σώων, ὅπου ἀρχικῶς εἶχε στρατοπεδεύσει ὁ Δαρεῖος. — ἐς τὰ στενόπορα, δηλ. εἰς τὴν στενὴν παράλιον πεδιάδα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ. — ἵνα ἔπου. — ξύμμετρον χωρίον κατάλληλος τοποθεσία. — τοῖς δέ, δηλ. Πέρσας. — ἀχρεῖος ἄχρηστος. — παραπλήσιος ὁμοιος. — οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς γνώμας παραπλησίσις (οὔσι) οἱ ὅποιοι οὔτε κατὰ τὰ σώματα οὔτε κατὰ τὸ φρόνημα εἶναι ὅμοιοι (πρὸς αὐτούς, δηλ. τοὺς Μακεδόνας). — Μακεδόνας... ἐς χεῖρας ἤξειν (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἔλεγεν· ἐπίσης καὶ τὰ ἐπόμενα ἀπαρέμφ. μαχεῖσθαι, ἀντιτάξεσθαι, ἀντιστρατηγεῖν). — τρυφῶσι (μτχ.) οἱ ὅποιοι ζοῦν βίον μαλθακόν. — ἄλλως τε καὶ καὶ πρὸς τούτοις ἀκόμη. — ἐς χεῖρας ἤκω συμπλέκομαι. — ἔσοι τε Ἑλληγες Ἑλλῆσι, ἐνν. ἐς χεῖρας ἤξουσι. — ὑπὲρ τῶν αὐτῶν (οὐδ.). διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν. — ἐπὶ μισθῷ καὶ τούτῳ οὐδὲ πολλῷ διὰ μισθὸν καὶ τοῦτον ὅχι πολύν. — ξύν σφίσιν = σὺν ἑαυτοῖς (δηλ. τοῖς Μακεδόσιν). — ἄπονος ὀκνηρός. — μαλακὸς μαλθακός. — ἀντιτάξεσθαι (ἔλεγεν ὅτι) θὰ ἀντιταχθοῦν. — ἐπὶ δὲ = πρὸς τούτοις δέ. — ἀντιστρατηγῷ τινι ὡς στρατηγὸς εἶμαι ἀντιμέτωπος πρὸς κάποιον.

[Τρέψατε τὸν πλάγιον λόγον τῶν §§ 3 - 5 εἰς εὐθὴν. Διὰ ποίους λόγους πρέπει κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἔχουν θάρρος οἱ Μακεδόνες ; Πῶς δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὁ Ἀλέξανδρος λέγων ὅτι « ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν στρατηγεῖ ἄμεινον ; »]

6 - 7. ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος εἰς ἀπόδειξιν ὅτι (οἱ Μακεδόνες) ὑπερέχουν (τῶν Περσῶν) εἰς τὸν ἀγῶνα. — ἐπεξήει, τοῦ ἐπεξέρχομαι διηγοῦμαι, λέγω. — τὰ ἄθλα τὰ ἐπαθλα, τὰ βραβεῖα (οἱ

καρποί τοῦ ἀγῶνος). — κρατῶ νικῶ. — ἐν τῷ τότε, ἐνν. χρόνῳ. — ὅτι περ ὀφελός (ἐστὶ) ὅ,τι ἀκριβῶς εἶναι χρήσιμον· κατ' ἐννοίαν = τοὺς ἀρίστους, τὸ ἄνθος. — καὶ ὥς..., ἐκ τοῦ ἐπεδείκνυεν (μετάβασις ἐκ τοῦ εἰδ. ἀπαρ. κρατήσιν εἰς εἰδ. πρότασιν). — ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι, μετὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα. — ὅτι μὴ εἰ μὴ. — τὰ ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμπρότητι ἤδη πεπραγμένα τὰ μέχρι τοῦδε λαμπρὰ κατορθώματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ κοινοῦ εἶχον συντελεσθῇ. — καὶ εἰ δὴ καὶ ἐὰν μά- λιστα. — τῷ (ποιητ. αἵτ.) ὑπὸ τινος. — ἰδίᾳ κατ' ἰδίαν, ἀτομικῶς. — τι... τετολημμένον (ἐνν. ἦν) εἶχε προχθῆ τολημρόν τι ἔργον. — δια- πρεπὲς ἐς κάλλος ἔσχον εἰς ὠραιότητα : ἐξαίρετικῶς ἔνδοξον. — ἐπὶ τῷ ἔργῳ διὰ τὸ κατόρθωμά του. — ἀνακαλῶ προσφωνῶ. — τὸ αὐ- τοῦ οὐκ ἀκίνδυνον τὸ βίψακίνδυνον αὐτοῦ. — ὥς ἀνεπαχθέστατα χωρὶς διόλου νὰ ἐνοχλήῃ (διὰ τῆς καυχησιαλογίας του), ἥτοι = μὲ με- γίστην μετριοφροσύνην.

8 - 9. ἐς μνήμην ἔλθειν = ἀναμνησθῆναι. — ὥς... (λέγων) ὅτι... (ἐκ τούτου συνδέεται τὸ β. ἐτρέψαντο.). — οὐδέν τι σφίσις ἐπειοικότες (ἐναντ. μτχ.) : ἐνῶ οὐδόλως (οὔτοι) ὁμοιάζον (ἡδύναστο νὰ συγκριθοῦν) πρὸς αὐτοὺς (τοὺς Μακεδόνας). — ἀξίωσις ἀξία. — ὅτι μὴ ἐκτός. — αὐτοσχεδιάζομαι παρασκευάζομαι προχείρως. — οἱ δὲ οὐ- τοι παρ' ὅλα ταῦτα. — ἐτρέψαντο ἔτρεψαν εἰς φυγὴν. — πρὸς Βα- βυλῶνι αὐτῇ πλησίον αὐτῆς τῆς Βαβυλῶνος (τοῦτο λέγεται μὲ κά- ποιαν ὑπερβολήν, διότι τὰ Κούναξα, ὅπου ἐγένεν ἡ μάχη, ἀπέχουν τῆς Βαβυλῶνος 500 στάδια περίπου). — κατιόντων (μτχ. χρον.), τοῦ κα- τέρχομαι ἐπιστρέφω· κατιόντων (αὐτῶν) κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των. — ἐπιγίγνομαι τινι ἐπιπίπτω ἐναντίον κάποιου. — ἐπῆλθον διῆλ- θον. — ὅσα τ (ε) ἄλλα εἰκὸς (ἐστὶ)... παραινέσθαι, ἐνν. παρή- νει ἔλεγεν, ἀνέφερεν. — ἐν τῷ τοιῷδε εἰς τοιαύτην περίστασιν. — πρὸ τῶν κινδύνων (τῆς μάχης) πρὸ τῆς μάχης. — παράκλησις παρόρμησις, ἐνθάρρυνσις. — ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοι πανταρχῶθεν (εἰσερχόμενοι καὶ) χαιρετίζοντες κυρίως δεξιοῦμαι = χαιρετίζω λαμ- βάνων τὴν δεξιάν. — τῷ λόγῳ ἐπαίροντες (αὐτὸν) διὰ τῶν λόγων των (ἔτι μᾶλλον) ἐξάπτοντες αὐτόν.

[Ποῖα τὰ νοήματα τῆς προσλαλιᾶς τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὸν στρατὸν του ; (§§ 3 - 9). Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφευγεν ;]

Κεφάλαιον 8.

1. - 4. δειπνοποιοῦμαι δειπνῶ. — προκατασκεψομένους, τοῦ προκατασκοποῦμαι προσνιχνεύω, κατασκοπεύω ἐκ τῶν προτέρων. — ὡς κατασχεῖν (= ὡς καθέξων) = ἵνα καταλάβῃ. — κρατῶ τινος γίνομαι κύριος. — τῶν παρόδων, δηλ. τῶν παραλλήλων στενῶν (τοῦ Ἀμυνοῦ ὄρους). — πέτρα βράχος. — ἀκριβεῖς (= ἀκριβῶς) μετὰ περισκέψεως. — ὑπὸ τὴν ἑω περὶ τὴν αὐγὴν. — κατὰ τὴν ὁδόν, δηλ. τὴν φέρουσαν πρὸς Ἰσσόν. — ἕως ἐν ὄσῳ. — ἐπὶ κέρως ἦγεν ἐπορεύετο εἰς μακρὰν (βαθεῖαν) σειρὰν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μέτωπον 2-4 μόνον ἀνδρῶν, βάθος δὲ πολλῶν ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ φάλαγγος ἢ ἐν φάλαγγι, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4). — διεχώρει (τὰ χωρία) ἐς πλάτος ἡρῶνετο ὁ τόπος. — ἄλλην καὶ ἄλλην τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην. — παράγω διατάσσω κάποιον νὰ βαδίσῃ. — τῇ μὲν ἔνθεν μὲν. — ἐν ἀριστερᾷ δὲ ἔνθεν δέ. — τέως μὲν ἐπὶ τινι χρόνῳ. — τῶν πεζῶν τὸ ἄγλημα τὸ ἐκλεκτὸν τάγμα τῶν πεζῶν. — τοὺς ὑπασπιστάς τὸ εὐκίνητον πεζικὸν (βλ. εἰσαγ. σελ. 11). — ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἀρξαμένῳ (τινὶ) ἐὰν ἀρχίσῃ κανεῖς νὰ ὑπολογίζῃ ἀπὸ τὸ ἀκρότατον δεξιὸν κέρας. — ὡς μὴ ἵνα μὴ. — πάντα πανταχόθεν.

5 - 8. προσάγω προσέρχομαι. — τοῦ Πινάρου, βλ. κεφ. 7, § 1-2. — μάλιστα περίπου. — τῶν φιλῶν, βλ. εἰσαγ. σελ. 11. — κατὰ τὴν φάλαγγα ἀπέναντι τῆς φάλαγγος. — τῶν Καρδάκων, οἱ Κάρδακες ἦσαν ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ μετὰ βαρὺν ὅπλισμόν, τὸ ὁποῖον ἐπεδίδετο εἰδικῶς εἰς τὰς ἀρπαγὰς καὶ λεηλασίας· λέγονται δὲ οὕτω οὐχὶ ἐξ ὀνόματος ἔθνους ἢ τόπου, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξεως κάρδα, ἡ ὁποία παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐσήμαινε κάτι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀνδρεῖον. — ἐπὶ φαλ. ἀπλῆς εἰς μίαν γραμμὴν. — ἵνα ὅπου. — ἐπέταξε τῷ ὄρει παρῆταξεν ἐπὶ τοῦ ὄρους. — ἔστιν οἱ τινές. — πῇ μὲν κάπου μὲν. — διαχωρῶ διαχωρίζομαι, διασχίζομαι. — ἐς ἐπικαμπὴν προῖον καταλῆγον εἰς καμπυλότητα. — ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον εἰς ἀνωφελές βάθος (διότι οἱ ὀπισθεν αὐτοῦ τεταγμένοι λόγῳ τῆς στενότητος τοῦ χώρου δὲν ἠδύνατο νὰ λάβουν μέρος ἀμέσως εἰς τὴν μάχην).

9. ὡς τὸ χωρίον διεῖχεν ὅτε ἡρῶνετο ὁ χώρος. — ἰόντι, χρονικ. μετ. — παράγω, βλ. ἀνωτ. § 2. — τοὺς ἐταίρους, βλ. εἰσαγ. σελ. 11. — ἅμα οἱ = σὺν ἑαυτῷ πλησίον του. — ὡς πρὸς.

10 - 11. αὐτῷ ποιητ. αἶτ. — ἐπὶ τῷδε διὰ τὸν ἐξῆς σκοπὸν (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὅπως ἀσφαλῶς κλπ.) — ἐκταξίς παρατάξις. — ἀπὸ ξυνθήματος διὰ συνθήματος, δηλ. διὰ συμπεφωνημένου σημείου. — κατὰ Παρμενίωνα ἀπέναντι τοῦ Παρμενίωνος. — ταύτῃ ἐνταῦθα. — ἱππάσιμα ἦν (τὰ χωρία) ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὸ ἱππικόν. — ἀχρεῖοι... ἐφαίνοντο ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθοῦν (αἱ ἱππεῖς). — παριππεύω ἔρχομαι (ἐφιππος). — καθάπερ νόμος, ἐνν. ἦν καθὼς ἦτο συνήθεια. — τὸν νοῦν τὴν αἰτίαν. Ὁ Ξενοφῶν εἰς « Κύρου Ἀνάβασιν » (βιβλ. Α', κεφ. 8, § 22) γράφει ὅτι κατὰ τὴν μάχην οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες πάντοτε κατέχουν τὸ μέσον τῆς παρατάξεως καὶ χάριν ἀσφαλείας καὶ ἵνα διαβιβάζουν ταχύτερον διαταγὰς εἰς τὸ στράτευμα.

Κεφάλαιον 9.

1 - 2. ὀλίγου (ἐνν. δεῖν) σχεδόν. — μεταχωρῶ μετακινουμαι. — αὐτῷ (ποιητ. αἶτ.) δέ... τεταγμένους ἐνῷ αὐτὸς εἶχε παρατάξει. — ταύτῃ ἐνταῦθα (δηλ. εἰς τὸ εὐώνυμον). — παριππεύω, ἐδῶ = παρελαύνω, διέρχομαι ἐφιππος. — προέταξε τῶν ἱππέων, ἐδῶ = ἔταξε πλησίον τῶν ἱππέων. — πρόδρομοι πρόσκοποι, τὸ ἐλαφρὸν ἱππικόν (βλ. εἰσαγ., σελ. 12). — τοὺς Ἀγριᾶνας, περὶ αὐτῶν βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1. — ἐς ἐπικαμπὴν εἰς σχῆμα γωνίας (πρὸς προφύλαξιν τῶν πλαγίων καὶ ἀποφυγὴν ὑπερφαλαγγήσεως). — τὸ κατὰ νώτου τὸ εὐρισκόμενον ὀπισθεν αὐτῶν. — αὐτῷ = αὐτοῦ. — διέχουσα κεχωρισμένη. — προεταχθησαν τῶν πεζῶν ἐτάχθησαν πλησίον τῶν πεζῶν. — ἐπιτάσσομαι τάσσομαι τελευταῖος πᾶσιν ἐπετάχθησαν ἐτάχθησαν εἰς τὸ ἀκρότατον μέρος (τῆς ἀριστερᾶς παρατάξεως).

3 - 4. ταύτῃ ἐνταῦθα (εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα). — δύο ἴλας τῶν ἐταίρων, βλ. εἰσαγ. σελ. 11. — Ἀνθεμουσίαν, ἐκ τοῦ Ἀνθεμουῦντος, πόλεως τῆς Μακεδονίας, βορ. τῆς Ὀλύμπου (τὰ τάγματα τοῦ ἱππικοῦ ὀνομάζοντο ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἢ ἀπὸ τὸ ὄνομα τῶν πόλεων, ἐκ τῶν ὑποίων ἐστρατολογουῦντο). — Λευγαίαν, ἀδελφὸν πόθεν ὀνομάσθη. — ἔστιν οὖς = τινάς. — παράγω, ἐδῶ = ὁδηγῶ. — ἐπεί, αἰτιολ. — ἐκδρομῆς... γενομένης, ἡ σειρά : γενομένης (χρον. μετ.) ἐκδρομῆς ἐπ' αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ ὀλίγων τῶν τοξοτῶν

κατὰ πρόσταξιν Ἀλεξάνδρου. — ἐκδρομή ἐπιδρομή. — ἀναστέλλομαι ἀποκροῖομαι. — ἡ ὑπώρεια οἱ πρόποδες τοῦ ὄρους. — τὸ ἄκρον ἡ κορυφή. — ἔγνω... δυνατόν ὃν χρήσασθαι ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμοποιήσῃ. — τοῖς κατ' αὐτοὺς τεταγμένοις τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους) τεταγμένους (δηλ. τοὺς Ἀγριῶνας, τοὺς τοξότας κτλ.) — ἀναπλήρωσις ἀνάπτυξις, ἐπέκτασις. — ἐκείνοις δὲ κατ' ἐκείνων δὲ (τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους). — ἐπιτάσσω ἀντιτάσσω. — ἱππέας τριακοσίους, δηλ. τὰς δύο ἑκάς τῶν ἑταίρων.

Κεφάλαιον 10.

1 - 2. προάγω ὁδηγῶ πρὸς τὰ ἐμπρός. — σχολαῖος βραδύς. — πρόσσδος πορεῖα. — ἀντεπάγω ὁδηγῶ ἐναντίον τοῦ ἀντιπάλου. — ἔστι δὲ ὅπου εἰς μερικὰ δὲ μέρη. — καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς = καὶ χάρακι παρατεταμένῳ ὠχυρωμέναις καὶ ὅποιαι ἦσαν ὠχυρωμέναι δι' ἐκτεταμένου χαρκαώματος. — ἵνα ὅπου. — εὐεφωδώτερος μᾶλλον εὐπρόσβλητος. — ταύτῃ = οὕτω. — τῇ γνώμῃ δεδωλωμένος ὅτι εἶχε χάσει τὸ θάρρος του. — ὁμοῦ... ἦν ἐπλησίαζον. — παριππεύω τρέχω ἔφιππος. — ξὺν τῷ πρέποντι κόσμῳ μετὰ τῆς πρεπούσης διακρίσεως. — ἀνακαλῶ φωνάζω. — ἀξίωσις ἀξιῶμαι.

[Πῶς ἐνθαρρύνει ὁ Ἀλέξανδρος τὸν στρατὸν τοῦ ὀλίγας στιγμῆς πρὸ τῆς μάχης ; Πῶς ἐκδηλοῦται καὶ πῶς χαρακτηρίζεται ἡ ἀντιπομονήσῃα τοῦ στρατοῦ του ;]

3. τὰ μὲν πρῶτα κατὰ πρῶτον μὲν. — ἐν ἀπόπτῳ ἔχω βλέπω ἀπὸ μακράν. — ξύντονος ἐπίμονος, ἐδῶ = ταχύς. — κυμαίνω ἀσπῶμαι ὡς κύμα, ἐξέρχομαι τῆς γραμμῆς. — ἐντὸς βέλους ἐντὸς βολῆς βέλους (ἕως ἐκεῖ ὅπου φθάνει τὸ βέλος). — ὡς ἐκπληῖξαι ἵνα προμάξουν. — καὶ τοῦ... ὀλίγα... βλάπτεσθαι καὶ ἵνα πάθουν ὀλίγας βλάβας.

4 - 5. εἰκάζω ὑποθέτω, προβλέπω. — ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο μάλιστα ἤρχισεν ἡ συμπλοκή. — ταύτῃ ἐνταῦθα. — ἥ διέσχε ὅπου διεχωρίσθη. — παραρραγεῖσα τοῦ παραρρήγνυμαι διασπῶμαι, ὑφίσταμαι βῆγμα. — ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐλθὼν εἰς συμπλοκήν. — ἄπτομαι τοῦ ἔργου μετέχω τῆς μάχης. — τὸ μέτωπον τῆς

φάλαγγος... ἐν τῇ αὐτῇ τάξει διασώσασθαι νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος. — ταύτη εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον (ἀπόδοσις εἰς τὸ ἧ διέσχε). — οἱ Ἕλληνες δηλ. οἱ μισθοφόροι τοῦ Δαρείου. — ἧ ὅπου.

6 - 7. ἔργον μάχη. — καρτερός πεισματώδης. — τῶν μὲν (μισθοφόρων)... ἀπώσασθαι τοὺς Μακεδόνας κτλ., τὸ ἀπαρέμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ ἐπόμενα, ἐκ τῆς παραλειπομένης μτχ. πειρωμένων (ἡ ὁποία νοεῖται ἐκ τοῦ ἔργον... ἦν). — ἀνασφύζομαι ἀνακτῶ. — τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν διὰ τοὺς φεύγοντας ἤδη ἐκ τῶν ἰδικῶν των. — φαινομένη εὐπραγία φανερά ἐπιτυχία. — λείπομαι ὑπολείπομαι. — διαβοῶμαι φημίζομαι. — καὶ τι φιλοτιμίας (γεν. διαίρ.) = καὶ κάποια φιλόδοξος ἀμιλλα. — οὐκ ἡμελημένος ἐπιφανής.

Κεφάλαιον 11.

1. αἱ... τάξεις... ὀρῶντες, ἀντὶ ὀρῶσαι (κατὰ τὸ νοούμενον). — τετραμμένους ὅτι εἶχον τραπῇ εἰς φυγὴν. — κατὰ σφῆς ἀπέναντί των. — καὶ (ἐπὶ) τὸ πονοούμενον σφῶν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς των, οἱ ὅποιοι ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν μισθοφόρων τοῦ Δαρείου). — ἐπικάμπτω ἐπὶ τινα στρέφομαι πρὸς κάποιον. — ἀπεώσαντο αὐτούς, δηλ. τοὺς μισθοφόρους. — παρερρωγός, τοῦ παραρρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω κεφ. 10, § 4. — κατὰ τὸ παρερρωγός εἰς τὸ μέρος, τὸ ὅποιον εἶχεν ὑποστῇ ῥῆγμ. — κόπτω κτυπῶ.

2 - 3. ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ (Πινάρου). — ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῆς τῆς μάχης. — εὐρώστως πάσῃ δυνάμει. — ἀπορραγῆναι τοῦ ἀπορρήγνυμαι ἀποσπῶμαι. — ἐκ πάντων γενική. — ἀμβάτης ἀναβάτης. — πεφοβημένως ἐν παντὶ.

4 - 5. ἐφοβήθη φοβηθὲν ἐτραπῇ εἰς φυγὴν. — ταύτη εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν. — ἀπορρήγνυμαι, βλ. ἀνωτέρω § 2. — ἔστε ἐφ' ὅσον. — δυσχωρία ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους. — ἐνέκυρσεν, τοῦ ποιητ. ῥ. ἐγκυρῶ = ἐντυγχάνω συναντῶ. — κάνδους μανδύας (περσικός). — ὁ δὲ ἐπίσης δέ.

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος ἐκ τῆς πράξεώς του ταύτης ; Ἐκθέσατε ἐν ἀναπτύξει, ὅπως φαντάζεσθε, ὅλας τὰς λεπτομερεῖας τῶν κινήσεων του ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς φυγῆς μέχρι τῆς ἐπιβάσεώς του ἐπὶ τοῦ ἵππου].

6 - 7. οὐ διὰ μακροῦ (ἐνν. χρόνου) = μετ' ὀλίγον. — ἀφείλετο αὐτὸν τὸ... ἀλῶναι ἀπήλλαξεν αὐτὸν τοῦ κινδύνου νὰ συλληφθῇ (ἀλῶναι ἀπαρέμφ. ἄορ. τοῦ ἀλίσκομαι). — φάος (ποιητ. ἄσυναίρ. τύπος) = φῶς. — συσκοτάζει ἀρχίζει νὰ σκοτεινιάζῃ. — ἐς τὸ ἔμπαινον πρὸς τὰ ὀπίσω. — ἀποτρέπομαι στρέφομαι. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καί. — βραδυτέρα ἐγεγόνει εἶχεν ἐπιβραδυνθῇ. — ἐς τὸ διώκειν, ἐνν. τὸν Δαρεῖον.

[Ποῖα αἷτια συνέτειναν, ὥστε ὁ Δαρεῖος νὰ διαφύγῃ τὴν σύλληψιν ; Παρακολουθήσατε τὴν διώξιν του ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀγωνίαν του, τὴν διαφυγὴν του, ἐπίσης τὴν προσπάθειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ τὸν συλλάβῃ, τὴν εὕρεσιν τῶν ἐγκαταλειφθέντων εἰδῶν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν του εἰς τὸ στρατόπεδον].

8 - 10. ἔντιμος εὐγενής. — τὸ ἄλλο πλῆθος, αἱτ. τοῦ κατὰ τι κατ' ἔννοιαν = ἐκ τοῦ ἄλλου πλῆθους. — μάλιστα περίπου. — Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, βλ. προῖμιον § 1 - 3. — ξυνεπισπόμενος τοῦ ξυνεφέρομαι (τινι) παρακολουθῶ κάποιον. — ὡς ἐγένοντο ὅτε ἐφθασαν. — ἐν τῇ διώξει κατὰ τὴν καταδίωξιν. — ἐάλω, ἐάλωσαν τοῦ ἀλίσκομαι, ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι. — νῆπιος, μικρὸς (ἦτο ἐξαετής). — ὁμότιμοι εὐγενεῖς, μεγιστᾶνες. — ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ καὶ πρὸς τοῦτοις τὰ οἰκειακὰ σκεύη των. — Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας πλησίον τῶν ὁρίων τῆς Παλαιστίνης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἐς πολυτελεῇ δαίταν πρὸς μεγαλοπρεπῇ τρόπον ζωῆς. — καὶ (= καίπερ) στρατευομένῳ ἂν καὶ εὕρισκεται εἰς ἐκστρατεῖαν. — πεπόμεφει = ἐπεπόμεφει. — ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους, ἦτοι τὸ 333 π.Χ. (συνήθως τὰ γεγονότα χρονολογῶνται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου ἄρχοντος τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο λέγεται ἐπώνυμος). — μηνὸς Μαιμακτηριῶνος, ἦτοι τὸν πέμπτον ἄττικὸν μῆνα (15 Νοεμβρίου - 15 Δεκεμβρίου).

[Πῶς χαρακτηρίζεται ὁ Δαρεῖος, ὁ ὁποῖος ἔφυγεν ἀφ' ἑνὸς πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀντιπάλου του ;]

Κεφάλαιον 12.

1 - 2. ὁ δέ... ἐπῆλθεν ἐν τούτοις ἐπεσκέσθην. — λόγῳ ἐπικοσμῶ ἐγκωμιάζω διὰ λόγου. — ὅσοις ἐκείνους, τῶν ὁποίων. — συγγιγνώσκω = σύννοια ἔχω ἄμεσον γνῶσιν. — ξυμφωνούμενον ὁμοφώνως ἐπιβεβαιούμενον. — χρημάτων ἐπιδόσει διὰ χρηματικῆς ἀμοιβῆς. — Σολεύς, ὁ κάτοικος τῶν Σόλων οἱ Σόλοι ἦσαν ἀρχαία πόλις τῆς Κιλικίας. — ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ὅσα ἀκόμη δὲν εἶχον πληρωθῇ. — ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων χρημάτων ἐκ τοῦ ἐπιβληθέντος εἰς αὐτοὺς χρηματ. προστίμου. — ἀνῆκεν ἐχάρισε.

3 - 4. ὁ δὲ πρὸς τούτοις δὲ οὗτος. — ἐπανῆκεν, ἐν. εἰς τὸ στρατόπεδον. — παρέρχομαι εἰσέρχομαι. — ἐξηρημένη ἦν αὐτῷ εἶχε δοθῇ εἰς αὐτὸν ὡς ἐξαίρετον δῶρον. — πυθέσθαι, τοῦ πυθάνομαι ἐρωτῶ (τὸ ἀπαρέμφ. ἐκ τοῦ λέγουσι). — αἵτινες (= τίνες) γυναῖκες, ἐν. εἰσίν. — ἀνθ' ὅτου ἔνεκα τίνος. — καὶ τινα ἐξαγγεῖλαι καὶ (λέγουσιν) ὅτι κάποιος ἀπεκρίθη. — κάνδυς μανδύας (βλ. κεφ. 11, § 5). — ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι νομίζουσαι ὅτι ἔχει φονευθῇ. — ἀνοιμῶζω θορνῶ με- γαλοφώνως.

5. ἐντέλλομαι παραγγέλλω. — φράζω λέγω. — θεραπεία βασιλικὴ βασιλικὴ ὑπηρεσία, ἀκολουθία. — καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰς ἄλλας βασιλικὰς τιμὰς. — ξυγχαρῶ παρachaρῶ. — οὐδὲ γενέσθαι οἱ (= αὐτῷ) τὸν πόλεμον ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἔγινεν ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐπολέμησε. — κατ' ἔχθραν ἔνεκα (προσωπικῆς) ἔχθρας. — ἀρχὴ κυριαρχία. — διαπεπολέμηται ἐννόμως ἔχει διεξαχθῇ ὁ πόλεμος νομίμως. — Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος, βλ. Βιβλ. Α', προοίμιον, §§ 1 - 3, σελ. 75.

6 - 8. λόγος ἔχει λέγεται. — ἐλθεῖν εἶσω = εἰσελθεῖν (εἰς τὴν σκηνήν, ὅπου ἡ οἰκογένεια τοῦ Δαρείου). — ξὺν Ἡφαιστίωνι, περὶ αὐτοῦ βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 12, § 1. — ἀμφιγνοῶ ἀμφιβάλλω. — ὅστις (= τίς) αὐτοῖν (δυῖν.) ἐκ τῶν δύο τούτων. — ἐστάλθαι, τοῦ στέλλομαι στολίζομαι. — μείζων ὑψηλότερος. — καταιδουμαί τινα κατεν-

τροπιάζομαι διὰ κάτι. — διαμαρτία λάθος. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἐπίσης καί. — καὶ ἐκείνον εἶναι Ἀλέξανδρον· ποῖον τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων τοῦ Ἀλεξάνδρου διὰ τὸν πεφλημένον τοῦ Ἡφαιστίωνα; — πάντη κατὰ πάντα, ὁλωσδιόλου. — ἀναγράφω ἐκθέτω, ἀναφέρω. — κατοικίτισις οἶκος. — πιθανὸς πιστευτός. — πιθανὸς δοκεῖ (προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπροσ.) = φαίνεται πιστευτόν. — ὥς ἂν πράξας καὶ εἰπὼν ὅτι ἡδύνατο νὰ πράξῃ καὶ νὰ εἴπῃ. — καὶ ἐπὶ τῷδε καὶ διὰ τοῦτο ἀκόμῃ. (διατὶ ἐπαινεῖ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ διὰ τοῦτο;).

[Πῶς χαρακτηρίζεται ἡ διαγωγή τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔναντι τῆς οἰκογενείας τοῦ Δαρείου; Τί θὰ ἔκαμνεν ὁ Δαρεῖος, ἐὰν ἦτο εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου;]

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐν Μαράθῳ, μεγάλη καὶ πλουσία πόλις τῆς Φοινίκης (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἀπὸ γλώσσης προφορικῶς. — πρὸς Ἀρταξέρξην, τὸν ἐπονομαζόμενον Ὡχον, βασιλέα τῶν Περσῶν ἀπὸ τοῦ 362 - 339 π.Χ., τὸν ὁποῖον δολοφονηθέντα ὑπὸ τινος Αἰγυπτίου αὐλικοῦ Βαγῶου διεδέχθη ὁ νεαρὸς υἱὸς του Ἀρσῆς· καὶ τοῦτον ὅμως ὑπὸ τοῦ Βαγῶου δολοφονηθέντα διεδέχθη ὁ Δαρεῖος (ὁ ἐπονομαζόμενος Κομμοδιανός). — Φίλιππος ἀδικίας... ἤρξε, διότι τὸ 336 π.Χ. ἀπέστειλε τὸν Ἀττάλον καὶ τὸν Παρμενίωνα εἰς τὴν Ἀσίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐλληνικῶν πόλεων ἀπὸ τοῦς Πέρσας. — οὐδὲν ἄχαρι καὶ ἐνδύνατον. — ἐξ οὗ δὲ (ἐνν. χρόνου) ἀφ' οὗτο δέ. — βεβαίως διαπίστως. — ἀμύνω ἀποκρούω (τὴν ἐπίθεσιν). — ἀνασφῶ διασφῶ. — θεῶν τῷ = θεῶν τινι εἰς κάποιον ἐκ τῶν θεῶν. — ὑπὲρ τούτων περὶ τούτων. — τὰ πιστὰ αἰ ἐπίσημοι (ἐνορκοί) διαβεβαιώσεις. — ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

4 - 6. ἀντιγράφω ἀπαντῶ ἐγγράφως (δι' ἐπιστολῆς). — οὐδὲν προηδικημένοι χωρὶς προηγουμένως νὰ ἔχουν ἀδικηθῇ. — υπαρξάντων, ἐνν. τῆς ἔχθρας· ὑπάρχω κάμνω ἀρχήν. — Περινθίοις, οὗτοι ἦσαν κάτοικοι τῆς Περίνθου, πόλεως τῆς Θράκης εἰς Προποντίδα· τὴν πόλιν ταύτην πολιορκηθεῖσαν τὸ 341 π.Χ. ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἐβόηθησαν οἱ Πέρσαι. — Ὡχος, ὁ Ἀρταξέρξης· βλ. § 2. — ὑμεῖς συνετά-

Ξατε σεῖς ὀργανώσατε· τὴν δολοφονίαν τοῦ Φιλίππου (γενομένην τὸ 336 π. Χ. ἐν Αἰγαῖς ὑπὸ τινος τῶν σωματοφυλάκων τοῦ ὀνόματι Πανσκανίου) ὁ Ἀλέξανδρος θεωρεῖ ὡς ὀργανωθείσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν). — **κομπάζω** διακηρύττω καυχώμενος. — **Βαγώας**· ὁ Αἰγύπτιος αὐλικός, ὁ ὁποῖος ἐδολοφόνησε τὸν Ἀρταξέρξην τὸν Ὡχον, ἔπειτα δὲ τὸν Ἀρσῆν καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τὸν φίλον τοῦ Δαρεῖον (βλ. § 2). — **οὐκ ἐπιτήδεια** ἐχθρικά.

7 - 9. τῶν θεῶν μοι δόντων κατὰ θεῖαν παραχώρησιν. — ἦκε, προστ. τοῦ ἦκα. — ἄχαρι, βλ. § 2. — τὰ πιστά, βλ. § 3. — ἐξ ἴσου ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. — ἐπιστέλλω στέλλω ἐπιστολήν, γράφω. — εἶ του (= τινος) δέη ἐὰν χρειάζεται τιποτε. — οὐ ὅπου.

Κεφάλαιον 25.

1. ξυνέχομαι ἔν τινι ἀπασχολοῦμαι εἰς κάτι. — ἀπαγγέλλω ἀνακοινώνω. — **τάλαντον**, ὄχι νόμισμα, ἀλλὰ ποσὸν χρημάτων ἴσον πρὸς 6000 ἀττικὰς δραχμὰς. — ἄγομαι γυναῖκα νυμφεύομαι.

2. ξύλλογος συνέλευσις. — ὅτι αὐτὸς ἂν κτλ., ἡ σειρά. : ὅτι αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος ὦν ἡγάπησεν ἂν μηκέτι τὸ πρόσω κινδυνεύειν καταλύσας τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις. — ἐπὶ τούτοις μὲ τοὺς ὅρους τούτους. — ἀγαπῶ μένω εὐχαριστημένος. — καταλύω τελειώνω. — τὸ πρόσω περαιτέρω, εἰς τὸ ἐξῆς.

3. εὐρέσθαι λαβεῖν. — **τι...** φιλάνθρωπον κάποιαν ἀποδείξιν τῆς φιλανθρωπίας του (τῆς καλωσύνης του). — **ξύμβαισις** συμφωνία. — **ἀπογιγνώσκω** τι ἀπελπιζόμενος ἀφήνω κάτι, ἐγκαταλείπω.

[*Πῶς ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρίζονται ὁ Δαρεῖος, ὁ Παρμενίων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ;*]

BIBAION TRITON

Κεφάλαιον 1.

1 - 2. **στέλλομαι ἐπὶ τινα** πορεύομαι ἐναντίον κάποιου. — **ἵνα-περ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **τὸ πρῶτον ὠρμήθη** (ἐνν. στέλλεσθαι) ἀρχικῶς διενεόθη νὰ πορευθῇ. — **Γάζα**, πόλις τῆς Παλαιστίνης ὀχυρά, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε κυριεύσει διὰ πολιορκίας. — **ἐς Πηλούσιον**, αὕτη ἦτο ὀχυρὰ πόλις εἰς τὸ Β.Δ. ἄκρον τοῦ Νείλου· λόγῳ τῆς θέσεώς της ἡ πόλις ἐθεωρεῖτο ἡ κλεῖς τῆς Αἰγύπτου. — **ὁ ναυτικὸς στόλος** (ἐλληνικὸς καὶ συμμαχικὸς) ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἡφαιστίωνος ὁρμηθεὶς ἐκ Φοινίκης ἐπῆρε κατευθυνόμενος ὁλόκληρος πρὸς τὴν Αἴγυπτον. — **ὁρμέω - ὦ** ἀγκυροβολῶ. — **πεπυσμένος**, τοῦ **πυνθάνομαι** (μὲ κτηγμ. μτχ. ἢ μὲ εἰδ. πρῶτ.) πληροφοροῦμαι. — **ἐχόμενα** ἐκ τοῦ **πεπυσμένος**. — **δυνάμειος** στρατοῦ.

3 - 4. **φυλακὴ φρουρά.** — **ἀναπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν πλέω** ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ (δηλ. ἀπὸ τὰς ἐκβολὰς πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου). — **ἔστ' ἐπὶ Μέμφιν** μέχρι τῆς Μέμφιδος· ἡ πόλις αὕτη ἦτο παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου πλησίον τῆς Δ. ὄχθης τοῦ Νείλου, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρώτου Φαραὼ Μηνός. — **Ἡλιούπολις** ἀρχαία πόλις τῆς Κάτω Αἰγύπτου μεταξὺ τοῦ Νείλου καὶ τῶν Ἀραβικῶν ὀρέων· ἦτο πόλις ἱερατικὴ ἔχουσα περίφημον ναὸν τοῦ θεοῦ Ἰρᾶ (Ἡλίου). — **ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων** δι' ἐκουσίας παραδόσεως τῶν κατοίκων. — **τῷ Ἀπιδι**, ὁ Ἀπιδι ἦτο ἱερὸς ταῦρος λατρευόμενος ὡς θεὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ὑπῆρχε ναὸς αὐτοῦ (Ἀπίειον)· εἰκονίζετο φέρον μεταξὺ τῶν κεράτων του ἡλιακὸν δίσκον. — **οἱ ἀμφὶ ταῦτα** οἱ ἀσχολούμενοι εἰς αὐτὰ (δηλ. εἰς τὰ διάφορα εἶδη τοῦ γυμνικοῦ καὶ μουσικοῦ ἀγῶνος). — **δοκιμῶται** ἱκανώτατοι. — **καταπλέω κατὰ τὸν ποταμὸν** πλέω κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ρεύματος τοῦ ποταμοῦ (ἐκ τῶν πηγῶν πρὸς τὰς ἐκβολὰς).

5. **ἐς Κάνωβον**, οὗτος ἦτο ἀρχαία πόλις τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ δυτικωτάτου στομίου τοῦ Νείλου, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε περίφημον Ἀσκησιεῖον ἀφιερωμένον εἰς τὸν θεὸν Σάραπιν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — **Μαρία** λίμνη ἢ **Μαρεῶτις** εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον παρὰ τὴν Ἀλε-

ξάνδρειαν. — τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκε διέγραψε τὸ σχέδιον τῆς πόλεως (τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου ἀνέλαβεν ὁ περιφημὸς ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης). — ἵνα ὅπου. — δειμάσθαι, τοῦ (σπανίου κατ' ἐνεστ.) δέμω κτίζω (οἶκο - δόμος). — ὅσα πόσα. — ὠντινων τίνων. — "Ἰσις, μεγάλη θεὰ Αἰγυπτία ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν Δήμητρα τῶν Ἑλλήνων. — καὶ τὸ τεῖχος ἥ περιβεβληθῆσθαι (ἐνν. ἔδει) καὶ ποῦ ἔπρεπε νὰ κτισθῇ τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος.

[Διὰ τὸ ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐξέλεξε τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα κτίσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ;]

Κεφάλαιον 7.

1 - 2. μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος· ὁ Ἑκατομβαιῶν εἶναι ὁ πρῶτος μὴν τοῦ Ἀπριλιοῦ ἔτους (16 Ἰουλίου — 13 Αὐγούστου)· κατὰ τοῦτον ἐτελοῦντο ἑορταὶ καὶ θυσιαζόντο ἑκατόμβαι, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομά του. — ἐπ' ἄρχοντος Ἀριστοφάνους, ἦτοι ἐν ἔτει 331 π. Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1). — καὶ καταλαμβάνει... τὸν πόρον καὶ εὐρίσκει τὸν ποταμὸν ἐξευγμένον μὲ δύο γασφύρας ἐκ πλοίων. — καὶ γὰρ καὶ πράγματι. — φυλακὴ φρουρά. — ἐπετέτραπτο εἶχεν ἀνατεθῆ. — τῶς ἕως τότε. — δειμαίνω φοβοῦμαι. — ἵνα ἀνεπαύετο ἐκεῖ ὅπου (ἡ γασφύρα) ἐτελείωνε. — προσάγω πλησιάζω.

3 - 5. ἔνθεν = ἐντεῦθεν τῆς Μεσοποταμίας, μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος· ἐκτείνεται πρὸς Ν. μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου καὶ πρὸς Β. μέχρι τῶν Ἀρμενικῶν ὀρέων (βλ. γεωγρ. χάρτην). — Βαβυλῶν, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας. — τὴν ἐτέραν (ὁδὸν) ἰόντι... τῷ στρατῷ εἰς τὸν στρατόν, ἐὰν ἐπορεύετο τὴν ἄλλην ὁδὸν ἐννοεῖ τὴν μεγάλην βορείαν ὁδὸν, ἡ ὁποία ἐνεῖ τὸν ποταμὸν ἐξ ἀριστερῶν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — εὐπορώτερα εὐκολώτερα. — τὰ ξύμπαντα ὅλα τὰ ἀναγκαιόνητα διὰ τὴν συντήρησίν του. — χιλὸς χόρτον. — ἀλόντες συλληφθέντες αἰχμάλωτοι (τοῦ ἀλίσκομαι· ἐπὶ πόλεων = κυριεύομαι· ἐπὶ προσώπων = αἰχμαλωτίζομαι). — ἀποσχεδάννυμαι διασκορπίζομαι. — ἐπὶ τοῦ Τίγρητος, οὗτος πηγάζει ἐκ τοῦ Ταύρου, μετὰ ῥοὴν δὲ 1870 χλμ. συννοεῖται μετὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. — ἐγνωκῶς ἀποφασισμένος, — εἴργω ἐμποδίζω. — ἀπολελοίπει = ἀπελελοίπει. — δι' ὀξύτητα τοῦ ῥοῦ ἕνεκα τοῦ ὀρμητικοῦ ρεύματος. — οὐδενὸς δ' εἴργοντος ἀλλ' ἄνευ ἐμποδίων.

6 - 7. τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλιπὲς ἐγένετο συνέβη σχεδὸν ὁλικὴ ἔκλειψις τῆς σελήνης (κατὰ τὴν νύκτα τῆς 20 πρὸς τὴν 21 Σεπτ. 331 π.Χ.). — ὧτων (= ὦντινων) τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει ἐκ τῶν ὁμοίων, καθὼς λέγεται, προέρχεται τὸ φαινόμενον τοῦτο (ὁρθῶς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέδιδον τὸ φαινόμενον τοῦτο εἰς τὴν κίνησιν τῆς σελήνης, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς γῆς· ἀλλ' ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει τὸ πρᾶγμα ὡς κάτι λεγόμενον καὶ ὅχι ὡς ὅπως βέβαιον.) — Ἀρίστανδρος, μάντις ἐκ Τελμισσοῦ τῆς Λυκίας, παρακολουθῶν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν του. — πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου πρὸς ὄψεος τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — ἐκ τῶν ἱερῶν (οὐδ.) ἐκ τῶν θυσιῶν. — ἄρας (τοῦ ῥ. αἴρω), ἐνν. τὸν στρατὸν ἐκκινήσας. — τὰ Γορδυηνῶν ὄρη, τὰ παρὰ Ξενοφῶντι Καρδοῦχεια ὄρη, παρὰ τὴν Ἀρμενίαν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — εἰκάζω ὑπολογίζω.

Κεφάλαιον 13.

1 - 2. ὁμοῦ ἐρίγνετο ἐπλησίαζον. — τὸ στρατόπεδον ὁ στρατός. — ὦφθη, παθ. ἄορ. τοῦ ὀρῶμαι. — οἱ μηλοφόροι, σωματοφύλακες τοῦ βασιλέως, οἱ ὁποῖοι εἰς τὸ κάτω ἄκρον τῶν δοράτων ἀντὶ τῆς σιδηρεᾶς αἰχμῆς (σαυρωτῆρος) εἶχον χρυσᾷ ἢ ἀργυρᾷ μῆλα (δηλ. κομβία). — Ἰνδοί, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδιᾶς, χώρας τῆς Ἀσίας, πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ. — Ἀλβανοί, λαὸς οἰκῶν παρὰ τὴν Δ. παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, εἰς τὰ Α. τοῦ Καυκάσου. — Κᾶρες, οἱ κάτοικοι τῆς Καρίας, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ τὴν ΝΔ ἄκρον τῆς Μ. Ἀσίας. — οἱ ἀνάσπαστοι, οὕτως ἐκαλοῦντο οἱ ὑποτεταγμένοι λαοί, οἱ ὁποῖοι μετεφέροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐκ τῆς πατρίδος των εἰς ἄλλας χώρας. — Μάρδοι, λαὸς νομαδικὸς παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν· οὗτοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ τοξόται. — κατ' αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. — ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ Ἀλέξ. μᾶλλον ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πτέρυγα νὰ προχωρῇ (λοξῶς) πρὸς τὰ δεξιὰ μᾶλλον (διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ἀνώμαλον ἔδαφος, ὅπου δὲν θὰ ἤδύνατο ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου νὰ χρησιμοποιοῦσιν δρεπανηφόρα ἄρματα). — ἀντιπαρῆγον ἐπεχείρουν ἀντίθετον κίνησιν (δηλ. πρὸς τ' ἀριστερά). — ὑπερφαλαγγοῦντες, ἐνν. τὸν ἐχθρόν. — ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν πτέρυγι. — Σκύθαι, ἀρχαῖος βαρβαρικὸς λαὸς οἰκῶν τὴν Σκυθίαν, χώραν ταυτιζομένην σχεδὸν πρὸς τὴν σημερινὴν Ρωσίαν, καὶ ἀνήκων εἰς τὴν Ἰρανικὴν

φυλήν· οὗτοι ἔχων κατὰ τὸ πλεῖστον νομαδικὸν βίον. — παριππεύω ἐφορῶ μετὰ καλπασμοῦ. — ἄπτομαι πλησιάζω. — ἄγομαι ἐπὶ δόρυ κινεῖμαι πρὸς τὰ δεξιὰ (ἀντίθ. ἄγω ἐπὶ ἀσπίδα κινεῖμαι πρὸς τὰ ἀριστερά). — ἐξαλλάσσω ἀντιπαρέρχομαι, προσπερνῶ. — πρὸς τῶν Περσῶν ὑπὸ τῶν Περσῶν. — ὠδοποιημένος ἐξωμαλισμένος (διότι οἱ Πέρσαι πρὸ τῆς μάχης εἶχον ἐξωμαλίσαι τὸν χῶρον, ἵνα καταστῇ κατάλληλος διὰ τὴν κίνησιν τοῦ ἵππου. — ἀχρεῖος ἄχρηστος. — περιππεύω τρέχων μετὰ καλπασμοῦ προσβάλλω. — ἡ Ἀλέξανδρος ἤγεν ὅπου διώκει ὁ Ἀλέξανδρος. — τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας ἵνα μὴ δύνανται πλέον αὐτοὶ (οἱ ἐν τῷ δεξιῷ) νὰ ἐξάγουν τὸ κέρας περαιτέρω· δηλ. διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ δεξιοῦ κέρατος τῶν πολεμίων.

3 - 4. ἐμβάλλειν κελεύει κτλ., ἡ σειρά : κελεύει τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν Μενίδας ἡγεῖτο, ἐμβάλλειν ἐς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς προτεταγμένους τοῦ εὐωνύμου). — ἐμβάλλω ἐφορῶ. — Βάκτριοι, κάτοικοι τῆς Βακτριανῆς ἢ Βακτρίας ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἀσίᾳ, Δ. τοῦ Καυκάσου (βλ. γεωγρ. χάρτην). — Παῖονες, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, (χώρας τῆς Β. Μακεδονίας μεταξὺ Ἀζίου καὶ Στρυμόνος). — ἐγκλίνω ἀρχίζω νὰ ὑποχωρῶ. — ἀναστρέφω ἐπαναφέρω. — τὴν ἵππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν ἐνήργησαν νὰ συγκροτηθῇ ἡ ἵππομαχία (τοὺς ἠνάγκασαν νὰ συνάψουν ἵππομαχίαν). — βιάζομαι πιέζομαι. — καὶ ὅτι καὶ διότι. — ἀκριβέστερον ἀσφαλέστερον. — ἐς ἀλκὴν πεφραγμένοι ἦσαν ἦσαν ἐξωπλισμένοι πρὸς ἄμυναν (δηλ. ἔφερον θώρακα)· τὸ πεφραγμένοι τοῦ ῥ. φράσσομαι. — καὶ ὥς καὶ οὕτως, παρ' ὅλα ταῦτα (δηλ. ἂν καὶ ἐπιπτον περισσότεροι). — βία ὀρμητικῶς.

5 - 6. ἐφῆκαν, τοῦ ἐφίημι ἐξαπολύω. — ταύτη ὡς πρὸς ταῦτο. — ψεύδομαι ἀπατῶμαι. — τὰ μέν... τὰ δὲ ἄλλα μέν... ἄλλα δὲ (ἐνν. ἄρματα). — προσφέρομαι ἐπέρχομαι. — κατηκόντισαν, δηλ. τοὺς ἵππους τῶν δρεπαν. ἀρμάτων. — Ἀγριᾶνες, βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 14, § 1. — τῶν ρυτῆρων ἀντιλαμβανόμενοι πιάνοντες ἀπὸ τοὺς χαλινούς τῶν ἵππων. — κατασπῶ σύρω πρὸς τὰ κάτω. — ἔστι δὲ ἃ τινὰ δέ. — διεκπίπτω διέρχομαι. — διέσχον, ἐνν. οἱ Μακεδόνες διέχω διαχωρίζομαι. — ἵνα ὅπου. — ταύτη ἕνεκα τούτου. — αὐτὰ τε σῶα δηλ. τὰ ἄρματα. — οἷς ἐπηλάθῃ (τοῦ ἐπελαύνομαι) ἀβλαβῶς καὶ χωρὶς νὰ

βλάψουν τούτους, κατὰ τῶν ὁποίων ταῦτα ἐπῆλθον. — **τούτων**, δηλ. τῶν ἀρμάτων. — **κρατῶ** **τινος** γίνομαι κύριος τινος, κυριεύω κάτι.

Κεφάλαιον 14.

1 - 3. ἐμβάλλω ἐφορμῶ. — τοῖς περιιπεύουσι τὸ κέρας σφῶν τὸ δεξιόν, βλ. κεφ. 13, § 2. — **τέως** ἐπὶ τινα χρόνον. — ἐπὶ κέρως εἰς μακρὰν σειράν (βλ. Βιβλ. Α', κεφ. 13, § 4). — **τῶν δ' ἐκβοηθῶσαντων** κτλ., ἡ σειρά : **τῶν δὲ ἱππέων (τοῦ Δαρείου) τῶν ἐκβοηθῶσαντων τοῖς κυκλουμένοις τὸ κέρας τὸ δεξιόν (τοῦ Ἀλεξ.)** παραρρηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν βαρβάρων ὅτι δὲ οἱ ἱππεῖς τοῦ Δαρείου οἱ σπεύσαντες εἰς βοήθειαν τῶν προσπαθούντων νὰ περικυκλώσουν τὸ δεξιόν κέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐσχημάτισαν χάσμα εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τῶν βαρβάρων (διότι οἱ ἀποσταλέντες πρὸς βοήθειαν ἱππεῖς τοῦ Δαρείου ἄφησαν κενὴν τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν εἶχον εἰς τὸ ἀριστερὸν κέρας τῆς περσικῆς παρατάξεως). — **ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον** στραφεῖς πρὸς τὸ σχηματισθὲν χάσμα. — ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας σχηματίσας σφηνοειδῆ (τριγωνικὴν) παράταξιν (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 15, § 7). — **ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο** ἐγένεν ἡ συμπλοκή, ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ συστάδην μάχη. — **εὐρώστως** γενναίως. — **ἐγκειμαι** ἐπιτίθεμαι. — **ὠθισμοῖς** **χρώμενοι** = ὠθούντες (πρὸς διάσπασιν τῶν ἐχθρικῶν τάξεων). — **ταῖς σαρίσαις** **πεφρικυῖα** ἔχουσα τὰς λόγχας ἀνωρθωμένης (καὶ προκαλοῦσα φρίκην). — **φοβερός** πλήρης φόβου. — **ἐπιστρέψας** στραφεῖς. — **ἐφοβήθησαν** περίφοβοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. — **καὶ οἱ περιιπεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας** καὶ ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Περσῶν, οἱ ὅποιοι περιίπευον τὸ (δεξιόν) κέρας (τοῦ Ἀλεξ.).

(Ἡ φυγὴ τοῦ Δαρείου ἐπαναλαμβάνεται ὅπως καὶ ἐν Ἰσθμῷ πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4 : « **Δαρεῖος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε** ». Ἐπομένως ἡ περὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ Δαρείου κρίσις ἐνισχύεται. Διηλαδῆ ;)

4 - 6. **ταῦτη** ἐδῶ (δηλ. ποῦ ;). — **οἱ δ' ἀμφὶ Σιμμίαν**, ἡ τάξις τοῦ Σιμμίου ἦτο ἡ προτελευταία τῆς ὅλης μακεδονικῆς φάλαγγος. — **ἐφίστημι** σταματῶ. — **αὐτοῦ** εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ὅπου εὕρισκοντο. — **πονοῦμαι** στενοχωροῦμαι. — **ταῦτη** ἐνταῦθα. — **παραρρήγνυμαι** ὑφίσταμαι ῥῆγμα. — **κατὰ τὸ διέχον** εἰς τὸ σχηματισθὲν χάσμα.

διεκπαίω ἐπιπίπτω. — ὥς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα ἐναντίον τῶν μεταγωγικῶν. — τὸ ἔργον ἢ μάχη. — καρτερὸς πεισματώδης. — πρόσκειμαι ἐπιτίθεμαι. — διακόπτω διασπῶ. — οἱ ἐπιτεταγμένοι τῇ πρώτῃ φάλαγγι οἱ τεταγμένοι ὀπισθεν τῆς πρώτης γραμμῆς. — ὀξέως... μεταβαλόντες... τὴν τάξιν ταχέως στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω. — ἥπερ = ὥσπερ. — ξυνέχομαι ἀμφὶ τινι ἀσχολοῦμαι εἰς κάτω. — κατὰ κέρας ἐκ τῶν πλαγίων.

Κεφάλαιον 15.

1 - 2. ἀμφιβόλων γενομένων ἐπειδὴ εὐρέθησαν εἰς δυσχερῇ θέσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη (ἀφ' ἑνὸς ἕνεκα τῆς διασπάσεως τοῦ κέντρου ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ Περσῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς πίεσεως τοῦ ἀριστεροῦ των ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ τῶν Περσῶν). — τὰ πρῶτα κατ' ἀρχάς. — ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται εὐρίσκεται εἰς δύσκολον θέσιν, πιέζεται. — τὸ κατὰ σφᾶς τὸ πλησίον των κέρας. — τοῦ διώκειν ἔτι ἀπετράπετο ἔκπαισε τὴν περαιτέρω καταδίωξιν. — τοῖς τε Παρθυαίοις κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ : τοῖς φεύγουσιν... ἰππεῦσι. — ἔστιν οἷς = τισί. — τοῦ παντὸς ἔργου ἐξ ὅλης τῆς μάχης. — ἐς βάθος (ἐνν. τεταγμένοι) εἰς βαθεῖαν παράταξιν (ὥστε ἡ παράταξις νὰ ἔχη μεγαλύτερον βάθος ἢ πλάτος). — οἶα (= ἄτε), με ἀιτιολ. μτχ. δηλοῦ ὅτι ἡ αἰτιολογία εἶναι πραγματικὴ : οἶα... τεταγμένοι ἐπειδὴ ἦσαν τεταγμένοι. — ἰληδὸν κατὰ ἕλας. — ἀναστρέφω (ἀμτβ.) στρέφομαι. — ἐξελιγμὸς περιστροφῇ, περιστροφικὴ κίνησις. — ἥπερ ἵππομαχίας δίκη (ἐνν. ἔστι) ὅπως εἶναι συνήθεια τῆς ἵππομαχίας : ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν ἵππομαχίαν. — διεκπαίω ἐπιπίπτων διαπερῶ. — τὸ καθ' αὐτὸν πᾶν ὅ,τι εὐρίσκετο ἐνώπιόν του. — ἐπείγομαι σπεύδω. — οἶα (ἄτε) δὴ... ἀγωνιζομένους ἐπειδὴ φυσικὰ ἡγωνίζοντο.

3 - 4. ὅσοι διεξέπεσον ὅσοι διεσώθησαν διελθόντες (διὰ τῶν τάξεων τοῦ Ἀλεξάνδρου). — προσμείγνυμι συμπλέκομαι. — ἔστε ἐν ὄσῳ. — φάος (ποιητ. ἀσυναίρ.) φῶς, ἡμέρα. — τὸ καθ' αὐτοὺς τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν. — Λύκος, παραπόταμος τοῦ Τίγρητος, τὸν ὁποῖον ὁ Ξενοφὼν ὀνομάζει Ζαπάταν.

5. ἔστ' ἐπὶ μέσας νύκτας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. — καὶ τὴν

ἄλλην κατασκευὴν καὶ τὰ λοιπὰ (βασιλικὰ) σκεύη. — τοὺς πάντας... σταδίους ἑξακοσίους εἰς διάστημα ἐν συνόλῳ ἑξακοσίων σταδίων (τὸ στάδιον, πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι = μόνος μήκους ἴσου πρὸς 184,87 γαλλ. μέτρα· τὸ στάδιον ὑποδιηρεῖτο εἰς 6 πλῆθρα, ἕκαστον δὲ πλῆθρον εἶχεν 100 πόδας). — μάλιστα περίπου. — ἐλινύω ἀναπαύομαι. — αὖθις... αὖθις τονίζεται ἡ ἐπανάληψις τῶν γενομένων ἐν Ἰσσοῦ (πρβλ. Βιβλ. Β'. κεφ. 11, § 6).

6. μάλιστα περίπου (τὸ μάλιστα ἐπὶ ἀριθμῶν ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ προσέγγισιν· βλ. καὶ § 5). — ἐς ἑκατόν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποθανόντων Μακεδόνων φαίνεται μικρὸς· ὁ ἱστορικὸς Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (ζήσας κατὰ τὸ β' ἡμισυ τοῦ α' π. Χ. αἰῶνος) ἀναβιβάζει τὸν ἀριθμὸν τούτων εἰς 500. — τῆς ἐταιρικῆς ἵππου τοῦ ἵππικοῦ τῶν ἐταίρων (βλ. εἰσαγ.). — τριάκοντα μυριάδες, καὶ ἐδῶ ὁ ἀριθμὸς δὲν φαίνεται ἀκριβής· ὁ Διόδωρος γράφει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πεσόντων Περσῶν ἀνῆρχετο εἰς 90.000.

7. ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίους Ἀριστοφάνους, δηλ. ἐν ἔτει 331 π. Χ. (πρβλ. Βιβλ. Α', κεφ. 1, § 1). — Πυανεσιῶν, εἶναι ὁ τέταρτος ἀττικὸς μῆν (15 Ὀκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου). — ξυνέβη ἡ μαντεία ἐξεπληρώθη ἡ προφητεία. — ἐν ὧτῳ (= ἐν ᾧ) = καθ' ὃν (μῆνα συνέβη ἡ ἐκλειψις τῆς σελήνης, πρβλ. κεφ. 7, § 6).

Κεφάλαιον 16.

1 - 2. ἐπὶ Μηδίας πρὸς τὴν χώραν τῆς Μηδίας (ἡ ὁποία κεῖται εἰς τὰ Ν.Δ. τῆς Κασπίας θαλάσσης). — Βάκτριοι, βλ. κεφ. 13, § 3. — συγγενεῖς βασιλέως οὕτως ἐκαλοῦντο εἰς τὴν περσικὴν αὐλὴν οἱ ἐπιφανεῖς Πέρσαι (οἱ συγγινόμενοι τῷ βασιλεῖ). — μηλοφόροι, βλ. κεφ. 13, § 1. — προσγίγνομαι τινι συνενώνομαι με κάποιον. — ταύτῃ ἔνεκα τούτου. — ἐδόκει, ἐνν. ὁ Δαρεῖος. — Σοῦσα, ἡ περιώνυμος πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς χώρας, κειμένης πρὸς Ν. τῆς Μηδίας. — Βαβυλῶν, ἡ ὀνομαστὴ πρωτεύουσα τῆς Βαβυλωνίας, πεδινῆς χώρας πρὸς Ν. τῆς Ἀσσυρίας (βλ. γεωγρ. χάρτην). — οὐ χαλεπὴ εὐκολοδιάβατος. — ἡ δ' ἐπὶ Μηδίας, ἐνν. ὁδός. — οὐκ εὐπορος δυσκολοδιάβατος.

3 - 5. ψεύδομαι ἀπατῶμαι. — ξὺν ἱερεῦσι, οἱ Βαβυλώνιοι ἱε-

ρεῖς, οἱ λεγόμενοι Μάγοι καὶ Χαλδαῖοι, ἦσαν σοφοί, ἰδίως ἀστρολόγοι. — ἡ ἄκρα ἡ ἀκρόπολις. — **καθαιρῶ** κατακρημνίζω, καταστρέφω. — **τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν**, τὸν ναὸν τοῦτον, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἱερά τῶν Βαβυλωνίων, ὁ Ξέρξης εἶχε καταστρέψει μετὰ τὴν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστροφὴν του· εἶχεν ὕψος 192 μ. μὲ ἑπτὰ καθέτους σειρὰς πύργων καὶ ἐθεωρεῖτο ἐν ἐκ τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν Βῆλον, τὸν ὑψιστον θεὸν "Ἡλιον, κύριον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ φωτός καὶ τῆς γῆς. — **Χαλδαίοις**, οὕτω λέγονται εἰδικῶς οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἱερατικὴν τάξιν, οἱ Μάγοι, περὶ ὧν ἀνωτέρω (ἐνῶ ἀρχικῶς **Χαλδαῖοι** ἐλέγοντο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς Βαβυλωνίας προσερχόμενοι πιθανῶς ἐκ Κουρδιστάν καὶ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν χώραν ταύτην περὶ τὸν Η' π. Χ. αἰῶνα).

6 - 8. **στέλλομαι** (= στέλλω ἑμαυτὸν) πορεύομαι. — **παρὰ Φιλοξένου ἐπιστολεὺς** κοιμιστὴς ἐπιστολῆς τοῦ Φιλοξένου. — **ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια**, 50.000 τάλαντα ἀργύρου, ἦτοι τριακόσια ἑκατομύρια ἀρχαίων ἀττικῶν δραχμῶν. — **ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθεν** ὅσα ὁ Ξέρξης ἔφερεν ἐπανελθὼν ἐξ Ἑλλάδος (τὸ 478 π. Χ.). — **εἰκόνες ἀνδριάντες**. — **Ἀρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων**, οἱ τυραννοκτόνοι (οἱ φονεύσαντες τὸν Ἰππαρχον τὸ 514 π. Χ.). Οὗτοι ἀργότερον ἐθεωρήθησαν ὡς συντελεσταὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς τυραννίας τῶν Πεισιστρατιδῶν καὶ ἐτιμήθησαν ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης. — **ὁ Κεραμεικὸς** ἐξετείνεται ἀπὸ τῶν προπόδων τῆς Ἀκροπόλεως μέχρι τῆς λεγομένης Ἀκαδημίας, ΝΑ τοῦ Κολωνοῦ, διεχωρίζετο δὲ ὑπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς τὸν ἔξω (τῶν τειχῶν) Κεραμεικόν, ὅπου τὸ ἀρχαῖον νεκροταφεῖον, καὶ εἰς τὸν ἔσω Κεραμεικόν· ἐδὲ πρόκειται περὶ τοῦ ἔσω Κεραμεικοῦ, ὁ ὁποῖος περιείχετο μετὰ τὴν Ἀκρόπολιν, Πνυκὸς καὶ Ἀρεῖον Πάγου καὶ ἦτο λαμπρῶς κεκοσμημένος διὰ στοῶν, ναῶν καὶ ἀνδριάντων. — **ἡ ἄνιμεν ἐς πόλιν** ἐκεῖ ὅπου ἀναβαίνομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν (: ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν). — **καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρῶου** σχεδὸν ἀπέναντι τοῦ Μητρῶου· ἦτο δὲ τὸ Μητρῶον ναὸς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν Κυβέλης, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς πλησίον τοῦ βουλευτηρίου· ἐντὸς αὐτοῦ ἐφυλάσσοντο τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς πολιτείας (ψηφίσματα, συνθῆκαι κτλ.).

Κεφάλαιον 18.

1. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ (ἐνν. χρόνῳ) καὶ συγχρόνως. — Ὑδάσπης, μέγας ἐν τῇ Ἰνδικῇ παραπόταμος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, σήμερον ὀνομαζόμενος Τζιλάμ. — οὐ μείονα τὸν φόνον... τῶν Ἰνδῶν ἐποίησαν δὲν ἐφόνευσαν ὀλιγωτέρους Ἰνδοὺς· ἐκαλοῦντο Ἰνδοὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδικῆς, χώρας τῆς Ἀσίας πέραν τοῦ ποταμοῦ (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἀκμῆς (γεν. ἀκμῆκος) ἀκούραστος, ἀκμαῖος. — κεκμηκῶς (τοῦ κάμνω κουρασμένος· ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότην κλπ. = ἐπιπεσόντες πρὸς καταδίωξιν (τῶν Ἰνδῶν), αὐτοὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκμαῖοι, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καταπεπονημένων ἐκ τῆς μάχης.

2 - 3. ὀλίγον ἀποδέοντες σχεδόν. — ὁ νομάρχης ὁ διοικητής. — τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ Ἰνδῶν. — ἱππάρχαι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ἱππικοῦ. — ἱπποτοξόται ἑφιπποὶ τοξόται. — ἄπτομαι τοῦ ἔργου λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — τῆς δὲ ἐταιρικῆς ἵππου, βλ. εἰσαγ. σελ. 11.

4 - 8. μὴ ὅτι ὄχι μόνον. — λυπρὸς (ἐκ τοῦ λύπη) ἐλκεῖνός, ἄθλιος. — ἥπερ ὅπως. — ἐξάρχων τοῖς ἀμφ' αὐτὸν τῆς φυγῆς φεύγων πρῶτος ἐξ ὅλων τῶν ἰδικῶν του (πρβλ. Βιβλ. Β', κεφ. 11, § 4 : « Δαρείος... ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε ». Ἐπίσης Βιβλ. Γ', κεφ. 14, § 3 : « πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν ». — ἔστε ἐν ὅσῳ. — ὑπέμενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκὸς παρέμενε σταθερὸν ἔστω καὶ ἐν μέρος τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὴν μάχην. — ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέφετο ἐξηκολούθει νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ θώραξ διότι ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἀπέκρουε τὰ βέλη ὁ θώραξ (ὁ θώραξ ὑπερήσπιζεν ἀπὸ τὰ βέλη τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ σώματος του, τὸ ὅποιον καὶ ἐκάλυπτεν, ἐνῷ ὁ δεξιὸς ὤμος του ἦτο γυμνὸς καὶ ἀκάλυπτος). — περιττὸς ὢν κατὰ τε τὴν ἰσχὺν καὶ κατὰ τὴν ἁρμονίαν ὁ ὅποιος ἦτο ὑπερβαλλόντως ἰσχυρὸς καὶ καλῶς συναρμοσθημένος. — καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν ἦτο δυνατόν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν ὅσοι

παρετήρουν αὐτὸν (τὸν θώρακα). — ἐπιστρέψας τὸν ἐλέφαντα στρέψας ὀπίσω τὸν ἐλέφαντα. — προσιππεύσας... τῷ ἐλέφαντι ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν ἐλέφαντα. — ἐπιστῆσαι ἡξίου τὸ θηρίον ἐζήτησεν (ἀπὸ τὸν Πῶρον) νὰ σταματήσει τὸ θηρίον (ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπέβαινε). — οὐ γὰρ εἶναι (= ἐξεῖναι) οἱ ἔτι φεύγειν διότι ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ περαιτέρω τὴν φυγὴν. — καὶ ἀκοῦσαι, ἐκ τοῦ ἡξίου. — ἀνάγομαι ἐτοιμάζομαι. — κατέκανε, ἀορ. β' τοῦ κατακαίνω (= κατακτείνω) φονεύω καὶ ἂν κατέκανε τυχὸν καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐφόνευσεν. — ὑποφθάνω προσφθάνω. — ἀπελαύνω ἀπομακρύνω. — πρόσω μακράν. — ἐπὶ τῷδε ἔνεκα τούτου. — χαλεπὸς γίγνομαι τιμὴν ὀργίζομαι ἐναντίον κάποιου. — ἐν μέρει ἰδιαίτερος. — καὶ (ὥς) ἐκ τοῦ δίφους ἅμα ἐκρατεῖτο καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως κατείχετο ὑπὸ τῆς δίφης. — ἐφίστημί τινα σταματῶ κάποιον. — ἀναψύχω δροσίζομαι, ἀναζωογονοῦμαι.

Κεφάλαιον 19.

1 - 3. ἄγομαι ὁδηγοῦμαι. — προσάγω (ἀμετβ.) πλησιάζω. — καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πῶρου καὶ τὴν ὥραϊαν ἐμφάνισιν τοῦ Πῶρου. — ὑπὲρ πέντε πήχεις μάλιστα ξυμβαίνειν τὸ ὅποιον ἦτο μεγαλύτερον τῶν 5 πήχεων περίπου· ὁ πήχυς ὑπολογίζεται ἔχων μήκος 0,46 μ. (πάντως ἐδῶ πρόκειται περὶ προχείρου κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμού). — ἀλλὰ (προσῆλθεν) ὥστερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ ἀγαθῷ προσέλθοι ἀλλὰ (προσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ Ἀλέξανδρου) ὅπως θὰ προσήρχετο ἀνὴρ γενναῖος πρὸς ἄλλον γενναῖον ἄνδρα. — προσειπὼν, τοῦ προσαγορεύω. — λόγος, ἐνν. ἐστὶ λέγεται. — χρῆσαι, προστ. ἀορ. τοῦ χρῶμαι. — ἡσθεῖς, τοῦ ἡδομαι εὐχαριστοῦμαι. — ἐμοῦ ἔνεκα ἐξ ἰδικῆς μου θελήσεως. — ὅ τι σοὶ φίλον (ἐνν. ἐστίν) ἀξίου ζητεῖ ὅ,τι ἀγαπᾷς. — ἐνεῖναι, τοῦ ἐνειμι ἐνυπάρχω. — ἐν τούτῳ, δηλ. ἐν τῷ βασιλικῶς αὐτῷ χρῆσθαι. — αὐτὸς τε, δηλ. ὁ Ἀλέξανδρος. — βασιλικῶς κεχρημένος ἦν μετεχειρίσθη κατὰ βασιλικὸν τρόπον. — καὶ ἐκεῖνῳ... πιστῷ ἐχρήσατο καὶ εἶχεν ἐκεῖνον (δηλ. τὸν Πῶρον) πιστὸν φίλον του. — ἐς ἅπαντα (ἐνν. χρόνον) διὰ παντός.

[Χαρακτηρίσατε τὸν Πῶρον. Συγκρίνατε τοῦτον μὲ τὸν Δαρεῖον. Πῶς φέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέναντι τοῦ Πῶρου; Ποῖα συναισθήματα τὸν κατέχουν; Πῶς τὰ ἐκδηλώνει; Προσέεστε τὴν ψυχικὴν συγκίνησιν Ἀλεξάνδρου καὶ Πῶρου].

1 - 2. διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας· οἱ Γαδρωσοὶ κατέκουν τὴν Γαδρωσίαν ἢ Γεδρωσίαν, χώραν τοῦ ἀρχαίου περσικοῦ κράτους, ὅπου τὸ σημερινὸν Βελουχιστάν (βλ. γεωγρ. χάρτην). — χαλεπὴ δύσβατος. — τῶν τ' ἄλλων καὶ μεταξύ ἄλλων. — πολλαχοῦ εἰς πολλὰ μέρη τῆς χώρας. — τὴν πολλὴν (ἐνν. ὁδὸν) μακρὰν ὁδόν. — καὶ προσωτέρω καὶ μάλιστα εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. — ἐπεὶ, ἐδῶ = ἂν καί. — αὐτῷ γ' ἐν σπουδῇ ἦν αὐτὸς βεβαίως ἐπεζητεῖ, σφοδρῶς ἐπεθύμει. — ἐλθεῖν τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας νὰ διατρέξῃ τὴν παραθαλάσσιον χώραν. — ὅσα ἐν παρόδῳ δυνατὰ γένοιτο ὅσον τοῦλάχιστον ἡδύνατο κατὰ τὴν διέλευσίν του. — τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι νὰ φροντίσῃ διὰ τὸ ναυτικόν του. — ὀρύξαντας, ἐπιμεληθέντας, μτλ. τροπικαί. — ἀγορᾶς διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἐπιτηδείων. — ἡ ὀρμου ἢ διὰ τόπον κατάλληλον πρὸς ἀγκυροβολίαν (διὰ τὸν στόλον τοῦ, ὁ ὅποιος εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀγκυροβολήσῃ κάπου, διὰ νὰ προμηθευθῇ ὕδωρ καὶ τρόφιμα). — ἀλλ' ἦν γὰρ ἔρημα ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ἔρημα. — ὁ δὲ διὰ τοῦτο αὐτός (Ἀλέξανδρος). — κατασκοποῦμαι ἀνιχνεύω, ἐρευνῶ. — ταύτῃ εἰς τὸ μέρος τοῦτο. — καταλαμβάνω εὐρίσκω. — πνιγερὸς στενόχωρος, μικρὸς. — πεποιῆσθαι (μέσον) ὅτι ἔχουν κατασκευάσει (τὸ ἀπαρ. ἐκ τοῦ ἀπήγγειλεν). — ξυνθέντας τὰς κόγχας συνθέσαντες τὰ ὅστρακα (διὰ συναρμολογήσεως θαλασσίων ὀστράκων). — διαχρῶμαι ἔχω πρὸς χρῆσίν μου. — διαμάομαι - ὦμαι σκαλίζω, ἀνασκαλεύω. — τὸν κάχληκα τὰ χαλίκια (τῆς παραλίας). — χαλεπῶς μετὰ κόπου. — πάντῃ ὅλως, τελείως.

4 - 6. ἵνα ὅπου. — σημαίνομαι σφραγίζω. — λιμὸς πείνα (ἐνῶ λοιμός ;). — ἐς τοσόνδε τόσον πολὺ. — πρὸς τοῦ κακοῦ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης. — ὥς (= ὥστε)... ξὺν λογισμῷ ἔδοξε σφίσις ὥστε ἐν συνειδήσει ἀπεφάσισαν. — ἔμπροσθεν ποιήσασθαι νὰ θεωρήσουν προέχοντα, νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν μᾶλλον. — τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον τὸν φανερόν καὶ ἐπικείμενον ἤδη ὄλεθρον (ἐκ τῆς πείνης). — τοῦ ἀφανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου (γεν. συγκρ. ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ποιήσασθαι) παρὰ τὸν

ἄδηλον καὶ ἀκόμη μακρὰν κείμενον κίνδυνον ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως (δηλ. τὴν μέλλουσαν τιμωρίαν παρὰ τοῦ βασιλέως). — **Ξυγγινώσκω** συγχωρῶ. — **Καλλατιανόν**, ἐκ τῆς πόλεως Καλλατίας, κειμένης ἐν Θράκι παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον. — **τὰς βαλάνους τῶν φοινίκων** τοὺς καρποὺς τῶν φοινίκων (τοὺς χουρμάδες). — **ἐς ἀγορὰν** πρὸς πώλησιν.

Κεφάλαιον 24.

1 - 3. τὰ **βασιλεία** τὰ **ἀνάκτορα**. — **ἵναπερ** ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου. — **ἐξ Ὠρων ὀρμηθεὶς** ἀπ' οὗτου ἐξεκίνησεν ἐκ τῶν Ὠρων (χώρας τῆς Ἰνδικῆς παρὰ τὴν Β. παραλίαν τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι καλοῦνται Ὠρεῖται). — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα...** **πόνους** ὅτι οὐδὲ ὅλαι αἱ ταλαιπωρίαι, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη ὁ στρατὸς αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν, εἶναι ἄξιαι νὰ παραβληθῶν πρὸς τὰς κακουχίας, τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐδῶ (δηλ. εἰς τὴν Γαδρωσίαν). — **οὐ μὴν...** **ἐλθεῖν** (ἐκ τοῦ **λέγουσιν**) ἄλλ' ὅμως (λέγουσιν ὅτι) δὲν ἦλθε. — **ἀγνοήσαντα**, **ἀκούσαντα**, αἰτιολ. **μτχ.** — **τὴν χαλεπότητα** τὸ δύσβατον. — **ταύτη** διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ. — **ὅτι μὴ εἰ μή.** — **Σεμίραμις**, ἡ μυθώδης βασίλισσα τῆς Ἀσσυρίας (ἡ ὁποία ἐπεχείρησε μεγάλας ἐκστρατείας καὶ ἐξετέλεσε μνημειώδη τεχνικὰ ἔργα· αὕτη ἦτο σύζυγος καὶ διάδοχος τοῦ βασιλέως Νίνου, ἱδρυτοῦ τῆς Νινευί). — **ἐξ Ἰνδῶν** ἐκ τῆς Ἰνδικῆς (ἐναντίον τῆς ὁποίας εἶχεν ἐκστρατεύσει ἡ Σεμίραμις). — **Κῦρον**, τὸν μέγαν (ἡ πρεσβύτερον καλούμενον), υἱὸν τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἱδρυτὴν τοῦ περσικοῦ κράτους (550—529 π. Χ.). — **φθάσαι...** **ἀπολέσαντα** (ἐκ τοῦ **λέγουσιν**) ὅτι πρότερον ἔχασε. — **ἕρις** ἀμιλλα. — **καὶ ἅμα ὥς...** **ἐκπορίζεσθαι** καὶ συγχρόνως ἵνα προμηθεύῃ. — **Νέαρχος**, ὁ ἐπιφανὴς ναύαρχος τοῦ μακεδονικοῦ στόλου, ὁ ὁποῖος τὸ 326 ἐπλευσεν εἰς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανὸν καὶ ἀφοῦ παρέπλευσε τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καραμανίαν καὶ τὴν Περσίαν, ἐφθασεν εἰς τὰ Σοῦσα· οὗτος ἦτο καὶ ἱστορικὸς συγγραφεὺς, ἔγραψε δὲ περιγραφὴν τοῦ μεγάλου πλοῦ, τὸν ὁποῖον ἐξετέλεσεν, εἰς τὸ ἔργον του « Τὰ ἀμφὶ τῷ παράπλῳ »· ἐπίσης συνέγραψε καὶ ἱστορίαν « Ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου »· ἀμφότερας τὰς συγγραφὰς ταύτας, μὴ διασωθείσας, εἶχεν ὡς πηγὰς τῆς ἱστορίας του ὁ Ἀρριανός.

4 - 6. **διαφθεῖραι**, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ λέγουσιν, ἡ

ὅποια συνεχίζεται μέχρι τέλους τῆς § 5. — διαφθείρω καταστρέφω. — τὸ ἐπιφλέγον καῦμα ὁ φλογερὸς καύσων. — πρὸς τοῦ βάθους ἕνεκα τοῦ βάθους. — καὶ γὰρ καὶ διότι ἀκόμη καί. — νευαγμένης, τοῦ ῥ. νάσσομαι στοιβάζομαι. — ἀλλ' οἷας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ ἔτι μᾶλλον ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπιβαίνοντας ἀλλὰ (ἡ ἄμμος) ἦτο τοιαύτη, ὥστε (οἱ στρατιῶται) πατοῦντες εἰς αὐτὴν νὰ βυθίζωνται ὅπως εἰς πηλὸν ἢ μᾶλλον εἰς χιόνα ἀπάτητον. — ἐν ταῖς προσβάσεσι τε καὶ καταβαίνοντας κατὰ τὰς ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις. — τῷ ἀνωμάλῳ... καὶ οὐ βεβαίῳ (δοτ. τῆς αἰτίας) ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς. — οὐ ξυμμέτρους ἀσυγκρίτως μακράς. — μᾶλλον τι ἔτι μᾶλλον (ἢ ἄλλοτε). — ἄγω πρὸς ἀνάγκην ἀναγκάζω. — ὁπότε... ἔλθοιεν ὁσάκις ἤρχοντο. — τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν διατρέξαντες κατὰ τὴν νύκτα τὴν ὁδόν. — εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖν (τοῦ ἐγκαταλαμβάνομαι) ἐὰν προσβάλλοντο (ὑπὸ τοῦ καύσωνος), ἐνῷ ἀκόμη ἐπορεύοντο. — ἐνταῦθα ἂν ἐταλαίπωρουν τότε ἐταλαιπωροῦντο. — ξυνέχομαι κατέχομαι.

Κεφάλαιον 25.

1. ὁ φθόρος ἢ φθορά. — ξυνιόντες, τοῦ ξυνέρχομαι (ὑποκ. οἱ στρατιῶται). — τὰ κρέα ἐσιτοῦντο ἔτρωγον τὰ κρέατα (τῶν σφαγιασθέντων ἵππων καὶ ἡμιόνων). — δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ὅτι ἐκ δίψης ἀπέθανον αὐτοὶ (δηλ. οἱ σφαγέντες ἵπποι καὶ ἡμίονοι). — ἀτρέκεια ἢ ἀλήθεια (ἀτρεκῆς ἀληθής· ἐκ τοῦ στερ. α καὶ τοῦ θ. τρεπτρέπω). — ὑπὸ τε τοῦ πόνου... καὶ ὅτι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τοῦ κόπου..., ἀφ' ἐτέρου δὲ διότι. — ἐλελήθει, τοῦ λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχὴν. — ἱασίς θεραπεία (ἰάομαι - ὦμαι, ἱατρός).

[Δηλαδή πῶς ἐφέρετο εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ διατί ;]

2 - 3. οὐκουν... ἔτι ἦν λοιπὸν δὲν ἦτο δυνατόν πλέον. — εὐμαρῶς εὐκόλως. — ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς... ἄγεσθαι διότι ἦτο ἀδύνατον εἰς αὐτοὺς νὰ μεταφέρουν αὐτάς. — ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσιν ἀλλὰ ἐκεῖνας, αἱ ὅποσαι ἦσαν καταλληλότεραι, διὰ νὰ βαδίζουν τὰ ἐξευγμένα ζῶα. — οἱ μένοντες θεραπεύσοντες = οἱ θεραπεύσοντες μένοντες ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἠδύναντο νὰ περιποιηθῶν

(αὐτοὺς) μένοντες εἰς τὴν θέσιν των. — ὁ στόλος ἡ προεία. — ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντός προθύμῳ ἐν τῇ μερίμῃ περὶ τοῦ συνόλου. — τὸ καθ' ἐκάστους ξὺν ἀνάγκῃ αἱ ἰδιαιτέραι ἀνάγκαι ἐκάστου. — οἱ ὕπνω κάτοχοι οἱ καταλαμβάνοντες ὑπὸ τοῦ ὕπνου. — οἷα (= ἄτε) δὴ... ποιούμενοι ἐπειδὴ φυσικὰ ἔκαμνον. — ἐξανίσταμαι ἐγείρομαι (ἐκ τοῦ ὕπνου). — ἐφομαρτῶ παρακολουθῶ. — ἐκπίπτω χάνομαι, ἀποπλανῶμαι.

4 - 5. ξυνηνέχθη συνέβη (τοῦ ῥ. ξυμφέρομαι). — γάρ, διασαφητικός. — ὕεται ἔχει βροχάς· ὕεται ἡ Γαδρωσίῳ γῇ βρέχει εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδρωσίων. — ὑπ' ἀνέμων τῶν ἐτησίων ἕνεκα τῶν ἐτησίων ἀνέμων· ἐτήσιοι ἄνεμοι ἢ ἐτησία εἶναι οἱ καθ' ὀρισμένους καιροὺς πνέοντες περιοδικοὶ ἄνεμοι. — ἵναπερ ἐκεῖ ἀκριβῶς ὕπου. — προσφέρονται... ἐκ τοῦ πνεύματος φέρονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. — ἀναχέονται διαλύονται (εἰς βροχὴν). — αὐλίζομαι στρατοπεδεύω. — ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς κατὰ τὴν ὥραν τῆς δευτέρας νυκτερινῆς φρουρᾶς· οἱ μὲν Ἕλληνες διήρουν τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς τρεῖς τετραώρους φυλακάς, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, τοὺς ὁποίους ἔχει ὑπ' ὄψει τοῦ ὁ Ἀρριανός, εἰς τέσσαρας τριώρους (6 - 9 μ.μ. 9 - 12 μ.μ. κτλ.). — ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γενομένων τῶν ὄμβρων χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ἡ βροχὴ. — τοσοῦτῳ ἐπῆλθε (ἐνν. τὸ στρατόπεδον) τῷ ὕδατι τόσον πολὺ κατεπλημμυρίσθη τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοῦ ὕδατος. — ὥς... διαφθεῖραι ὥστε νὰ παρασύρῃ. — μόλις καὶ χαλεπῶς μόλις καὶ μετὰ βίας.

6. ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ἔπειτα ἀπὸ τόσον καύσωνα καὶ δίψαν. — ὁπότε... ἐπιτύχοιεν ὁσάκις εὕρισκον. — σταδίους, τὰ στάδιον (πληθ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι) μόνος μήκους = 184,87 μ. (τοῦτο διηρεῖτο εἰς 6 πλέθρα, ἕκαστον δὲ πλέθρον εἰς 100 πόδας). — ὅσον... μάλιστα ὥς ἔγγιστα, περίπου. — ἀκράτῳ ἀσυγκράτητος.

Κεφάλαιον 26.

1 - 3. ἔργον καλὸν εἶπερ τι ἄλλο ὥραϊον πράξιν (τοῦ Ἀλεξάνδρου) ἀνωτέραν πάσης ἄλλης. — οὐκ ἔδοξέ μοι ἀφανίσαι δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ παραλείψω. — ἐν Παραπαμισάδαις, εἰς τὴν χώραν τῶν Παραπαμισαδῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸ ὄρος Παραπά-

ΧΑΡΤΗΣ
ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟΥ
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

(323 Π.Χ.)

Κλίμακας 1:3.300.000

Χιλιόμετρα

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000

Μίλια

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000

Στάδια

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000

Μ. Αλεξάνδρον

στρατηγικόν

μισαν (ἡ Ἰνδικὸν Καύκασον) πρὸς Ν. τῆς Βακτριανῆς (βλ. γεωγρ. χάρ-
την). — μετεξέτεροι ἄλλοι τινὲς (συγγραφεῖς). — **ιέναι** (ἐκ τοῦ ἐνν.
λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς) ὅτι ὁ μὲν στρατὸς ἐπορεύετο. — **ὄτι** (αἰ-
τιολ.) ἐχρῆν ἐξανύσαι (ἐνν. τὴν ὁδὸν) διότι ἔπρεπε νὰ διανύσῃ τὴν
ὁδόν. — **τὸ δὲ τοῦτο δὲ** (τὸ ὕδωρ). — **πρόσθεν μακράν**. — **καὶ αὐτὸν**
τ' Ἀλέξανδρον... ἡγεῖσθαι καὶ ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος προηγεί-
το (τῶν στρατιωτῶν). — **οἷάπερ φιλεῖ (γίγνεσθαι) ἐν τῷ τοιῷδε**
ὅπως βεβαίως συμβαίνει συνήθως εἰς τοιαύτας περιστάσεις. — **ὀλίγος**
καὶ φαῦλος μικρὸς καὶ ἀσήμενος. — **ἡ πίδαξ ἡ πηγὴ (ὕδατος)**. —
σπουδῇ ιέναι, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐνν. λέγουσιν μέχρι
τέλους τῆς § 3. — **πελάζω πλησιάζω**. — **ἐν ὄψει πάντων ἐνώπιον**
ὄλων. — **ἐκχέαι**, ἀπαρ. ἀορ. τοῦ ἐκχέω ἐκχύνω. — **ἐπιρρώνυμαι ἐν-**
θαρρύνομαι. — **εἰκάζω** θεωρῶ, ὑποθέτω. — **πότον γενέσθαι πᾶσιν**
ὅτι ἐπὶ ὅλοι. — **ἐς καρτερίαν τε καὶ ἅμα στρατηγίαν καὶ διὰ τὴν**
ἐγκράτειαν καὶ συγχρόνως διὰ τὴν στρατηγικὴν σύνεσιν. — Ἀλεξάνδρου,
ἡ γενικὴ συναπτὰ εἰς τό : τοῦτο τὸ ἔργον.

4 - 5. **ξυνηέχθη συνέβη** (πρβλ. καὶ κεφ. 25, § 4.). — **γάρ, δια-**
σαφητικὸς. — **τελευτώντες**, ἐπιρ. — **οὐ γὰρ εἶναι** (ἐκ τοῦ ἔφα-
σκον)... **ὅτῳ τεκμηριώσονται** διότι δὲν ὑπῆρχε τίποτε, μὲ τὸ ὅποιον
νὰ ἀναγνωρίσουν (τεκμηριοῦμαι καὶ τεκμαίρομαι κρίνω ἐκ τινων
σημείων, συμπεραίνω). — **νενημένη ἐπισεσωρευμένη** (τοῦ ῥ. νέομαι
συσσωρεύομαι). — **οὖν βεβαίως**. — **ἀνίσταμαι ὑψώνομαι**. — **γήλοφος**
βέβαιος σταθερὸς ἀμμόλοφος. — **οὐδέ...** **μεμελετῆσθαι σφισι τὰς**
πορείας οὔτε ἔχουν μελετηθῇ ὑπ' αὐτῶν αἱ πορεῖαι, οὔτε εἶχον ἐξα-
σκηθῇ αὐτοὶ (δηλ. οἱ ὁδηγοὶ) νὰ κανονίζουσιν τὰς πορείας (τὸ ἀπαρ. με-
μελετῆσθαι ἐκ τοῦ ἔφασκον). — **πρὸς τὰ ἄστρα ἢ πρὸς τὸν ἥλιον**
ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἄστρα ἢ ἀπὸ τὸν ἥλιον. — **καθάπερ τοῖς ναύταις**
(ἐνν. **μεμελέτηται**) ὅπως μελετῶνται ὑπὸ τῶν ναυτῶν, ὅπως οἱ ναῦ-
ται εἶναι ἐξησκημένοι νὰ κανονίζουσιν τὴν πορείαν. — **πρὸς τῶν ἄρ-**
κτων κτλ., ἡ σειρά : **τοῖς μὲν Φοίνιξι (ναύταις) πρὸς τὴν ὀλί-**
γην τῶν ἄρκτων, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνθρώποις πρὸς τὴν μείζονα
οἱ μὲν Φοίνικες ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν μικρὰν ἐκ τῶν ἄρκτων (ἀπὸ τὴν
μικρὰν ἄρκτον), οἱ δὲ ἄλλοι ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν μεγάλην. — **ξυνέντα,**
τοῦ ξυνίημι ἐννοῶ. — **ἅμα οἱ μεθ' ἐαυτοῦ**. — **ἀφιππῶμαι ἀπέρχομαι**
ἐπιππος. — **διαμησάμενον τοῦ διαμάομαι - ὠμαι ἀνασκαλεύω**. — ὁ

κάχληξ τὰ χαλίικα. — καὶ οὕτω μετελθεῖν (ἐξακολουθεῖ ἢ ἐξάρτη-
σις ἐκ τοῦ ἔφασκον) καὶ ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἡκολούθησεν ἐκεῖ. — ἡ
ἡίων (γεν. τῆς ἡιόνος) ἢ ἀκτὴ, ἢ παρὰλία (ἀττ. ἡίων). — ἐνθεν
μετὰ ταῦτα. — ἐπὶ τῆς μεσογαίας εἰς τὰ μεσόγεια, εἰς τὸ ἐσωτερικὸν
τῆς χώρας. — ποιοῦμαι τὸν στόλον πορεύομαι.

[Ποῖαι αἱ ἀξίαι ἐξάρσεως πράξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν διὰ
τῆς Γεδρωσίας ἐρήμον διάβασιν ;]

Κεφάλαιον 29.

4. ἡ παρανομία ἢ ἀσέβεια (τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ἀμέσως κατω-
τέρω). — **Κῦρος**, ὁ υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ὁ ἐπικαλού-
μενος μέγας (ἢ πρεσβύτερος) ἦτο ὁ ἰδρυτὴς τοῦ περσικοῦ κράτους
(550 - 529 π.Χ.), τοῦ ὁποῖου τὴν βιογραφίαν συνέγραψεν ὁ Ξενοφῶν εἰς τὸ
ἔργον του « Κύρου Παιδεία ». — ὅτι, αἰτιολ. — διορῦττω διασκέπτω
(ξεσιάζω), καταστρέφω. — **συλάω** - **συλῶ** διαρπάζω. — **καταλαμβάνω**
εὐρίσκω. — **Ἀριστόβουλος**, βλ. προίμιον § 1 - 3. — εἶναι γάρ (ἐκ
τοῦ λέγει) λέγει δηλ. οὗτος ὅτι ἦτο. — ἐν **Πασαργάδαις**· αἱ Πασαρ-
γάδαι ἦσαν ἀρχαιστάτη πρωτεύουσα τοῦ περσικοῦ κράτους ΒΔ. τῆς
Περσεπόλεως (βλ. γεωγρ. χάρτην). — ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασι-
λικῷ ἐντὸς τοῦ βασιλικοῦ κήπου. — καὶ ὕδατι εἶναι κατάρρυτον
καὶ ὅτι τοῦτο ἐποτίζετο πλουσίως. — **πόα βαθεῖα** ὑψηλὴ γλῶσση.

5 - 6. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ κάτω αὐτὸς δὲ ὁ τάφος εἰς τὰ
κάτω μέρη αὐτοῦ. — **λίθου τετραπέδου** (γεν. τῆς ὕλης) = ἐκ τετρα-
πλεύρου λίθου. — **φέρουσαν εἴσω** διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχεται κανεὶς
μέσα. — **πύελος** λάρναξ. — **ἵνα** ὅπου. — **ἐπίβλημα** ὕφασμα. — **τῶν**
Βαβυλωνίων, οὗτοι ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν πολυχρώμων καὶ
τεχνικώτατα ἐπεξεργασμένων ὕφασμάτων, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο **Βαβυ-**
λώνια ἐπιβλήματα. — ὁ **καυνάκης**, πληθ. οἱ **καυνάκαι** τὰ γουνα-
ρικά. — **κάνδυσ** **μανδύας**. — ἡ **ἀναξυρίς** περισκελὶς. — **ὕακινθινοβα-**
φῆς = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα ὕακίνθου (βαθὺ ἐρυθρὸν). — **πορφύρας** ἀνοι-
κτοῦ ἐρυθροῦ χρώματος (ἐκ τοῦ κογχυλίου, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐκαλεῖτο
πορφύρα, μετὰ τὸ ὁποῖον ἐβάφοντο τὰ ἡγεμονικὰ ἐνδύματα). — **ἄλλης**
καὶ **ἄλλης** **χρῶας** ποικίλων χρωμάτων. — οἱ **στρεπτοὶ** τὰ περιδέ-

ραια. — ἀκινάκης περσικὸν ξίφος (βραχὺ καὶ εὐθύ). — τὰ ἐνώτια τὰ σκουλαρίκια.

7 - 8. τοῖς Μάγοις, δοτ. χαριστική· οἱ Μάγοι ἦσαν ἱερεῖς τῶν Περσῶν καὶ Μήδων, περίφημοι διὰ τὴν σοφίαν των καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν ἀστρολογικὴν των ἱκανότητα. — δὴ ὥς γνωστόν. — Καμβύσου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύρου τοῦ πρεσβυτέρου· οὗτος δηλ. ἦτο ἑγγονος τοῦ παλαιότερου Καμβύσου, ἐβασίλευσε δὲ ἀπὸ τοῦ 529 - 522 π.Χ. — ἐκδέχομαι παραλαμβάνω διαδοχικῶς. — φυλακὴ φρουρήσις. — ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα (μέρη) καὶ ὠρισμένοι ποσότητες ἀλεύρου καὶ οἴνου. — τοῦ μνήματος, γεν. τῆς αἰτίας.

9. ἐπιμελὲς ἦν αὐτῷ, εἶχε τὴν φροντίδα, εἶχε πάντοτε ὑπ' ὄψει του. — ὁπότε ἔλοι ὅτε ἤθελε καταλάβει. — παρέρχομαι προσέρχομαι. ἐπισκέπτομαι. — ἐκπεφορημένος, τοῦ ἐκφοροῦμαι ἐκβάλλομαι. — οἱ δὲ τινὲς δέ. — λωβῶμαι κακοποιῶ. — τὸ πῶμα τὸ κάλυμμα. — εὐογκος κομψός, μικρὸς εἰς ὄγκον. — καὶ ταύτη καὶ ὥς ἐκ τούτου. — εὐφορος εὐμετακόμιστος. — τὰ μὲν... τὰ δὲ ἄλλα μὲν μέρη αὐτῆς... ἄλλα δέ... — παρακόπτω ἀποκόπτω. — ξυνθλῶ συντρίβω, σπάζω. — οὐ προύχῳρει δὲν ἐπετύγγανε.

10 - 11. κοσμεῖσαι ἐξ ὑπαρχῆς νὰ τακτοποιήσῃ ἐκ νέου. — κατορθῶ διορθῶν. — ἐντείνω περιβάλλω. — κατὰ ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια ἰσάριθμα καὶ ὅμοια πρὸς τὰ παλαιά. — ἀποτίθῃμι τοποθετῶ πάλιν. — τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι ὅτι δὲ τὴν θυρίδα ἐξηφάνισε (ἐκλείσειε). — ἐμπλάσαντα, ἀόρ. μχτ. τοῦ ἐμπλάσσω ἐπιχωρίω. — σημείον σῆμα, σφραγίς — στρεβλῶ - ὡ βασκανίζω. — ὡς κατεπιεῖν διὰ νὰ κατονομάσουν. — στρεβλοῦμενοι, μτχ. ἐναντιωμ. — οὐδὲ ἄλλη πη οὐδὲ κατ' ἄλλον τρόπον. — ἐπὶ τῷδε ἔνεκα τούτου.

[Διατὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τάφον τοῦ Κόρου ; Διατὶ ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ θέρᾳ του ; Ποῖαι αἱ ἐκδηλώσεις τῆς ἐξεγέρσεώς του ; Πῶς χαρακτηρίζεται ἐκ τούτου ;]

BIBAION EBDOMON

Κεφάλαιον 28.

1 - 3. τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατοστῇ Ὀλυμπιάδι. ἡ 114ῃ Ὀλυμπιάς συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 323 π. Χ. Ἡ Ὀλυμπιάς, ἥτοι τὸ τετραετές χρονικὸν διάστημα τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ δύο διαδυχικῶν τελέσεων ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐλαμβάνετο μέχρι τοῦ Ε'. μ. Χ. αἰῶνος ὡς βάσις χρονολογήσεως· ὑπελογίζετο δὲ ἡ ἑναρξίς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 777 π. Χ., ἀφ' ἧτου δηλ. ἤρχισε τηρούμενος τακτικῶς ὁ κατάλογος τῶν ὀλυμπιονικῶν. — ἐφ' Ἡγησίου ἀρχοντος Ἀθήνησιν, ἄλλη χρονολογικὴ βάσις ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου τῶν ἐννέα ἀρχόντων, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο ἐκαλεῖτο ἐπώνυμος· ἐδῶ διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἐπισημοτάτου γεγονότος τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ συγγραφεὺς χρησιμοποιεῖ καὶ τοὺς δύο τρόπους. — καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ καὶ τοῦ τριακαστοῦ τρίτου ἔτους ἐπέζησεν ὀκτὼ μῆνας. — ὀξύτατος τὴν γνώμην ὁρμητικώτατος εἰς τὰς ἀποφάσεις. — τῶν δὲ τῆς γνώμης (ἡδονῶν) τῶν δὲ πνευματικῶν ἀπολαύσεων. — ξυνιδεῖν τὸ δέον εἰς τὸ νὰ προῖδῃ τὸ ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα. — ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὃν ἐν ὅσῳ ἦτο ἀκόμη ἀβέβαιον. — τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν, εἰς τὸ νὰ συμπεράνῃ τὸ πιθανόν. — δαήμεναι εἰδήμεναι, ἔμπειρος (ἐκ τῆς ῥίζης τοῦ δάω = μηχανῶ, ἐξ οὗ καὶ τὸ δι-δά-σκ-ω). — τὸν θυμὸν ἐπαίρω ἐξεγείρω τὸ θάρρος. — τὸ ἀδεές ἡ ἀφοβία. — ὅσα ἐν τῷ ἐμφανεῖ πρᾶξι (ἐνν. ἦν) ὅσα ἔπρεπε νὰ πράξῃ φανερώς. — ὅσα φθάσας ὑφαρπάσαι (ἐνν. ἦν) τῶν πολεμίων ὅσα ἔπρεπε πρώτος ν' ἀποσπάσῃ κρυφίως ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς. — πρὶν καὶ δεῖσάι τινα προτοῦ ἀκόμη ὑποπτεύσῃ τις (ὁ ἀόρ. ἔδεισα, μέλ. δείσω, πρὶν. δέδοικα ἢ δέδια μέ σημ. ἐνεστ. = φοβοῦμαι, τοῦ ἀχρ. ῥ. δαῖδω). — τὰ ξυντελεσθέντα αἰ συνῶμαι. — τὰ ὁμολογηθέντα αἰ ὑποσχέςσεις. — πρὸς τῶν = ὑπὸ τῶν. — μὴ ἀλῶναι εἰς τὸ νὰ μὴ κυριευθῇ, νὰ μὴ ἐξαπατηθῇ (τοῦ ἀλίσκομαι).

[Ἀναλόσατε μίαν πρὸς μίαν τὰς ἀποδιδωμένας εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἀρετάς· ἐπιβεβαιώσατε αὐτὰς διὰ γνωστῶν πράξεων του].

Κεφάλαιον 29.

1 - 2. ἐπλημμελήθη τι διεπράχθη ἁμάρτημά τι· εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ ἐὰν ὁ Ἀλέξανδρος διεπραξέῃ κανὲν ἁμάρτημα. — δι' ὁξύτητα ἔνεκα τοῦ ὀρμητικοῦ χαρακτήρος του. — ἐς τὸ ὑπερογκότερον ὑπερβολικώτερον. — προάγομαι παρασύρομαι. — βαρβαρίζω μιμοῦμαι τὰ βαρβαρικά ἔθιμα. — τίθεμαι (= ἡγοῦμαι) θεωρῶ. — μὴ ἀνεπιεικῶς δικαίως. — τὸ διηνεκές τῆς εὐτυχίας τὴν διάρκειαν τῆς εὐτυχίας του. — καὶ τοὺς... ξυνόντας τοῦ (ξύνειμι) καὶ ἐκείνους οἱ ὅποιοι συναναστρέφονται. — οὐκ ἐπὶ τῷ βελτίστῳ καὶ ὅχι διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν. — ἀλλὰ μεταγινῶναι γε κλπ., ἡ σειρά : ἀλλ' οἶδα Ἀλεξάνδρῳ μόνῳ τῶν πάλοι βασιλέων ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος μεταγινῶναι ἐπὶ τοῦτοις, ἃ ἐπλημμέλησεν ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος μόνος ἐκ τῶν παλαιῶν βασιλέων εἶχε τὴν γενναιότητα νὰ μετανοήσῃ διὰ τὰ σφάλματα, τὰ ὅποια διέπραξεν. — εἰ καὶ τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες ἂν καὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἔκαμιν κάποιον σφάλμα. — προηγορῶ συνηγορῶ, δικαιολογῶ· οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ (τοῦ πλημμελήματος) οὗτοι δὲ (οἱ πολλοὶ) μὲ τὸ νὰ δικαιολογοῦν τὸ σφάλμα των τοῦτο (μὲ τὸ οἱ δὲ ἐπαναλαμβάνεται τὸ οἱ δὲ πολλοί, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἃς παραλειφθῇ). — κακῶς γινώσκω πλανῶμαι, ἀπατῶμαι. — ὥς... οὐ... τὰ παθήματα φαινόμενα (αἰτιολ. ἀπόλ.) διότι τὰ παθήματα δὲν φαίνονται. — τοῖς παθοῦσί τι ἄχαρι εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔπαθον κάτι κακόν. — εἰ ξυγχωροίη ἐὰν παραδέχεται. — αὐτῷ τέ τι... (ὥς) ὑπολειπομένην (αἰτιατ. ἀπόλ.) καὶ διότι εἰς αὐτὸν (τὸν δρασάνα) οἷοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι οὗτος (= τινὶ) ἀπομένει.

3 - 4. ἐς θεὸν τὴν γένεσιν αὐτοῦ ἀνέφερεν ἀπέδιδε τὴν καταγωγὴν του εἰς θεόν· ἐννοεῖ τὸν θεὸν τῶν Αἰγυπτίων Ἀμμωνα (τὸν Δία), διότι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπισκεφθεὶς τὸν ναὸν τοῦτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀνεκηρύχθη υἱὸς τοῦ Διὸς Ἀμμωνος. — σόφισμα ἐπινόησις. — τοῦ σεμνοῦ ἔνεκα διὰ νὰ προκαλῇ περισσότερον σεβασμόν. — Μίνως, Αἰακός, Ραδάμανθυς, οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ Ἄδου, θεωρούμενοι ὡς υἱοὶ τοῦ Διὸς· ἐκ τούτων ὁ Μίνως εἶναι ὁ περίφημος διὰ τὴν δικαιοσύνην του μυθικὸς βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀκμάσας περὶ τὸ 1300 π. Χ., ὁ Αἰακός υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Αἰγίνης ἐθεωρεῖτο ὁ εὐσεβέστε-

ρος ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς του, σώσας διὰ τῆς προσευχῆς του τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἀνομβρίας καὶ ἀφορίας κτλ., ὁ δὲ **Ῥαδάμανθς**, ἀδελφὸς τοῦ Μίνως, ὁ ὁποῖος φυγὼν ἐκ Κρήτης ἐβασίλευσεν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου μετὰ πρῶτης καὶ δικαιοσύνης. — **οὐδεμιᾶ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται** δὲ θεωρεῖται ὡς ἀλαζονεία ἐκ μέρους των. — ὁ **Θησεύς**, ἐθεωρεῖτο ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Πωσειδῶνος καὶ τῆς Αἰθρας (θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροϊζῆνος Πιθέως). — ὁ **Ἴων**, ἐκ τοῦ ὁποῖου προῆλθον οἱ Ἴωνες, ἦτο κατὰ τὸν μῦθον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κροεύσης (θυγατρὸς τοῦ Ἑρεχθέως). — ὡς, αἰτιολ. — **σκευὴ ἐνδυμασία**. — ὡς ἀποστροφὴν τινὰ αὐτῷ ἵνα αὐτὸς ἔχῃ κάποιαν προφύλαξιν. — **ὀξύτης ὀρμητικότης**, παραφορά. — **ὕβρις ἀλαζονεία**. — **ἐφ' ὧ τῷ δὴ διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς**. — **τοὺς μηλοφόρους**, βλ. Βιβλ. Γ', κεφ. 11, § 5. — **ὁμότιμοι**, ἐλέγοντο οἱ εὐγενεῖς Πέρσαι, τοὺς ὁποῖους ὁ Ἀλέξανδρος κατέταξεν εἰς τὸ μακεδονικὸν ἄγγμα τῶν ἐταίρων ἱππέων. — **ἐς τοὺς ἐταίρους**, ἐδῶ = πρὸς τοὺς φίλους.

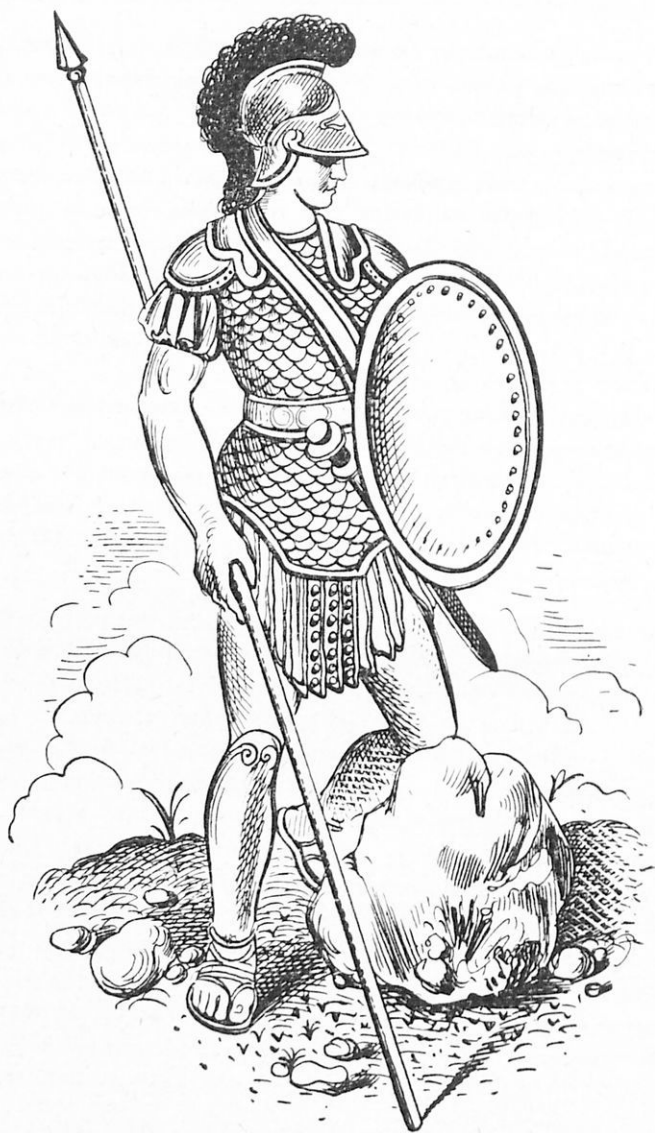
Κεφάλαιον 30.

1. **μὴ μόνον** κτλ., ἡ σειρά: **μὴ κακίζέτω προφερόμενος μόνον ὅσα ἀξιά ἐστι κακίζεσθαι** ἅς μὴ τὸν κατηγορῆ ἀναφέρων μόνον ὅσα εἶναι ἀξία κατηγορίας. — **ἐς ἓν χωρίον ξυναγαγὼν συγκεφαλαιώσας** εἰς ἓν. — **ἐκλογίζομαι ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι**. — **ὅστις... ὄντινα... ἐς ὅσον** (πλαγ. ἐρωτήσεις ἐκ τοῦ ἐκλογιζέσθω) = **ποῖος... ποῖον... πόσον**. — **ὅστις τ' ὦν αὐτός... κακίζει πόσον ἀσήμαντος** εἶναι αὐτός, ὁ ὁποῖος κατηγορεῖ. — **ὁποῖα τύχη κεχρημένος** εἰς ποίαν ταπεινὴν θέσιν εὐρίσκεται. — **ὄντινα γενόμενον ἐκεῖνον ἐνῶν ἀντιθέτως πόσον σπουδαῖος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος**. — **ἀναμφιλογώτατα χωρὶς καμμίαν διαμφισβήτησιν**. — **ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον (τὸν Ἀλέξανδρον) τῷ αὐτοῦ ὀνόματι** καὶ ὅτι (ὁ Ἀλέξανδρος) ἔφθασε παντοῦ μὲ τὸ ὄνομά του (ἐγέμισεν ὅλον τὸν κόσμον μὲ τὸ ὄνομά του). — **σμικρότερός τε ἂν αὐτὸς ἐνῶ αὐτός (ὁ κακίζων) εἶναι πολὺ ταπεινός**. — **ἐπὶ σμικροῖς πονοῦμαι ἀσχολοῦμαι** μὲ ταπεινὰ πράγματα. — **ἐν κόσμῳ τίθεμαι τακτοποιῶ**.

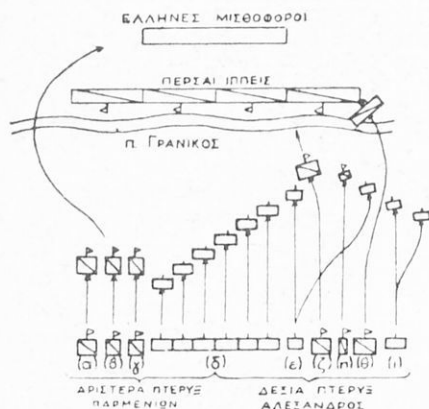
2-3. ὡς διότι. — **πεφοιτῆκει (= ἐπεφοιτῆκει)** δὲν εἶχε φθάσει. — **ἔξω τοῦ θεοῦ φῦναι** ὅτι ἐγεννήθη ἄνευ θείας βουλήσεως. — **ἐπισημαίνω φανερόν**. — **φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα** διά-

φοροὶ ὀπτασθῆναι φανεῖσθαι εἰς διαφόρους. — ἐς τοῦτο μέχρι σήμερον. —
 ἐξ ἀνθρώπων ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. — οὐκ ἀνθρωπίνη οὔσα
 ὑπεράνθρωπος. — διὰ τοσούτου μετὰ τοσούτον χρόνον. — χρησμοὶ
 χρησθέντες χρησμοὶ δοθέντες (ἐπὶ θεῶν καὶ μαντείων τὸ ῥ. χρῶ
 = δίδω χρῆσμον, παθ. χρῶμαι = χρησμοδοῦμαι, λέγομαι ὑπὸ τοῦ
 μαντείου). — ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς ἕνεκα τῆς ἀγάπης μου
 πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς τοὺς ἀνθρώπους
 καὶ συγχρόνως πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. — ἐφ' ὅτῳ ἕνεκα τού-
 του δέ. — ὀρμῶμαι παρακινῶμαι. — ἄνευ θεοῦ χωρὶς θεῶν παρα-
 κίνησιν.

[Διατὶ κατὰ τὸν συγγραφέα δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὸν Ἀλέξαν-
 δρον ἐκ μεμονωμένων πράξεων, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου του ; Πῶς
 κρίνει τοῦτο ὁ Ἀρριανός ; Πῶς φαίνεται ἡ ἀμεροληψία τοῦ συγγρα-
 φέως ; Ποῦ ἀποδίδει οὗτος τὴν μεγάλην ἀποστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου
 ἐν τῷ κόσμῳ ; Ποῖα ἀποτελέσματα ἔφερε τὸ ἔργον τοῦ Ἀλεξάνδρου
 διὰ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀνθρωπότητος ;]

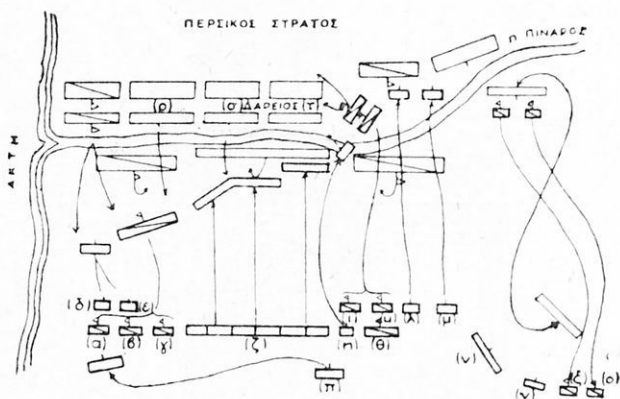

Εἰκὼν 1. Τύπος ὀπλίτου τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

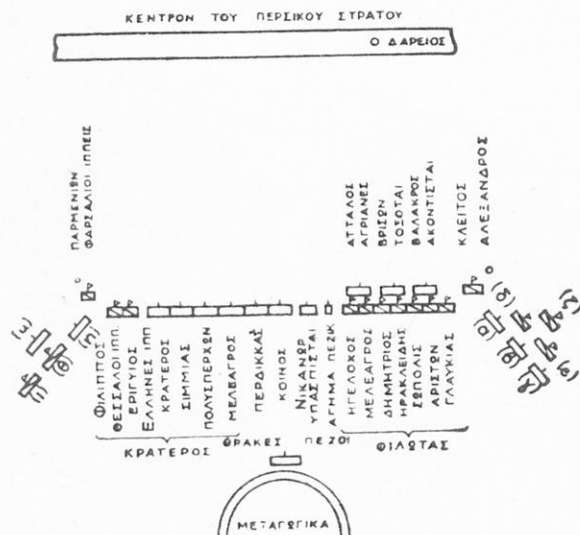
Εἰκὼν 2. Διάγραμμα δεικνύον τὰς θέσεις τῶν στρατῶν κατὰ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ (Μάιος - Ἰούνιος 334 π.Χ.)

- α. Θεσσαλοὶ ἱππεῖς.
- β. Σύμμαχοι ἱππεῖς.
- γ. Θρᾷκες ἱππεῖς.
- δ. Φάλαγγες Κρατέρου, Μελεάγρου καὶ Φιλίππου.
- ε. Ὑπασπισταί.
- ζ. Ἑταῖροι ἱππεῖς.
- η. Τὴν τοῦ Σωκράτους.
- θ. Σαρισφόροι καὶ Παῖονες ἱππεῖς.
- ι. Τοξόται καὶ Ἀγριᾶνες ἀκοντισταί.

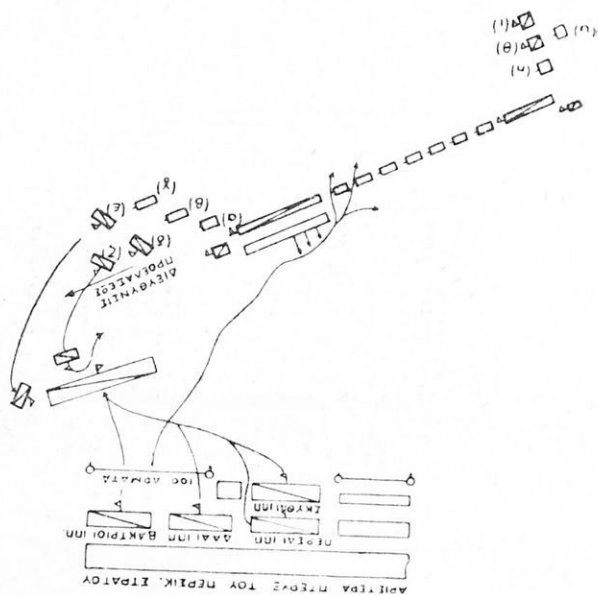
Εἰκὼν 3. Σχεδιάγραμμα τῆς μάχης τῆς Ἴσσοῦ (333 π. Χ).

α. Θεσσαλοὶ ἱππεῖς.	λ. Ἀντίοχος.
β. Πελοποννήσιοι ἱππεῖς.	μ. Ἀτταλος.
γ. Σύμμαχοι ἱππεῖς.	ν. Ἀγριᾶνες καὶ Ἕλληνες μισθοφόροι.
δ. Κρήτες τοξόται.	ξ. Περσίδας.
ε. Θρᾶκες τοξόται.	ο. Παντόρδανος.
ζ. Φάλαγξ.	π. Ἕλληνες μισθοφόροι ἐν ἐφεδρείᾳ.
η. Ὑπασπισταί.	ρ. Κάρδακες.
θ. Ἑταῖροι ἱππεῖς.	σ. Ἕλληνες.
ι. Πρωτόμαχος.	τ. Κάρδακες.
κ. Ἀρίστων.	

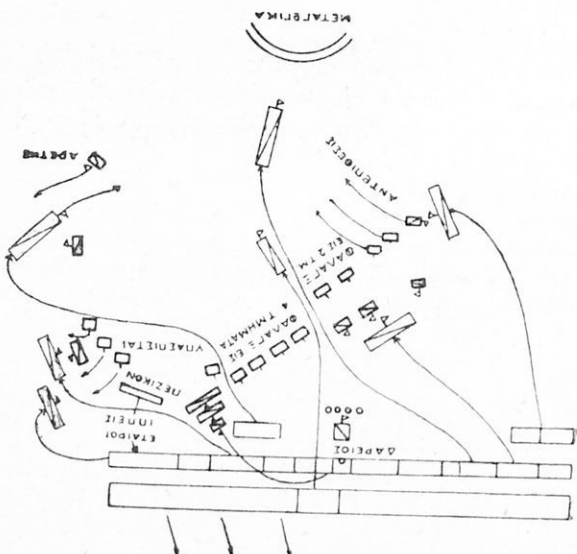
Εἰκὼν 4. Διάγραμμα τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων (1 Ὀκτωβρίου 331 π. Χ.) δεικνύον τὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὑπὸ διαφόρους στρατηγούς.

α. Ἀτταλος (Ἀγριᾶνες).	ζ. Μενίδας (μισθοφόροι ἵππεις).
β. Βρίσων (Μακεδόνες τοξόται).	η. Σιτάλης (Θρᾷκες πεζοί).
γ. Κλέανδρος (ἀρχαῖοι ξένοι).	θ. Κοίρανος (σύμμαχοι ἵππεις).
δ. Ἀρέτης (πρόδρομοι ἵππεις).	ι. Ἀγάθων (Ὀδρύσαι ἵππεις).
ε. Ἀρίστων (Παίονες).	κ. Ἀνδρόμαχος (μισθοφόροι ἵππεις).

Εἰς τὸν 5. Διάγραμμα τῆς μήκους τῶν Γαυραμῶν δεικνύον τὴν πρώτην ἐπιθεσὴν τοῦ Μ. Νεξάνδρου κατὰ τοῦ ἄξου ἀρτιστοῦ τοῦ περικυκλωμένου (πρώτη φάσις τῆς μήκους).

Σημείωσις: Ἐπεξηγήσεις τῶν γραμμάτων βλ. εἰς εἰκόνα 4.

Εἰς τὸν 6. Διάγραμμα τῆς μήκους τῶν Γαυραμῶν δεικνύον τὴν ταχὺτητα τῶν διεσποδύσεων τοῦ σπαστοῦ τοῦ Μ. Νεξάνδρου (δευτέρα φάσις τῆς μήκους).

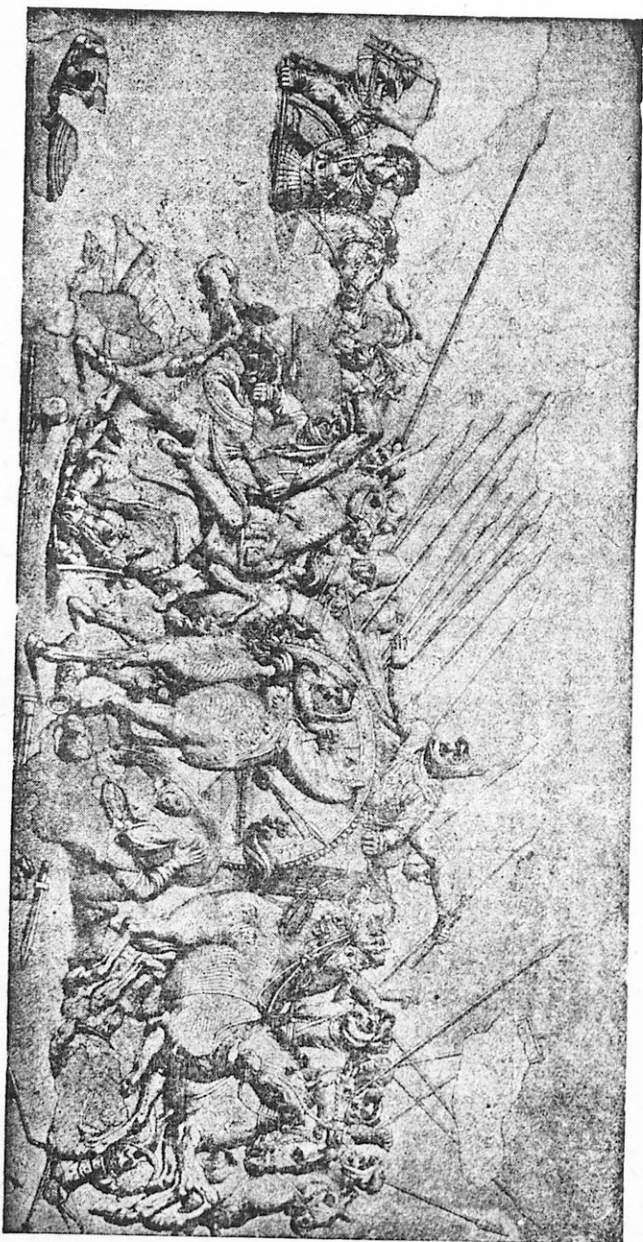

Ἀργυροῦν τετράδραχμον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Χρυσοῦς στατήρ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 7. Νομίσματα Μ. Ἀλεξάνδρου.

Εἰκὼν 8. Ἡ μάχη τοῦ Ἴσσου. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΔΑΡΕΙΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΧΟΙ

(Ψευδοστόν της Ιστορίας)
 Ἡς τὴν εἰκόνα φανίσταται ἄριστος ἐφιππος ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὅν στήναι δὲ ὁρμὴ κατὰ τοῦ Δα-
 ρείου, ὁ ὁποῖος μετὰ ἑσπεράς γενομένης ζήτησιν ἀπεγνωσμένως βοήθειαν ἀπὸ τοῦ περὶ αὐτόν.